

AMNESTY INTERNATIONAL AFDELING NEDERLAND JAARVERSLAG 2014

AMNESTY INTERNATIONAL WERKT VOOR MENSENRECHTEN. DIE WAARBORGEN VRIJHEID, GELIJKHEID EN RECHTVAARDIGHEID. AMNESTY DOET ONDERZOEK, VOERT ACTIE EN STEUNT VERDEDIGERS VAN MENSENRECHTEN WERELDWIJD.

Foto omslag:

Om de oproep om een einde te maken aan politiegeweld in Brazilië te ondersteunen, werden gele kaarten uitgedeeld bij de Braziliaanse ambassade © AI

Inhoud

Voorwoord.....	1
Deel I Ons werk	3
1 Het jaar in vogelvlucht	4
2 Werken voor bedreigde individuen	11
3 Vrijheid van meningsuiting.....	16
4 Mensenrechten in Nederland	22
5 Internationale projecten	29
6 Onze keuzes	31
7 Onze Werkwijze.....	38
Deel II Over Amnesty	41
8 Amnesty Nederland.....	42
Deel III Financieel verslag.....	54
9 Toelichting op de jaarrekening	55
10 Verkorte jaarrekening.....	55
Bijlage Verantwoordingsverklaring	73
De internationale organisatie	74
De Ledenraad van Amnesty Nederland	76
Het Bestuur van Amnesty Nederland	77
De Directie van Amnesty Nederland	80
Effectieve en doelmatige besteding van beschikbare middelen	81

DEZE PDF VERSIE VAN HET JAARVERSLAG 2014 IS SLECHTS IN BEPERKTE MATE
OPGEMAAKT. VOOR EEN VOLLEDIG VORMGEGEVEN JAARVERSLAG VERWIJZEN WE U NAAR
DE ONLINE VERSIE OP [HTTP://JAARVERSLAG.AMNESTY.NL/](http://jaarverslag.amnesty.nl/)

Voorwoord

In een wereld waarin steeds meer tirannen openlijk hun ware gezicht laten zien, biedt Amnesty International een tegenwicht met haar werk voor mensenrechten. Wij opereren als een bondgenoot voor mensenrechtenverdedigers in landen waar hun werk levensgevaarlijk is. Wij voeren actie voor mensen die gevangenzitten vanwege hun mening, vaak met succes. En wij zijn er trots op dat ons werk voor de mensenrechten brede weerklank vindt: in 2014 hebben meer dan een half miljoen mensen in Nederland zich samen met Amnesty ingezet voor vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid.

Bij al onze activiteiten vragen wij ons af: waar kunnen wij een verschil maken? Wat kunnen wij, als onafhankelijke mensenrechtenorganisatie, concreet veranderen? Het antwoord is: behoorlijk veel.

In 2014 richtten wij onze aandacht onder meer op Rusland en Turkije, twee landen waar de mensenrechtensituatie in een angstaanjagend tempo verslechtert. Tegenover deze regeringen, met een sterk staatsapparaat en geoliede propagandamachines, is het moeilijk opereren. Daarom is het belangrijk om het werk voor de mensenrechten 'van onderop' te bevorderen. We investeerden in 2014 in concrete ondersteuning van de mensenrechtenbeweging in die twee landen. In Rusland, waar iedereen die het waagt kritiek te hebben op de regering-Poetin onder gigantische druk staat, droegen we onder meer bij aan campagnetrainingen en mensenrechteneducatie voor lokale ngo's. In Turkije woonden we rechtszaken bij tegen mensen die hun vrijheid van meningsuiting hadden gebruikt en kwamen we voor hen in actie. We versterkten de Turkse Amnesty-afdeling met geld en expertise. En we zetten ons in beide landen in voor individuele slachtoffers van mensenrechtenschendingen. Zoals voor de Rus Mikhail Kosenko, die was opgepakt tijdens een demonstratie tegen Poetin. We voerden actie voor hem en in juni werd hij eindelijk vrijgelaten uit het psychiatrische ziekenhuis waarin hij onterecht was opgesloten.

Ook in eigen land lag de focus op tastbaar resultaat. We brachten een intensieve kritische dialoog op gang met de Nederlandse politie over etnisch profileren. We publiceerden rapporten over de ervaringen van kinderen in centra voor vreemdelingendetentie, en over de gezondheidszorg daar. Er kwam nieuw beleid van de Nederlandse regering: waar gezinnen met kinderen aan de grens nog standaard gedetineerd werden, zal dat nu alleen in uitzonderlijke situaties gebeuren. De Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer, waarmee we financiële instellingen bewegen tot meer maatschappelijke verantwoordelijkheid, werd in 2014 een waar exportproduct: we lanceerden hem inmiddels in onder meer Brazilië, Japan en Frankrijk.

En uiteraard voerden we honderden acties voor mensen over de hele wereld die onterecht gevangenzaten, werden bedreigd, gemarteld of erger. Juist bij deze acties zagen we hoe gemotiveerd het Nederlandse publiek is om op te komen voor de mensenrechten. De Schrijfmarathon op de Dag van de Mensenrechten (10 december), die we dit jaar voor de tweede keer organiseerden, werd een landelijk evenement met tienduizenden deelnemers. De grote betrokkenheid van mensen uit alle lagen van de bevolking bij zaken als die van de Saudische blogger Raif Badawi, veroordeeld tot tien jaar cel en duizend stokslagen, laat zien hoe sterk de mensenrechten leven in Nederland.

Intern was het voor Amnesty Nederland een veelbewogen en ook emotioneel jaar. Een teruglopend ledental, en daardoor dalende inkomsten, maakten een ingrijpende reorganisatie nodig. Dit hield ook in dat we afscheid moesten nemen van 34 gewaardeerde collega's. Door vermindering van het aantal formatieplaatsen, bezuiniging op de uitgaven en scherpere keuzes in ons mensenrechtenwerk, wisten we de organisatie financieel gezond te houden. Een zeer groot verlies was het overlijden van twee van onze collega's. Anneke Bosman, hoofd van de afdeling Actie, was een mensenrechtenactivist pur sang, met een rotsvast geloof in menselijkheid. En deze zomer kwam Tessa van der Sande om. Ze was een van de inzittenden van vlucht MH17. Een jonge, getalenteerde medewerkster van ons Human Rights Capacity Building Programme. Het verlies van deze prachtige collega's had uiteraard zijn weerslag op de organisatie.

Met dit jaarverslag leggen wij aan u verantwoording af over onze doelstellingen, activiteiten en resultaten in 2014. Resultaten die wij hebben bereikt door de betrokkenheid van onze leden, vrijwilligers, donateurs, samenwerkingspartners en activisten overal in Nederland. Ook in 2015 zal Amnesty International zich strijdvaardig en vol overgave inzetten voor mensen die groot onrecht is aangedaan. Het zijn soms maar een paar woorden, zoals die van Ales Bialiatski uit Wit-Rusland, die ons aanmoedigen door te blijven gaan: *'Ik ben ervan overtuigd dat ik anderhalf jaar eerder ben vrijgekomen door de inzet van heel veel mensen, onder wie Amnesty-aanhangers. Daardoor werd mijn zaak wereldwijd bekend. Duizenden mensen kwamen in actie. Dat konden de autoriteiten niet negeren. Daarom dank ik u uit de grond van mijn hart voor uw steun aan Amnesty.'*

Ila Kasem – Voorzitter

Eduard Nazarski – Directeur

Deel I Ons werk

1 Het jaar in vogelvlucht

JANUARI

Guantánamo Bay – Vijf jaar geleden zette de Amerikaanse president Obama zijn handtekening onder de beslissing Guantánamo Bay te sluiten. Toch zitten er nog 150 mannen vast, op dubieuze gronden. Amnesty roept de VS nogmaals op het detentiecentrum te sluiten en onderzoek te doen naar mensenrechtenschendingen die daar zouden zijn begaan.

Amnesty's crisis response-adviseur Donatella Rovera onderzocht in de Centraal Afrikaanse Republiek ernstig etnisch en sektarisch geweld © AI

Rebellen – Op 10 januari valt de regering van de Centraal-Afrikaanse Republiek. Christelijke en islamitische rebellen in het land bestrijden elkaar. Een Amnesty-onderzoeksteam ter plekke constateert de ergste mensenrechtenschendingen ooit begaan in dit land.

Goed nieuws – Een Bahreense kinderrechtster gelast de vrijlating van Jihad Nabeel al-Samee (10) en Abdullah Yousif al-Bahrani (13). Zij zouden bij een demonstratie stenen hebben gegooid, wat ze ontkenden. Amnesty voerde spoedacties voor de tieners.

FEBRUARI

Een artistiek 'een-persoons-protest' in Moskou vlak voor de Olympische Spelen in Sotsji wegens de onderdrukking van de vrije meningsuiting in Rusland © Roman Pankratov.ru

Sotsji – Amnesty vestigt de aandacht op de schaduwzijde van de Olympische Winterspelen 2014: 'Kijk verder dan Sotsji'. Bij het Kremlin wordt een petitie voor vrijheid van meningsuiting aangeboden met 336.412 handtekeningen. Ook zijn er acties voor vrijlating van onder anderen milieuactivist Yevgeny Vitishko. Tijdens de Spelen worden opnieuw mensenrechtenverdedigers gearresteerd, onder wie twee leden van punkband Pussy Riot.

Oekraïne – In Oekraïne vallen bij confrontaties tussen de autoriteiten en demonstranten vele doden en gewonden. Amnesty roept op tot beëindiging van het politiegeweld en berechting van de verantwoordelijken.

Drones – Amnesty laat actief van zich horen in de politieke discussie over bewapende onbemande vliegtuigjes. Tijdens een rondetafelgesprek met de minister van Buitenlandse Zaken Frans Timmermans en later ook met de Tweede Kamer vraagt de organisatie met klem om aandacht voor de uitdagingen op het gebied van mensenrechten bij het gebruik van bewapende drones.

Goed nieuws – De militairen uit de Mexicaanse staat Guerrero, die in 2002 Inés Fernández Ortega en Valentina Rosendo Cantú hebben verkracht, zijn opgepakt en zullen door een civiele rechtbank worden berecht. Na aangifte werd de zaak door een militaire rechtbank behandeld, die de militairen in bescherming nam. De vrouwen zijn sindsdien blijven strijden voor gerechtigheid met goed gevolg.

MAART

WithSyria

Aandacht in Amsterdam voor het geweld in Syrië met een graffiti van de Engelse kunstenaar Banksy
© withsyria.com

Gebruik je macht – Via een langlopende campagne werft Amnesty deelnemers voor acties voor individuen die gevaar lopen. Het hele jaar zijn er grootschalige acties voor onder anderen de Chinese mensenrechtenverdediger Liu Xia en de gemartelde Mexicaanse Claudia Medina.

#WithSyria – Op 13 maart wordt als onderdeel van een wereldwijde campagne van onder meer Amnesty, Hivos en Oxfam 's avonds in ruim veertig landen stilgestaan bij de burgeroorlog in Syrië. Een beeltenis van een meisje met een rode ballon van de graffitikunstenaar Banksy wordt geprojecteerd in onder meer Amsterdam (op het Rijksmuseum), Londen en in het Zaatari-vluchtelingenkamp in Jordanië.

Goed nieuws – Na dertig jaar in de dodencel kwam de ter dood veroordeelde Glenn Ford vrij. Hij was de langstzittende gevangene in de Amerikaanse staat Louisiana. Een volledig blanke jury veroordeelde hem in 1984 in een met procedurefouten vergeven rechtszaak wegens moord. Uit nieuw bewijsmateriaal bleek dat Ford niet in de buurt was op het moment dat de moord werd gepleegd.

APRIL

Leerstoel – Amnesty en de Stichting Vredeswetenschappen (SVW) richten de leerstoel International Business and Human Rights op. Cees van Dam wordt de eerste bijzonder hoogleraar op deze leerstoel op de Rotterdam School of Management van de Erasmus Universiteit. Hij onderzoekt de rol van bedrijven bij het respecteren van mensenrechten.

Twitteren – In het Turkse Izmir staan 29 jonge mensen terecht omdat ze het publiek via tweets opgeroepen zouden hebben zich niet aan de wet te houden. In geen van de tweets worden mensen aangespoord geweld te gebruiken. Amnesty stuurt een waarnemer naar het proces en voert actie, onder meer via Twitter. In september worden de verdachten vrijgesproken, op twee na.

Vreugde bij de inheemse Sawhoyamaxa-gemeenschap in Paraguay die haar grond terugkreeg © Santi Carneri

Handboek – Amnesty publiceert een herziene versie in zes talen van de Fair Trial Manual, een standaardwerk met richtlijnen voor een eerlijke rechtsgang. Wereldwijd gebruikt door onder anderen rechters en proceswaarnemers.

Goed nieuws – De inheemse gemeenschap Sawhoyamaxa mag terugkeren naar haar grond in Paraguay, die tientallen jaren in handen was van particuliere veeboeren. De Senaat stemt in met een wet die hierin voorziet. De gemeenschap leefde al die tijd in sloppenwijken langs een snelweg. Amnesty voerde jarenlang actie voor de Sawhoyamaxa.

Ander goed nieuws: activist en blogger Nguyen Tien trung uit Vietnam kwam op 12 april na ruim vier jaar gevangenschap vervroegd vrij. Hij was tot zeven jaar cel veroordeeld voor 'het omver willen werpen van de volksregering'.

MEI

Bevrijdingsfestivals– Bijna een jaar na het buitensporig politiegeweld tijdens de Gezipark-demonstraties in Turkije gaan de agenten nog steeds vrijuit. Op Nederlandse Bevrijdingsfestivals worden handtekeningen verzameld door Amnesty onder een oproep de agenten alsnog te vervolgen. De handtekeningen zullen in aanloop naar de Turkse parlementsverkiezingen in juni 2015 worden aangeboden. Festivalbezoekers gaan op de foto met een levensgrote afbeelding van een van de geweldsslachtoffers: Hakan Yaman.

Afvalligheid – In Sudan krijgt de zwangere Meriam Ibrahim de doodstraf omdat zij trouwde met een christen. Amnesty Nederland begint een actie die, mede door een noodkreet van actrice Lieke van Lexmond, veel aandacht krijgt. De actie lijkt te werken: op 24 juli landt Meriam veilig met haar gezin in Italië.

Apps – Amnesty lanceert twee nieuwe apps. Met de Panic Button-app kunnen mensenrechtenverdedigers in nood via hun smartphone alarm slaan. Met de Urgent Action-app kunnen Nederlandse actievoerders razendsnel een e-mail sturen naar de verantwoordelijke autoriteiten wanneer een gevangene gevaar loopt, bijvoorbeeld als marteling of executie dreigt. Eind oktober hebben zo'n tienduizend mensen de Urgent Action-app gedownload op hun telefoon.

Met de Panic Button-app kunnen mensenrechtenactivisten in nood onmiddellijk alarm slaan © AI

Goed nieuws – Op 24 mei 2014 komt de prominente mensenrechtenactivist Nabeel Rajab uit Bahrein vrij. Hij kreeg in 2012 twee jaar celstraf nadat hij aan demonstraties had deelgenomen. Rajab bedankte Amnesty-supporters voor hun steun: 'Ik zal jullie hulp nooit vergeten. Jullie steun maakte me sterker en liet de wereld zien dat ik niet alleen was.' Later werd hij weer opgepakt, maar korte tijd daarna werd hij op borgtocht vrijgelaten.

JUNI

Voetbalplaatjes – In aanloop naar het WK in Brazilië brengt Amnesty voetbalplaatjes uit met gehavende 'voetballers', om aandacht te vragen voor het politiegeweld tijdens protesten tegen de dure WK-voorzieningen. Ruim 87 duizend mensen wereldwijd geven de Braziliaanse autoriteiten een 'gele kaart'. Diverse Braziliaanse ambassades in de wereld, waaronder die in Nederland, zeggen de afspraak af om de kaarten in ontvangst te nemen.

Mikhail Kosenko was een van de Russische gewetensgevangene waar Amnesty intensief actie voor voerde © AI

Goed nieuws – ‘Het onvoorstelbare gebeurde vandaag: Misha mag naar huis.’ Ksenia, de zus van Mikhail Kosenko uit Rusland, plaatste deze woorden op Facebook nadat haar broer op 12 juni te horen krijgt dat hij de psychiatrische kliniek mag verlaten. Hij was daar gedwongen opgenomen nadat hij vreedzaam had geprotesteerd tegen de Poetin-regering. En op 21 juni wordt in Wit-Rusland mensenrechtenverdediger Ales Bialiatski vervroegd vrijgelaten. ‘Ik ben ervan overtuigd’, zegt hij, ‘dat ik anderhalf jaar eerder ben vrijgekomen door de inzet van onder andere Amnesty-aanhangers.’

JULI

Giant backflip for mankind – Op het muziekfestival Zwarte Cross in het Achterhoekse Lichtenvoorde overbrugt stuntman Jackson Strong 44 meter met zijn motor, een wereldrecord. Met

de actie, die plaatsvindt op initiatief van Amnesty, vraagt hij aandacht voor de gevangengenomen Saudische blogger Raif Badawi (zie ook september).

Jokowi – Joko Widodo (Jokowi) wint de Indonesische presidentsverkiezingen. Amnesty stuurt hem een lijstje met wensen op mensenrechtengebied. Amnesty voert dit jaar meer acties tegen mensenrechtenschendingen in Indonesië. Zo worden ruim 54 duizend handtekeningen verzameld voor de vrijlating van Johan Teterissa, een Molukse onderwijzer die vijftien jaar cel kreeg voor het zwaaien met een Molukse vlag.

Met 'a gigant backflip for mankind' vroeg Amnesty tijdens de Zwarte Cross in Lichtenvoorde aandacht voor het lot van gewetensgevangene Raif Badawi uit Saudi-Arabië © AI

Oorlogvoering 2.0 – Amnesty lanceert een toolkit van het Citizen Evidence Lab. Dit online laboratorium assisteert onderzoekers om systematisch video's en foto's te beoordelen die mogelijk mensenrechtenschendingen in beeld brengen. Het geeft een overzicht van gratis bronnen en websites die het gemakkelijk maken om beeldmateriaal te verifiëren en mogelijke manipulatie vast te stellen.

Goed nieuws – De Sudanese jongerenactivisten Mohamed Salah Mohamed Abdelrahman, Moamar Musa Mohamed en Taj Alsir Jaafar worden op 11 juli vrijgelaten. Ze hadden twee maanden vastgezeten omdat ze deelnamen aan een demonstratie. Amnesty voerde een bliksemactie voor hen.

AUGUSTUS

Yezidi's – Amnesty-onderzoeker Donatella Rovera twittert op 4 augustus vanuit Irak: ‘Verdreven Yezidi's vast in Jabal Sinjar omsingeld door ISIS vertelden me: omstandigheden wanhopig. Geen voedsel, water de afgelopen 2 dagen. Hebben nu hulp nodig!’ Rovera's noodkreet werd gehoord. Internationale hulp kwam op gang en Yezidi's kregen hulpgoederen.

In Irak werd geweld van IS tegen Yezidi's door Amnesty onderzocht © Donatella Rovera

Gaza – Oorlog in de Gaza-strook. Amnesty roept op tot een wapenembargo tegen alle strijdende partijen. In een petitie wordt met name de VS opgeroepen te stoppen met wapenleveranties aan Israël.

Goed nieuws – Het Oegandese Constitutionele Hof verklaart op basis van een technische fout de in maart ingevoerde antihomowet ongeldig. 'Groot nieuws, ik ben officieel legaal', twittert de Oegandese homoactivist Frank Mugisha. Amnesty voerde actie tegen de wet, onder meer met een petitie.

Op 20 augustus keert Abdullah al-Mansouri terug in zijn woonplaats Maastricht. Hij zat sinds 2006 vast in Iran. Bij thuiskomst bedankt Al-Mansouri Amnesty-directeur Eduard Nazarski en Amnesty-groep Maastricht, waarvan hij lid is: 'Zij hebben alles gedaan wat in hun macht lag om aandacht voor mijn situatie te vragen.'

SEPTEMBER

Saudi-Arabië – Medewerkers van Amnesty Nederland demonstreren vanaf september iedere vrijdag voor de ambassade van Saudi-Arabië in Den Haag. Zij vragen om de vrijlating van de blogger Raif Badawi, die voor het 'beledigen van de islam' tien jaar cel, duizend zweepslagen en 191 duizend euro boete kreeg. Het gerechtshof bepaalde dat Badawi iedere vrijdag vijftig zweepslagen krijgt, twintig weken lang.

Amnesty brengt de mensenrechtensituatie in Saudi-Arabië gedurende het jaar geregeld onder de aandacht van Tweede Kamerleden en ambtenaren. Een aantal Kamerleden dringt er bij de Nederlandse regering op aan zich in te zetten voor mensenrechtenverdedigers in Saudi-Arabië, die sinds het begin van de opstanden in de Arabische regio worden bedreigd met vervolging. Ook licht Amnesty de Tweede Kamer regelmatig in over individuele activisten, onder wie de blogger Raif Badawi en de vrouwenactiviste Souad al-Shammari.

Op het Haagse Binnenhof vroeg Amnesty aandacht voor de schrijnende situatie van bootvluchtelingen op de Middellandse Zee © AI

SOS Europa – 'Al 2.500 mensen op de vlucht verdronken', 'Fort Europa kost levens', 'Eerst mensen, dan grenzen', 'Rutte, red levens', zo houdt Amnesty premier Rutte en staatssecretaris Teeven voor tijdens een demonstratie bij het Haagse Binnenhof. In 2014 kwamen duizenden bootvluchtelingen om het leven op de Middellandse Zee terwijl ze Europa probeerden te bereiken.

Goed nieuws – Zeven landen ratificeren het VN-Wapenhandelsverdrag, waaronder Argentinië, Portugal en Senegal. Daarmee komt het aantal ratificaties op vijftig en wordt het verdrag van kracht. Het verdrag moet de export van wapens aan banden leggen naar landen waar ze vermoedelijk worden gebruikt om mensenrechten te schenden. Amnesty lobbyt al jaren voor een dergelijk verdrag.

Vanaf 1 september belanden gezinnen met minderjarigen kinderen niet meer in de cel als zij op Schiphol asiel aanvragen. Dit gebeurt onder meer na een stevige lobby van de coalitie Geen kind in de cel, waarvan Amnesty deel uitmaakt.

OKTOBER

Opgepakt – Bij een Amnesty-demonstratie voor de Russische ambassade houdt de Haagse politie twee Amnesty-medewerkers aan. Amnesty wilde aandacht vragen voor de veel te strikte voorwaarden die Rusland hanteert voor dergelijke protesten. In Moskou voert een medewerker van Amnesty Rusland dezelfde actie uit.

Bert, bel Amnesty – Op de eerste werkdag van minister van Buitenlandse Zaken Bert Koenders stelt Amnesty het telefoonnummer 020-7733894 voor hem open. Daar wordt, alleen voor hem, kort wat informatie op een rijtje gezet, over onder meer de mensenrechtensituatie in Rusland, Saudi-Arabië, China en Turkije.

China – Op 8 oktober is het vier jaar geleden dat Liu Xia, de vrouw van de Chinese gewetensgevangene en Nobelprijswinnaar Liu Xiaobo, onder huisarrest werd geplaatst. Amnesty grijpt de gelegenheid aan om bij de Europese Unie aan te dringen op een statement. Die verklaring komt er niet, maar Amnesty schrijft wel een brief aan minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking Lilianne Ploumen waarin ze de minister vraagt tijdens haar handelsmissie aan China die deze maand plaatsvindt aandacht te vragen voor de vrijheid van meningsuiting en het vrijlaten van vreedzame demonstranten.

Goed nieuws – Na ruim vijf jaar gevangenschap wordt de Hondurees Ángel Colón vrijgelaten uit een Mexicaanse gevangenis. Tijdens zijn gevangenschap, waartegen Amnesty actie voerde, werd Colón gemarteld en gedwongen een valse verklaring te ondertekenen.

De Hondurees Ángel Colón die vijf jaar ten onrechte vastzat in Mexico liet weten: 'Ik draag jullie allemaal mee in mijn hart. Bedankt voor alle steun' © AI Mexico

NOVEMBER

Eskinder Nega – Op 12 november biedt Amnesty bij de Ethiopische ambassade in Brussel bijna 42 duizend handtekeningen aan onder de oproep Eskinder Nega vrij te laten. Deze Ethiopische journalist werd in 2012 tot achttien jaar cel veroordeeld wegens 'terrorisme', na kritiek op de regering. Sinds september 2011 zit hij vast.

Kinderrechten – Op 20 november, de Dag van de Rechten van het Kind, bestaat het VN-Kinderrechtenverdrag 25 jaar. Een maand lang maken kinderen op scholen in het land kennis met kinderrechten en schrijven ze kaartjes naar mensenrechtenverdedigers in nood.

Goed nieuws – Dertig jaar nadat in het Indiase Bhopal ongeveer 25.000 mensen stierven nadat een dodelijke gaswolk uit een fabriek voor bestrijdingsmiddelen lekte, stemt de Indiase overheid in met een verhoging van de schadevergoeding voor slachtoffers. Amnesty spande zich hier jarenlang voor in. Er leven nog meer dan 40.000 mensen dicht bij het fabrieksterrein dat nog steeds niet is gereinigd.

DECEMBER

Schrijfmarathon – Op 10 december, Dag van de Mensenrechten, doen tienduizenden mensen over de hele wereld mee aan Amnesty's Schrijfmarathon. In Nederland wordt er op vierhonderd locaties geschreven. Dat levert in 72.437 brieven aan autoriteiten en kaartjes aan mensen van wie de mensenrechten zijn geschonden op. Wereldwijd zijn er dat ruim 3,2 miljoen.

Tijdens de Schrijfmarathon op de Dag van de Rechten van de Mens werd een recordaantal brieven geschreven, ook in het Amnesty-huis in Amsterdam © AI

Goed nieuws – Na twintig jaar actievoeren door onder meer Amnesty treedt op 24 december het internationaal Wapenhandelverdrag in werking. Door strenge controle op wapenexport moet dat verdrag ervoor zorgen dat wapens niet in verkeerde handen terechtkomen.

2 Werken voor bedreigde individuen

2.1 Gebruik je macht

Het probleem

Over de hele wereld zijn mensen slachtoffer van schendingen van hun mensenrechten. Mensen worden gevangengezet of gediscrimineerd vanwege hun mening, geloof of seksuele oriëntatie. Mensen worden slachtoffer van politiegeweld, marteling of bedreiging. Mensen worden veroordeeld op basis van verzonnen aanklachten na oneerlijke processen, of krijgen de doodstraf. Het wereldwijde scala aan mensenrechtenschendingen is enorm. Vaak zijn de slachtoffers individuen die machteloos staan tegenover de autoriteiten.

Wat er moet gebeuren

Wereldwijde aandacht voor individuele zaken kan grote invloed hebben. Daarom mobiliseert Amnesty International mensen die direct in actie komen wanneer iemand bijvoorbeeld wordt bedreigd, gemarteld, of onterecht gevangenzit. Zij laten hun protest horen via een brief, e-mail, sociale media, petitie, demonstratie of andere kanalen. Doordat Amnesty deze spoedacties voert vanuit de hele wereld, maken we een indrukwekkende vuist tegen onrecht. Eén individueel slachtoffer van onrecht blijkt een wereldwijd netwerk van medestanders te hebben.

Doelstellingen

Amnesty Nederland wilde in 2014:

- via de campagne 'Gebruik je Macht' de Amnesty-spoedacties voor individuen extra onder de aandacht brengen en 100 duizend nieuwe mensen betrekken bij de spoedacties;
- enige vorm van verbetering in de zaken waarvoor we in actie komen: bijvoorbeeld vrijlating, omzetting van de doodstraf, benodigde medische verzorging, een verbeterde bezoekenregeling.

Activiteiten Amnesty Nederland

Gedurende het jaar kwamen er 618 spoedacties binnen voor individuen die in gevaar waren; dit waren zowel nieuwe acties als vervolgacties. Alle acties werden uitgezet onder ons netwerk van brievenschrijvers. In het kader van de campagne 'Gebruik je Macht' werden 69 acties groter uitgezet via e-mail, sms, sociale media en de Urgent Action App (zie beneden). Hieronder een selectie van opmerkelijke acties.

Voor de zwangere Sudanese **Meriam Ibrahim** kwam Nederland massaal in actie. Ze was ter dood veroordeeld wegens 'overspel' en 'afvalligheid' nadat ze als moslim was getrouwd met een christen. We haalden in Nederland ruim 141 duizend handtekeningen op voor haar vrijlating. De actie kreeg een impuls nadat actrice Lieke van Lexmond via sociale media en interviews in de media de zaak onder de aandacht bracht. De handtekeningen zijn in juni overhandigd aan de Sudanese ambassadeur. Meriams echtgenoot Daniel Wani liet weten: 'De oproepen zijn overweldigend. Ik wil iedereen danken die voor mijn vrouw is opgekomen'.

We voerden actie voor de Saudische blogger **Raif Badawi**, veroordeeld tot onder meer tien jaar cel en duizend stokslagen vanwege zijn blogs. We brachten zijn zaak onder de aandacht via onder meer een radiospot en paginagrote advertenties in *de Volkskrant* en het *NRC*. Bijna 66 duizend mensen stuurden een e-mail naar de Saudische ambassade om te protesteren. Vanaf vrijdag 12 september, de dag waarop de wekelijkse sessies van vijftig stokslagen konden ingaan, stonden elke vrijdag twee Amnesty-demonstranten voor de ambassade. Op vrijdag 26 september riepen we mensen op de ambassade te bellen, wat massaal gebeurde.

Voor de Chinese mensenrechtenverdediger en dichteres **Liu Xia**, al sinds 2010 onder huisarrest, voerden we een 'groetenactie': ruim achtduizend mensen stuurden haar een kaartje. Voor de

Mexicaanse **Claudia Medina**, die door militairen was verkracht, boden we 52.781 handtekeningen aan bij de Mexicaanse ambassade, en voor de gevangene Ethiopische journalist **Eskinder Nega** overhandigden we 42.920 handtekeningen bij de Ethiopische ambassade in Brussel.

Op Pinkpop voerden we actie voor de Molukse leraar **Johan Teterissa**, die in Indonesië gevangenzit omdat hij met de Molukse vlag had gezwaaid. Uiteindelijk konden we 54.718 handtekeningen aanbieden bij de Indonesische ambassade. Ook op andere festivals, zoals Lowlands en Zwarte Cross, voerden we actie. Op Zwarte Cross trok de '**Giant backflip for mankind**' van de Australische stuntman Jackson Strong veel bekijks. Met zijn motor vestigde Strong een wereldrecord 'backflip', waarmee hij de aandacht wilde vestigen op Amnesty's spoedacties.

In mei lanceerden we de **Urgent Action App**, waarmee mensen snel in actie kunnen komen. De app biedt de mogelijkheid een petitie te ondertekenen en een protestbrief te sturen aan de betreffende autoriteiten. Zo'n 14.000 mensen downloadden de app, waarin gemiddeld elke week een nieuwe actie staat.

Op 10 december, de Dag van de Mensenrechten, hielden we voor de tweede keer de 24-uurs **Schrijfmarathon**. In totaal werden er 72.437 brieven voor individuele zaken geschreven op zo'n vierhonderd plekken in het land, waaronder de Tweede Kamer, bibliotheken, scholen en bij bedrijven. In Amsterdam en Weert waren er 24-uurs schrijfmarathons en in Zwolle een 12-uurs; meer dan duizend mensen kwamen schrijven, sommige het hele etmaal.

Resultaten

In individuele zaken was er in 2014 veelvuldig goed nieuws te melden. Zo werd de Sudanese Meriam Ibrahim in juni vrijgelaten, hoogstwaarschijnlijk als gevolg van de internationale druk. Kijk hier voor een overzicht van al het goede Amnesty-nieuws.

In 2014 hebben we met de campagne 'Gebruik je Macht' zo'n 150.000 nieuwe mensen bij het werk van Amnesty betrokken. Het aantal vaste deelnemers aan de spoedacties steeg met zo'n 43 duizend tot een kleine 140.000 mensen, onder meer door de publiciteit rondom de zaken voor Meriam Ibrahim en Raif Badawi.

De Schrijfmarathon op 10 december, die voor de tweede keer werd gehouden, groeide uit tot een nationaal evenement. De Schrijfmarathon kreeg veel positieve media-aandacht en was op 10 december *trending topic* op Twitter. Een van de mensen voor wie actie werd gevoerd, de Amerikaanse Chelsea Manning, bedankte de actievoerders in een brief.

Niet bereikt

Een verbetering in de situatie van de geselecteerde individuele zaken is erg beperkt geweest. Zo zitten Johan Teterissa, Liu Xia en Eskinder Nega nog steeds vast. Internationale solidariteit is evenwel altijd een steun voor familie en betrokkenen. Hoewel het vonnis van Raif Badawi overeind bleef, en hij op 9 januari 2015 de eerste serie van vijftig stokslagen kreeg, groeide de internationale druk op de Saudische autoriteiten in deze zaak sterk. De vrouw van Badawi, Ensaf Haider, liet bij herhaling weten zich door de Amnesty-acties enorm gesteund te voelen; zij zorgt voor internationale verspreiding van alle acties voor haar man.

D66 en SP stelden Kamervragen aan toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Timmermans over de zaak Raif Badawi. De minister antwoordde individuele zaken in stilte met de Saudische autoriteiten te bespreken; Amnesty wil echter dat de Nederlandse overheid dit ook publiekelijk doet.

Evaluatie

De spoedacties van Amnesty zijn belangrijk voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen wereldwijd. Hoe meer mensen aan de spoedacties deelnemen, des te groter is de druk die we op autoriteiten kunnen uitoefenen. Met de campagne 'Gebruik je Macht' hebben we onze actieve achterban een sterke impuls gegeven, zodat we nog beter in staat zijn om snel grote groepen mensen in actie te krijgen. Zodoende droeg de campagne bij aan een werkwijze waarbij we sneller en uitgebreider dan voorheen kunnen inspelen op actuele zaken en mensen kunnen mobiliseren.

2.2 Drie voorbeelden van ons werk voor bedreigde individuen

Liu Xia – Dichteres onder huisarrest

De Chinese dichteres en kunstenares Liu Xia werd op 8 oktober 2010 onder huisarrest geplaatst. Ze kan niet naar buiten en mag niemand ontvangen zonder toestemming van de autoriteiten. Voor haar huis staan continu bewakers.

Liu Xia's huisarrest ging in op de dag dat bekend werd dat haar man, Liu Xiaobo, de Nobelprijs voor de Vrede zou krijgen. Liu zelf zat toen al in de gevangenis. In 2009 had hij de Chinese regering opgeroepen democratische hervormingen door te voeren. Daarop werd hij veroordeeld tot elf jaar cel wegens het 'aanzetten tot omverwerping van de staat'.

Permanente actie

Amnesty International voert actie voor Liu Xia en Liu Xiaobo. In Nederland zetten drie lokale Amnesty-groepen zich permanent in voor Liu Xia. Ze schrijven brieven aan de Chinese regering en de Chinese ambassade in Nederland om haar zaak onder de aandacht te brengen. Zij kwamen bijvoorbeeld in actie in januari 2014, toen er berichten binnenkwamen dat Liu hartklachten had gekregen. Amnesty voerde een wereldwijde bliksemactie om de autoriteiten op te roepen een medische behandeling toe te staan. Mede daardoor werd Liu Xia opgenomen in een ziekenhuis.

Media-aandacht

De Amnesty-groepen zetten zich ook in tijdens een 'groetenactie' voor Liu Xia's verjaardag. Op braderieën en andere plekken haalden ze verjaarskaarten op en uiteindelijk werden er vanuit Nederland ruim achtduizend kaarten gestuurd – om haar een hart onder de riem te steken, maar ook om de Chinese autoriteiten te laten weten dat de wereld meekijkt. En toen in april 2014 de Chinese president Xi Jinping een staatsbezoek bracht aan Nederland, stond Amnesty op de Dam met een groot spandoek met de tekst 'Free Liu Xiaobo en Liu Xia'. De actie kreeg veel media-aandacht doordat Chinese veiligheidsagenten de spandoeken aan het oog probeerden te onttrekken met uitvouwbaar scherm.

Politieke lobby

Amnesty zet ook politieke lobby in voor Liu Xia. Bij het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken drongen we aan op naleving van de Europese richtlijnen inzake mensenrechtenverdedigers. Nederland zou diplomatieke druk moeten uitoefenen op de Chinese autoriteiten, bijvoorbeeld om Liu Xia te mogen bezoeken. Liu Xia staat nog steeds onder huisarrest, maar naar verluidt heeft ze inmiddels iets meer bewegingsvrijheid gekregen en mag ze nu en dan contact hebben met vrienden en familie.

Claudia Medina – valselijk beschuldigd

De Mexicaanse Claudia Medina werd in 2012 door mariniers ontvoerd omdat ze een crimineel zou zijn. Ze werd gemarteld om haar een bekentenis af te dwingen. De folteringen werden niet onderzocht, de daders lopen vrij rond.

Claudia Medina, huis-aan-huisverkoopster van cosmetica en moeder van drie kinderen, werd op 7 augustus 2012 's nachts door mariniers uit haar huis gehaald omdat ze lid zou zijn van een gewelddadige bende. Claudia kreeg naar eigen zeggen elektrische schokken en werd geschopt, geslagen en aangerand. Ook spoten ze chilisaus in haar neus. Ze werd gedwongen een verklaring te tekenen, die ze niet mocht lezen. Later vertelde ze Amnesty: 'Als ze me niet hadden gemarteld, zou ik de verklaring niet getekend hebben.' Claudia werd daarna aan de media gepresenteerd als een gevaarlijk bendelid dat door de politie was opgepakt. Enkele dagen later trok ze deze verklaring voor de rechtbank in en vertelde ze wat er gebeurd was. Alle aanklachten – behalve die van illegaal wapenbezit – werden daarop ingetrokken en Claudia kwam op borgtocht vrij. Ze diende een klacht in bij de nationale mensenrechtencommissie vanwege de foltering en de straffeloosheid van de daders.

Actie

Claudia was een van de mensen voor wie Amnesty in 2014 intensief actievoerde. Er werden wereldwijd 343.883 handtekeningen verzameld onder de oproep om alle aanklachten tegen Claudia Medina te laten vallen, de zaak grondig en onpartijdig te onderzoeken en de verantwoordelijken voor de foltering ter verantwoording te roepen. De handtekeningen werden overhandigd aan het Mexicaanse Openbaar Ministerie. In Nederland werden ook 52.781 handtekeningen aangeboden bij de Mexicaanse ambassade.

Met een persoonlijke videoboodschap bedankte Claudia Medina in oktober 2014 alle mensen die voor haar actievoerden. 'Ik strijd al twee jaar voor gerechtigheid. Ik weet dat ik die ooit zal krijgen, omdat ik duizenden geweldige mensen zoals jullie aan mijn zijde heb. Duizendmaal dank.'

In februari 2015 kwam het fantastische nieuws dat de aanklachten tegen Claudia Medina geschrapt zijn. Er is nog wel werk aan de winkel. Degenen die verantwoordelijk zijn voor de foltering moeten nog verantwoording afleggen.

Jabeur Mejri – Gevangen na Facebook-post

De Tunesiër Jabeur Mejri werd op 5 maart 2012 gearresteerd en drie weken later veroordeeld tot zevenenhalf jaar gevangenisstraf en een geldboete. De reden? Hij had 'de islam beledigd' door tekeningen van de profeet Mohammed op zijn Facebook-pagina te plaatsen.

De Amnesty-groep in Huizen voerde sinds begin 2013 intensief actie voor vrijlating van Jabeur Mejri. De groep nam contact op met Amnesty-groepen in het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Italië en Zweden die eveneens voor Jabeur actievoerden. De groepen hebben hun krachten gebundeld en een internationale petitie uitgezet, die elke groep afzonderlijk aan de Tunesische autoriteiten en ambassades toestuurde.

Op 10 december 2013 was Jabeur Mejri een van de gewetensgevangenen voor wie wereldwijd werd geschreven tijdens de Schrijfmarathon op 10 december, de Dag van de Rechten van de Mens. Ook werden wereldwijd foto's gemaakt van Amnesty-leden met een oproep om Jabeur vrij te laten. Deze werden verzameld in een *flickbook* en aan zijn familie overhandigd.

Nieuwe aanklacht

Hoewel toenmalig president Marzouki van Tunesië enkele malen beloofde om zich in te zetten voor Jabeurs vrijlating, kwam hij pas op 4 maart 2014 vrij. Vrijwel onmiddellijk daarna werd hem een andere aanklacht ten laste gelegd: Jabeur zou zich schuldig hebben gemaakt aan verduistering, iets wat hij zelf ontkent. Bij een handgemeen op het politiebureau, toen Jabeur navraag wilde doen naar deze zaak, werd hij opnieuw vastgezet en veroordeeld wegens belediging van een ambtenaar in functie.

Ontroerd

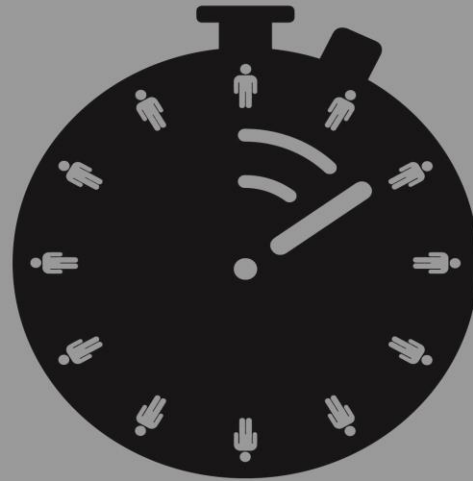
Op 24 november 2014 werd hij voorwaardelijk vrijgelaten. In afwachting van de uitspraak in deze zaak mag hij echter het land niet verlaten. Jabeur vertelde na zijn vrijlating hoe waardevol de steun van Amnesty voor hem is geweest. Niet alleen omdat de organisatie pleit voor vrijheid van meningsuiting, zei hij, maar ook vanwege de aandacht voor hem persoonlijk. Hij was heel ontroerd door de foto's uit het *flickbook*.

SPOEDACTIES

618

spoedacties

350 nieuwe acties
268 vervolgacties

78 acties werden afgerond, **56 keer met een positief resultaat.**

DE ZEVEN BELANGRIJKSTE REDENEN VOOR EEN SPOEDACTIE

- Gevangenschap
- Zaken over vrije meningsuiting
- Vrees voor veiligheid
- Marteling en mishandeling
- Gezondheidsproblemen
- Doodstraf

POSITIEF RESULTAAT BETREFT

- **33** vrijlatingen
- **3** vrijlatingen op borg
- **4** wetsaanpassingen
- **4** keer voorkoming van voltrekking doodvonnis
- **3** maal verbetering gevangenisomstandigheden
- **9** overige redenen

Amnesty brengt spoedacties uit als iemand in direct (levens)gevaar verkeert, bijvoorbeeld door marteling of terdoodveroordeling. Deelnemers aan deze acties ondertekenen het protest via de app, sms of e-mail of sturen zelf een biref. Amnesty biedt vervolgens een petitie met alle handtekeningen aan de autoriteiten in het desbetreffende land aan.

Amnesty Nederland deed in 2014 aan alle spoedacties mee die het Internationaal Secretariaat uitbracht.

AMNESTY
INTERNATIONAL

3 Vrijheid van meningsuiting

3.1 Rusland

Het probleem

Sinds Vladimir Poetin in mei 2012 terug aan de macht kwam als president, staan anders denkenden in Rusland onder grote druk. Vaag geformuleerde wetgeving maakt protesteren en vrije meningsuiting tot een riskante zaak. Niet-gouvernementele organisaties worden behendig uitgeschakeld. De golven van repressie werken: volgens Amnesty Rusland heeft het maatschappelijk middenveld het zwaar, maar is er ook veel strijdbaarheid te zien. De methoden van het Kremlin vinden aftrek in de regio: ook daar wordt door een gecorrumpeerd rechtssysteem schimmige repressieve wetgeving geïmplementeerd die de vrijheid van burgers, ngo's, LHBT's en anderen aan banden legt.

Wat er moet gebeuren

Verandering in Rusland zal in eerste instantie van binnenuit moeten komen. De mensenrechtenbeweging in Rusland zal moeten worden versterkt en geholpen worden bij innovatie: steun en bescherming voor Russische mensenrechtenverdedigers en niet-gouvernementele organisaties is dan ook van vitaal belang. Amnesty International speelt daarbij een belangrijke intermediaire rol en ondersteuning van Amnesty Rusland is dan ook prioriteit. Daarnaast dient de internationale druk op Rusland te worden vergroot, met name door kritiek op Russische mensenrechtenschendingen in de (Nederlandse) media.

Doelstellingen

Amnesty Nederland wilde in 2014:

- de mensenrechtensituatie in Rusland onder de aandacht brengen tijdens de Olympische Winterspelen in Sotsji;
- Russische mensenrechtenorganisaties en individuele mensenrechtenverdedigers die onder druk staan ondersteunen;
- de mensenrechtenbeweging en de Amnesty-afdeling in Rusland versterken.

Activiteiten Amnesty Nederland

De eerste maanden van het jaar stonden in het teken van de Olympische Winterspelen in Sotsji. Daarbij wisten we middels strategisch mediawerk, onder andere in Sotsji zelf, aandacht te trekken bij het brede publiek in Nederland voor de verslechterende mensenrechtensituatie in Rusland.

Na 'Sotsji' verschoof de focus van publieksacties en mediawerk naar het versterken van de Russische mensenrechtenbeweging. We namen het initiatief tot een *needs assessment* van Russische ngo's in samenwerking met Amnesty Rusland. Daaruit bleek dat de ngo's vooral behoefte hebben aan veiligheidsondersteuning, mensenrechteneducatie en training op het gebied van public relations en communicatie. Amnesty Nederland leverde een financiële bijdrage aan een campagnetraining voor onder anderen zes vrijwilligers van Amnesty Rusland. Daarnaast werd de Russische partner van Amnesty Nederland op het gebied van mensenrechteneducatie, de International Youth Human Rights Movement, financieel gesteund.

Van 6 tot 12 oktober vond de internationale Amnesty-actieweek 'Spreek je uit voor Rusland' plaats. We ondertekenden samen met zo'n zeventig andere ngo's over de hele wereld een open brief aan president Poetin met de oproep om de wetgeving die Russische ngo's sterke beperkingen oplegt, in te trekken. We demonstreerden voor vrijheid van meningsuiting bij de Russische ambassade in Den Haag en voerden actie voor de Russische milieuactivist Yevgeni Vitishko, die vlak voor het begin van de Olympische Winterspelen in Sotsji werd opgepakt.

Resultaten

Met diverse internationale acties, zowel tijdens de Winterspelen van Sotsji als tijdens de actieweek in oktober, wisten we de aandacht te vestigen op de verslechterende mensenrechtensituatie in Rusland en de internationale druk op te voeren als gevolg van de vele discussies die hierover gevoerd werden. Dit versterkte ook de positie van Amnesty Rusland. Er vloeiden gedurende het jaar eveneens enkele nieuwe samenwerkingsrelaties uit voort, onder andere met Greenpeace Rusland, de Russische onafhankelijke krant *Novaya Gazeta*, en de International Youth Human Rights Movement. De *needs assessment* die we hielden onder Russische ngo's leverde belangrijke input op voor het vormgeven van de internationale Amnesty-campagne over vrijheid van meningsuiting in Rusland. Onze ondersteuning van een campagne-training leidde niet alleen tot een versterkte motivatie, maar ook tot grotere praktische campagnevaardigheden en -technieken van de deelnemende vrijwilligers van Amnesty Rusland.

'Het onvoorstelbare gebeurde vandaag: Misha mag naar huis.' Ksenia, de zus van Mikhail Kosenko uit Rusland, plaatste deze woorden op Facebook nadat haar broer op 12 juni 2014 de psychiatrische kliniek mocht verlaten. Hij was daar gedwongen opgenomen om een 'behandeling' te ondergaan nadat hij vreedzaam had geprotesteerd tegen de regering-Poetin.

Mikhail Kosenko werd aangeklaagd voor deelname aan 'massarellen' en het gebruik van geweld tegen politieagenten. Volgens Amnesty zijn deze aanklachten politiek gemotiveerd. Ondanks overtuigend bewijsmateriaal die de beschuldigingen tegenspreken, werd daar in het proces geen rekening mee gehouden.

Op 31 december 2014 kwam nog een demonstrant vrij die deelnam aan het protest op het Bolotnayaplein. Artyom Savyolov had zijn gevangenisstraf uitgezeten. Ook hij werd ervan beschuldigd geweld gebruikt te hebben tijdens de protesten. Videobeelden bevestigden echter het tegendeel.

Niet bereikt

In de loop van 2014 hebben we minder aandacht weten te genereren voor vrijheid van meningsuiting in Rusland, mede doordat de ramp met het vliegtuig MH17 boven Oekraïne in juli en de Russische invasie op de Krim het Nederlandse politieke en maatschappelijke debat domineerden. De ondersteuning van het Amnesty-kantoor in Moskou was kleiner dan voorzien door de complexe politieke situatie in Rusland en de beperkte bewegingsvrijheid van Amnesty Rusland. Hierdoor was er minder ruimte voor samenwerking en nieuwe initiatieven. Van de drie aandachtspunten die naar boven kwamen uit onze *needs assessment* met Russische ngo's leidde vooralsnog alleen mensenrechteneducatie tot concrete actie, met de financiële steun aan de International Youth Human Rights Movement.

Evaluatie

Na het succes van de campagne in 2013 en de hausse aan activiteiten op Rusland door Amnesty Nederland in 2013 tot en met begin 2014, kwam de nadruk te liggen op het versterken van de Russische mensenrechtenbeweging. Het is echter geenszins zeker dat er überhaupt ruimte op de media-, publieke en politieke agenda's was voor vrijheid van meningsuiting. Daarvoor waren de gebeurtenissen op de Krim en rond de MH17 wellicht te ingrijpend.

3.2 Turkije

Het probleem

De vrijheid van meningsuiting in Turkije ligt onder vuur. Vreedzame protesten worden hard neergeslagen, met doden en vele gewonden tot gevolg; verantwoordelijke agenten verschijnen zelden voor de rechter. Tegelijk worden jaarlijks honderden journalisten, advocaten, mensenrechtenverdedigers en politiek activisten aangeklaagd omdat ze iets volkomen legitiems deden: uitkomen voor hun mening. De Turkse wetgeving geeft de autoriteiten volop ruimte om critici te vervolgen. Het Wetboek van strafrecht, de antiterrorismewetgeving en de internetwet zijn in strijd met de mensenrechten.

Wat er moet gebeuren

- Politiek gemotiveerde aanvallen, vervolging en straffen van mensenrechtenverdedigers, advocaten, journalisten en andere activisten moeten direct en volledig worden onderzocht.
- De huidige antiterrorisme- en strafwetgeving moet worden afgeschaft of aangepast; mensen moeten hun recht op vrijheid van meningsuiting kunnen uitoefenen.
- De politie en andere ordehandhavers moeten opereren vanuit internationale uitgangspunten, normen en standaarden.

Doelstellingen

Amnesty Nederland wilde in 2014:

- internationale druk op de Turkse regering vanuit Nederland en op EU-niveau vergroten door media-aandacht, politieke lobby en activisme;
- Amnesty Turkije, en via hen andere Turkse ngo's en activisten, ondersteunen bij haar campagne voor vrijheid van meningsuiting in Turkije.

Activiteiten Amnesty Nederland

Amnesty Turkije werkt onder meer voor de vrijheid van meningsuiting in het land. Amnesty Nederland ondersteunt Amnesty Turkije, zowel financieel als met expertise, zodat onze Turkse collega's ter plekke de mensenrechtensituatie in Turkije in de gaten kunnen houden, acties op touw zetten en rechtszaken kunnen bijwonen. Amnesty Turkije werd onder meer financieel en inhoudelijk ondersteund bij de uitgave van een Turkse vertaling van het *Fair Trial Manual* en het handboek over politiewerk van Amnesty Nederland. Het Politie en Mensenrechtenprogramma van Amnesty Nederland gaf een workshop aan Amnesty Turkije en een aantal Turkse ngo's. In juni, rondom de herdenking van de Gezipark-protesten, bezocht Amnesty-directeur Eduard Nazarski het land en sprak daar met onder meer Amnesty Turkije, journalisten, advocaten en Nederlandse diplomaten. In dezelfde periode riepen we minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking Ploumen op om tijdens een Nederlandse handelsmissie de mensenrechten aan de orde te stellen.

Amnesty Nederland voerde actie voor Hakan Yaman, een buschauffeur uit Istanbul die als omstander slachtoffer werd van ernstig politiegeweld tijdens de Gezipark-demonstraties in 2013. Op de Bevrijdingsfestivals in mei haalden we 5.500 steunbetuigingen voor Yaman op en in oktober verzorgden we een bezoek van hem aan Nederland. Tijdens dat bezoek verwierf hij steun voor zijn zaak in onder meer gesprekken met Tweede Kamerleden en de Amsterdamse politie, en met een solidariteitsactie met Amsterdamse buschauffeurs. In een schrijfactie aan de Turkse minister van Justitie vroeger we om een onafhankelijk onderzoek naar de mishandeling.

Amnesty Nederland organiseerde een solidariteitsactie voor de 26 activisten van het platform Taksim Solidarity, die terechtstonden wegens hun deelname aan de Gezipark-demonstraties. Zeven Nederlandse beroepsorganisaties (artsen, filmprofessionals, diverse vakbonden, journalisten, schrijvers, architecten) ondertekenen een solidariteitsverklaring.

Via Twitter en e-mail voerden we actie voor 29 twitteraars in Izmir, die werden vervolgd wegens tweets tijdens de Gezipark-demonstraties. Ook tijdens het Internet Governance Forum, in

september in Istanbul, voerden we actie. Bij de rechtszaak tegen de twitteraars was de Turkije-onderzoeker van Amnesty's Internationaal Secretariaat als waarnemer aanwezig.

Via een speciaal proceswaarnemingsproject woonden we ook andere rechtszittingen in Turkije bij. Het project, dat onder meer door Nederlandse Amnesty-leden wordt gefinancierd, dient om zowel de Turkse rechterlijke macht als slachtoffers en nabestaanden te laten zien dat de internationale gemeenschap meekijkt. In 2014 werden elf rechtszittingen in Turkije bijgewoond, waaronder zeven door Nederlandse waarnemers. Een van de rechtszaken was die tegen vier politieagenten en vier burgers, die tijdens de Gezipark-demonstraties demonstrant Ali Ismail Korkmaz hadden doodgeschoot.

Resultaten

Turkse activisten, zoals die van het platform Taksim Solidarity, en slachtoffers zoals Hakan Yaman, gaven aan zich zeer gesteund te voelen door de (solidariteits)acties. Datzelfde geldt voor de vervolgte activisten en nabestaanden van slachtoffers in de rechtszaken die we bijwoonden: een belangrijk effect van de proceswaarneming.

Amnesty heeft de informatie vanuit de proceswaarnemingen gebruikt om informatie te verzamelen over de kwaliteit van de rechtsgang en om aandacht te vragen in Turkse en internationale media. Een van de rechtszaken die waarnemers van Amnesty Nederland in 2014 volgden, leidde in januari 2015 tot de veroordeling van twee agenten en een aantal burgers. Daarnaast is de informatie gebruikt bij de gesprekken met EU-ambassades over de vrijheid van meningsuiting in Turkije. De Nederlandse ambassade in Ankara toonde zich zeer geïnteresseerd.

Van de groep van 29 twitteraars uit Izmir, werden er 28 vrijgesproken. Het is waarschijnlijk dat de aandacht die wij voor deze zaak genereerden, een slepende rechtszaak heeft helpen voorkomen. Een aantal verdachten van de moord op Ali Ismail Korkmaz werd veroordeeld wegens dood door schuld, onder wie twee agenten. Amnesty vond de aanklacht te licht.

Niet bereikt

Het is niet gelukt om de internationale druk op Turkije echt te vergroten. Het bleek lastig om aandacht te krijgen voor de vrijheid van meningsuiting in Turkije. Tijdens de handelsmissie in juni sprak minister Ploumen wel over mensenrechten met haar counterpart, maar slechts op het gebied van arbeidsrechten en vluchtelingenproblematiek. Het heikele onderwerp van de vrijheid van meningsuiting lijkt ze uit de weg te zijn gegaan.

De situatie rondom internetcensuur blijft zorgelijk. Vlak voor de Turkse gemeenteraadsverkiezingen in maart werden Twitter en YouTube geblokkeerd. Deze blokkade werd later na rechterlijke uitspraken en mede door internationale druk, weer (grotendeels) opgeheven. Desalniettemin zijn er nog steeds tienduizenden websites in Turkije geblokkeerd. Over de Turkse internetwetgeving is Amnesty kritisch; door de vage formuleringen geeft ze veel ruimte voor misbruik om critici het zwijgen op te leggen.

Evaluatie

Het onderwerp vrijheid van meningsuiting in Turkije bleek in 2014, in tegenstelling tot het roerige jaar daarvoor, niet makkelijk onder de aandacht te brengen. Met de geopolitieke ontwikkelingen in de regio ging alle politieke en media-aandacht uit naar de Turkse rol in de strijd tegen Islamitische Staat, de opvang van de vluchtelingen, en het bedreigde vredesproces met de Koerdische PKK. Zo werd het ook moeilijker om de Nederlandse overheid tot actie te bewegen. In Turkije zelf is de situatie ernstig, maar het momentum voor de mensenrechtenbeweging lijkt na de onverwacht hevige protesten in 2013 weggeëbd. De regerende AK Partij heeft de touwtjes na twee verkiezingen weer stevig in handen. Politiegeweld vindt nog steeds plaats, maar niet meer op een schaal die de protesten nieuw leven inblaast. Rechtszaken tegen demonstranten en rondom zaken van politiegeweld slepen lang voort, zonder veel zichtbare voortgang.

3.3 Brazilië

Het probleem

Brazilië is de afgelopen twintig jaar uitgegroeid tot een economische, politieke en culturele supermacht. Sociaaleconomische verschillen tussen arm en rijk blijven echter groot en lopen bovendien vaak langs raciale lijnen. Discriminatie en sociale uitsluiting komen veel voor. De groeiende middenklasse wordt zelfbewuster. In juni 2013 gingen Brazilianen massaal de straat op om te protesteren tegen een prijsverhoging van het openbaar vervoer en tegen de hoge kosten van grote evenementen, zoals het Wereldkampioenschap Voetbal van 2014. Bij deze protesten gebruikte de politie buitenproportioneel geweld. De demonstranten werden uiteengedreven met traangas en in sommige gevallen beschoten met rubberkogels. Er vielen enkele doden en diverse gewonden.

Wat er moet gebeuren

Er zijn vanaf 2014 meerdere aandacht trekkende mega-evenementen in Brazilië gepland, met als belangrijkste het Wereldkampioenschap Voetbal 2014 en de Olympische Spelen van Rio de Janeiro in 2016. Op eventuele nieuwe grootschalige protesten moet de politie reageren op een manier die de mensenrechten, met name het recht op vreedzame demonstratie, respecteert.

Doelstellingen

Amnesty Nederland wilde in 2014:

- gebruikmakend van de aandacht voor het WK Voetbal, bijdragen aan internationale druk ten behoeve van demilitarisering van de Braziliaanse politie, en vergroting van haar *accountability*;
- het nieuwe kantoor van Amnesty Brazilië steunen bij een internationale minicampagne, met als doel ervaring op te doen en lessen te leren in opmaat naar werk rondom de Olympische Spelen van 2016.

Activiteiten Amnesty Nederland

Amnesty Nederland deed mee aan een internationale campagne in de aanloop naar het Wereldkampioenschap Voetbal. De internationale Amnesty-petitie 'Een gele kaart voor Brazilië', in totaal ondertekend door 130 duizend mensen wereldwijd, riep de Braziliaanse regering op om politiegeweld aan te pakken en af te zien van nieuwe wetgeving die de vrijheid van meningsuiting zou beperken. Op 4 juni, de dag dat het Amnesty-rapport over geweld tegen demonstranten '*They use a strategy of fear: Protecting the right to protest in Brazil*' uitkwam, hield Amnesty Nederland een kleurrijke actie bij de Braziliaanse ambassade in Den Haag om de tot dan toe verzamelde handtekeningen aan te bieden. Een gesprek met de Braziliaanse ambassade, waarvoor Amnesty een politie-expert had uitgenodigd, werd op het laatste moment afgezegd op last van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Brasilia.

We voerden een schrijfactie voor Jorge Lazaro in Salvador (speelstad van het Nederlands elftal), die gerechtigheid zoekt voor zijn twee zonen, die om het leven kwamen door politiekogels. Verder verspreidden we blogs, en online *visuals*, zoals een serie voetbalplaatjes geïnspireerd op de klassieke Panini-verzamelplaatjes.

Resultaten

In de aanloop naar het Wereldkampioenschap, en ook nog tijdens, was er vrij veel aandacht voor de mensenrechtensituatie in Brazilië, zowel in Nederlandse als in internationale media. De inhoudelijke boodschap van Amnesty werd door de Braziliaanse regering opgepikt: twee ministers reageerden aanvankelijk constructief op de kritiek van Amnesty op het politiegeweld in het land. Met het naderen van het WK veranderde dit echter (zie onder 'Niet bereikt').

De procedure om antiterrorismewetgeving versneld aan te scherpen, door het Braziliaanse parlement geïnitieerd, is door de president over het WK heen getild. Tot op heden is het niet

opnieuw in het parlement voorgesteld. Dit is een indicatie van het effect dat internationale druk kan hebben.

Niet bereikt

Ondanks een aanvankelijke constructieve houding van de Braziliaanse autoriteiten, sloot met het naderen van het WK de regering haar gelederen. De 130 duizend handtekeningen voor de actie 'Een gele kaart voor Brazilië' mochten niet aan de autoriteiten worden overhandigd. Ook alle gesprekken op Braziliaanse ambassades werden op last van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Brasilia afgezegd.

Er vond in deze periode nog altijd buitensporig politiegeweld plaats. Er was wel veel aandacht voor het onderwerp, en politieke discussie. Zo heeft in de deelstaat São Paulo een rechter het gebruik van rubberkogels aanvankelijk verboden; later werd dit door een hogere instantie teruggedraaid.

Evaluatie

Om verandering in de Braziliaanse politiepraktijk te bewerkstelligen is een lange adem nodig. Er is in 2014 een belangrijke eerste stap gezet: de problemen zijn geagendeerd. Om resultaten te halen is een langetermijnstrategie nodig. Deze strategie wordt momenteel ontwikkeld, in samenspraak met Amnesty Brazilië en het Internationaal Secretariaat, met het oog op de Olympische Spelen van Rio van 2016. Dit is onderdeel van de campagne Sport en mensenrechten in 2015.

4. Mensenrechten in Nederland

4.1 Etnisch profileren

Het probleem

Etnisch profileren is een vorm van discriminatie, die voorkomt bij de Nederlandse politie. Etnische minderheden worden verhoudingsgewijs vaker dan witte Nederlanders gestopt, gecontroleerd en gefouilleerd terwijl daarvoor geen objectieve rechtvaardiging bestaat. Etnisch profileren heeft negatieve gevolgen voor betrokken etnische minderheden, schaadt het vertrouwen in de politie en is niet effectief voor de bestrijding van criminaliteit.

Wat er moet gebeuren

Het duurzaam stoppen van etnisch profileren vereist:

- onderkenning door autoriteiten, politie en publiek dat etnisch profileren een vorm van discriminatie is die het vertrouwen in de politie, en haar effectiviteit, schaadt;
- aanscherping van bevoegdheden en instructies voor de proactieve controles en bejegening van burgers door de politie;
- betere monitoring van proactieve controles, zowel om discriminatie tegen te gaan als om de effectiviteit ervan te vergroten;
- actieve betrokkenheid van etnische minderheden bij het agenderen en uitwerken van maatregelen tegen etnisch profileren.

Doelstellingen 2014

Amnesty Nederland wilde in 2014:

- onderkenning bij politie en (lokale) autoriteiten dat etnisch profileren plaatsvindt en dat gerichte maatregelen nodig zijn;
- intensievere uitwisseling en samenwerking tussen Nederlandse ngo's op dit onderwerp;
- elders ontwikkelde beproefde interventies tegen etnisch profileren onder de aandacht brengen.

Activiteiten Amnesty Nederland

Amnesty Nederland verzorgde plenaire presentaties over etnisch profileren op bijeenkomsten voor politie en andere professionals, en op publieksbijeenkomsten georganiseerd door politici, studieverenigingen, ngo's, migrantenorganisaties et cetera. Daarnaast waren er vele tientallen gesprekken met onder meer vertegenwoordigers van de politie, het ministerie van Veiligheid en Justitie, academici, toezichhoudende instanties, migrantenorganisaties en journalisten. Er kwam een intensieve kritische dialoog op gang tussen Amnesty en een aantal sleutelfiguren binnen de Nederlandse politie.

In samenwerking met IZI-Solutions en Straatrecht.nl organiseerde Amnesty twee publieksbijeenkomsten, en samen met FORUM en antidiscriminatiebureau Radar een bijeenkomst voor gemeentelijke professionals. Ook leverde Amnesty achtergrondinformatie voor een tiental journalistieke producties en werden interviews gegeven voor twee televisie-items over etnisch profileren.

Amnesty was aanjager van meer uitwisseling en samenwerking tussen Nederlandse ngo's die zich bezighouden met het onderwerp etnisch profileren. Bij met name gezamenlijke publieksvoorlichting en lobby is de meerwaarde van samenwerking duidelijk geworden.

Resultaten

De toename van publieke berichtgeving over etnisch profileren die in het laatste kwartaal van 2013 zichtbaar werd, zette door in 2014. Agendering door Amnesty heeft hieraan beslist bijgedragen. Deze publieke druk, gecombineerd met al langer bestaande zorgen binnen de politieorganisatie over ongewenste neveneffecten van bepaald veiligheidsbeleid, leidde tot de expliciete

onderkenning bij de politie dat etnisch profileren discriminerend is, en het vertrouwen en de effectiviteit van de politie schaadt.

Vervolgens werden de eerste stappen gezet in de richting van een landelijke aanpak van etnisch profileren. De maatregelen lopen langs drie lijnen: onderwijs en training, de relatie tussen politie en bewoners, en klachtbehandeling. Binnen de politie is een netwerk ontstaan van politiefunctionarissen die zich bezighouden met het adresseren van etnisch profileren. Ook elf ngo's hebben zich informeel georganiseerd om expertise te delen en in wisselende samenstelling gezamenlijk op te trekken.

Niet bereikt

Door personeelwisselingen is het vervolgonderzoek naar etnisch profileren in Nederland vertraagd. Het lijvige Amnesty-rapport van oktober 2013 bleek echter nog voldoende stof voor discussie te bieden.

Evaluatie

De agendering van het onderwerp etnisch profileren is sneller gegaan dan verwacht. Een aantal politie-eenheden werkt op dit moment al planmatig aan het voorkomen van etnisch profileren.

Een succesvolle aanpak in het hele land vereist echter een integraal plan van aanpak, met sturing vanuit de korpsleiding van de politie. De maatregelen die nu vanuit politie en ministerie zijn ingezet, beperken zich tot aandacht voor etnisch profileren in opleiding, training en klachtbehandeling, en aandacht voor verbinding tussen politie en samenleving. Ervaring in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten wijst uit dat ook een betere regulering van politiebevoegdheden en systematische monitoring van alle politiecontroles essentieel zijn. In 2015 zal Amnesty daarvoor middels lobby aandacht vragen. Samen met Open Society Foundations wordt uitwisseling tussen politiefunctionarissen uit Nederland en het buitenland ondersteund. En in samenwerking met Nederlandse ngo's zal de publieksvoorlichting en *empowerment* van (jonge) mensen worden georganiseerd.

4.2 Irreguliere migranten

Het probleem

Irreguliere migranten (dat wil zeggen: mensen zonder geldige verblijfsdocumenten en dus zonder verblijfsrecht) vormen een bijzonder kwetsbare groep in de Nederlandse samenleving. In ons land hebben zij recht op medische noodzakelijke zorg en onderwijs voor minderjarigen. Nederland erkent niet dat deze groep ook recht heeft op basale levensbehoeften (zoals eten, drinken, onderdak). Bovendien kunnen mensen die wachten op de behandeling van hun asielerzoek of op uitzetting, in detentie worden geplaatst. 'Vreemdelingendetentie', iets dat alleen een laatste redmiddel zou mogen zijn, gebeurt in Nederland nog te vaak en te lang.

Wat er moet gebeuren

Alle fundamentele rechten van irreguliere migranten in Nederland moeten worden gewaarborgd, ongeacht of iemand zich op straat bevindt, in detentie, of wordt uitgezet. Hun recht op vrijheid en op een adequate levensstandaard moet het uitgangspunt zijn van het Nederlandse vreemdelingenbeleid.

Doelstellingen

Amnesty Nederland wilde in 2014 het beleid van verantwoordelijk staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie zodanig beïnvloeden dat in de toekomst:

- detentie van vreemdelingen alleen als laatste redmiddel (*ultimum remedium*) wordt ingezet. In de detentiecentra zelf mogen mensen niet verder in hun vrijheid worden beperkt dan strikt noodzakelijk;

- het recht op een adequate levensstandaard voor iedereen wordt gegarandeerd, ongeacht de verblijfsstatus en ongeacht de terugkeerbereidheid.

Activiteiten Amnesty Nederland

Naar aanleiding van het 'Wetsontwerp terugkeer en vreemdelingenbewaring', dat staatssecretaris Teeven in december 2013 presenteerde, hield Amnesty Nederland in januari 2014 een expertmeeting om het wetsvoorstel met collega-organisaties en deskundigen te bespreken. In februari leverde Amnesty uitgebreid commentaar op het wetsontwerp. Samen met tien andere organisaties bracht Amnesty een gezamenlijke reactie uit, waarin we onder meer stelden dat het voorstel slechts marginale verbeteringen inhoudt, en dat Teeven zijn belofte van een meer 'menselijke maat' in het beleid niet is nagekomen.

Samen met andere organisaties bracht Amnesty Nederland in 2014 twee rapporten over vreemdelingendetentie uit. In januari presenteerde de coalitie 'Geen Kind in de Cel', waarvan Amnesty lid is, het rapport '*Papa, hebben we iets ergs gedaan?*', over ervaringen van kinderen en hun ouders in detentie. In mei verscheen *Geketende Zorg – Gezondheidszorgen in vreemdelingendetentie*, een gezamenlijk rapport van Amnesty Nederland, Dokters van de Wereld en Stichting LOS/Meldpunt Vreemdelingendetentie. In vervolg op dit rapport begonnen dezelfde organisaties een onderzoek naar het gebruik van isoleercellen in vreemdelingendetentie. Hiervoor zijn alle detentiecentra bezocht. In maart 2015 is dit rapport gepresenteerd.

Om meer draagvlak te creëren voor irreguliere migranten maakten we in 2014 een verhalenwebsite over bewoners van de vluchtgroep Amsterdam. Dankzij financiële ondersteuning van de Stichting Democratie en Media kon de site worden uitgebreid met filmopnamen en foto's. Eind 2014 bood de site een journaal, portretten, lange verhalen, foto's en korte films en geeft het een goed beeld van de gebeurtenissen en levens van mensen in de vluchtgroep.

Op 10 november 2014 oordeelde het Europees Comité voor Sociale Rechten, dat de naleving van het Europese Sociaal Handvest controleert, dat de situatie van mensen in zelfgecreëerde noodvoorzieningen zoals de vluchtgarage in strijd is met de menselijke waardigheid. Nederland moet volgens het comité opvang bieden aan ongedocumenteerden. Samen met onder meer Kerk in Actie hield Amnesty een symposium en werden materialen ontwikkeld waarin de uitspraak is uitgelegd aan belangstellenden, media en politici. De vraag is of het Comité van Ministers dit oordeel overneemt en daarmee Nederland oproept tot een ander beleid.

Resultaten

Op het gebied van vreemdelingendetentie zijn er in 2014 enkele positieve trends te zien. Het aantal mensen in vreemdelingenbewaring is in de afgelopen jaren fors afgenomen: waar in 2011 nog 6.104 mensen instroomden in vreemdelingendetentie, waren dat er in 2014 tot en met oktober 2.304. Het rapport en de lobby van de coalitie 'Geen Kind in de Cel' hebben geleid tot nieuw beleid en concrete verbeteringen voor (gezinnen met) kinderen: gezinnen gaan in beginsel niet meer in grensdetentie en er is een speciaal – meer open – detentiecentrum voor gezinnen geopend.

Veel organisaties en deskundigen hebben gereageerd op het 'Wetsontwerp terugkeer en vreemdelingenbewaring' van staatssecretaris Teeven. Het in 2014 gestarte onderzoek naar isoleercellen heeft al (indirect) geleid tot Kamervragen en een brief van januari 2015 van de staatssecretaris.

Hoewel de Nederlandse overheid nog niets heeft gedaan met de uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten, omdat het wil wachten op een resolutie over de opvang in Nederland van het Comité van Ministers, zijn er wel vele uitspraken van gezaghebbende organisaties en nieuwe jurisprudentie die de overheid dwingen om ten minste 'bed, bad en brood' aan te bieden. Dit komt in de praktijk veelal neer op nachtopvang. De staatssecretaris heeft gemeenten inmiddels een vergoeding beloofd voor geboden opvang.

Niet bereikt

Op het gebied van vreemdelingendetentie is het wetgevingsproces traag. Er is wettelijk nog weinig veranderd en ook het vreemdelingdetentieregime is in veel opzichten nog hetzelfde.

Voor veel irreguliere migranten die op straat leven is de afgedwongen nachtopvang onvoldoende en onbereikbaar. Omdat overdag veel mensen nog op straat verblijven en er geen begeleiding voor is, weigeren velen van hen gebruik te maken van de nachtopvang en verblijven zij nog steeds in de ongeschikte kraakpanden. Bovendien is de resolutie van het Comité van Ministers van de Raad van Europa over de opvang in Nederland, waarop de regering zegt te wachten, nog onzeker en kan het zomaar zijn dat ook de nachtopvang wordt ingetrokken.

Evaluatie

Na het actieve jaar 2013, toen er mede door Amnesty's campagne veel aandacht was voor vreemdelingendetentie, lag actie op dit onderwerp in 2014 niet voor de hand. Omdat de nieuwe Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring nog op zich laat wachten, hebben we ons in 2014 vooral geconcentreerd op de inhoudelijke reactie daarop en op het vergroten van expertise. Naar aanleiding van het verschijnen van het wetsontwerp Terugkeer en Vreemdelingenbewaring (december 2013) heeft Amnesty op 28 januari 2014 een expertmeeting georganiseerd waarin het wetsvoorstel met collega organisaties en deskundigen is besproken.

Vooral de samenwerking met andere organisaties rondom het becommentariëren van de inhoud van dit wetsontwerp en de gezamenlijke reactie hierop van elf organisaties was enorm waardevol. In 2015 zal eventuele publieksactie – afhankelijk van inhoud van de nieuwe wet – opnieuw worden overwogen.

Amnesty heeft het voortouw voor acties op het gebied van irreguliere migranten op straat gelaten bij (met name kerkelijke) organisaties en advocaten die al jaren op dit thema werken. Met hen is goed samengewerkt en wij hebben onze eigen positie als (grote) mensenrechtenorganisatie daarbij goed kunnen aanwenden. De uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten was een enorme doorbraak. Dankzij uitbreiding van de financiële middelen door Adessium Foundation kunnen wij in 2015 onze werkzaamheden op dit thema vergroten.

Update recente ontwikkelingen 2015:

In een uitspraak van het Europees Comité voor de Sociale Rechten (die op 10 november 2014 openbaar werd gemaakt) werd vast gesteld dat ongedocumenteerden in Nederland het risico lopen op ernstige onherstelbare schade als zij worden uitgesloten van de toegang tot voedsel, water, kleding en een veilige plek om te slapen, omdat de toegang hiertoe tot de basale levensbehoeften behoren om te overleven. Door onenigheid over de interpretatie van deze uitspraak is de totstandkoming van een heldere regeling voor ongedocumenteerden echter verder vertraagd. Ondertussen regelen veel steden hun eigen voorzieningen. Amnesty blijft de Nederlandse overheid erop wijzen dat de eerdere uitspraak van het Europees Comité voor de Sociale Rechten niet voor meerdere uitleg vatbaar is en dat de Nederlandse overheid moet voorzien in bed, bad en brood, zodat de menselijke waardigheid van ongedocumenteerden op straat niet wordt geschaad.

4.3 Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer

Het probleem

Banken en verzekeraars spelen een belangrijke rol op de kapitaalmarkt. Ze investeren en beleggen aanzienlijke bedragen in bedrijven en overheden. Dit kan worden gebruikt voor uiteenlopende activiteiten, variërend van activiteiten die bijdragen aan het uitbannen van armoede, tot activiteiten die milieuvervuiling en schendingen van mensenrechten met zich meebrengen. Dat laatste is helaas maar al te vaak het geval.

Wat er moet gebeuren

Banken en verzekeringsmaatschappijen moeten het maatschappelijk beleid voor hun investeringen verbeteren en de investeringspraktijk daarop afstemmen. Achterliggend doel is dat de banken en verzekeraars hun (financiële) invloed aanwenden om bedrijven en overheden te verduurzamen. Door banken en verzekeraars te vergelijken op zowel hun beleid als hun daadwerkelijke investeringen en beleggingen, en om ze aldus te bewegen tot een 'race to the top', stimuleren de Eerlijke Bankwijzer en de Eerlijke Verzekeringswijzer de onderlinge concurrentie op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarnaast zijn de beide Wijzers in een voortdurende dialoog met de financiële instellingen over de verschillende duurzaamheidsthema's en ondersteunen zij hen ook met adviezen over de verbetering van het beleid en de toepassing daarvan.

Doelstellingen

Amnesty Nederland maakte in 2014 deel uit van de Eerlijke Bank- en Eerlijke Verzekeringswijzer-coalities (samen met Oxfam Novib, FNV, PAX, Milieudefensie en de Dierenbescherming). Amnesty wilde met beide coalities in 2014:

- verbetering van het investeringsbeleid van financiële instellingen op verschillende thema's, zoals mensenrechten, klimaat, wapens en bonussen, en gevoelige sectoren, zoals mijnbouw, en olie en gas.
- verbetering van de investeringspraktijk van financiële instellingen.

Activiteiten Amnesty Nederland

De Eerlijke Bankwijzer bracht het praktijkonderzoek *Dutch Banks and Tax Avoidance* uit, over de mogelijke betrokkenheid van de banken bij belastingontwijking. De Bankwijzer hekelde vooral het grote gebrek aan openheid van banken over de activiteiten van hun dochterondernemingen in belastingparadijzen. Zeven van de tien onderzochte banken konden niet aannemelijk maken dat ze niet betrokken zijn bij belastingontwijking.

Naar aanleiding van het vijfjarig bestaan van de Eerlijke Bankwijzer verscheen de bundel *Vijf jaar Eerlijke Bankwijzer*, die begin december werd aangeboden aan minister Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Een belangrijke ontwikkeling in het afgelopen jaar was de internationalisering van de Eerlijke Bankwijzer. Coalities van lokale maatschappelijke organisaties lanceerden eind 2014 en begin 2015 'Fair Bank Guides' in zes landen: Japan, Zweden, Brazilië, België, Indonesië en Frankrijk. De Nederlandse Eerlijke Bankwijzer, die deze ontwikkeling geïnitieerd en voorbereid heeft en die met de buitenlandse coalities voortaan samenwerkt in de Fair Finance Guide International (FFGI), wil meewerken aan het opzetten van Eerlijke Bankwijzers in meer landen, mits daarvoor voldoende middelen kunnen worden gevonden.

De Eerlijke Verzekeringswijzer publiceerde een praktijkonderzoek over de investeringen van de verzekeraars in grote internationale farmaceutische bedrijven, waarin werd onderzocht of de score van de farmaceutische bedrijven op de Access to Medicine Index van invloed is op de investeringsbeslissingen. Hieruit bleek dat geen enkele verzekeraar bij voorkeur investeert in bedrijven die goed scoren op deze Index. De helft van de verzekeraars toonde op geen enkele wijze aan dat zij farmaceuten aanspreken op het belang van verbeterde toegang tot medicijnen voor arme bevolkingsgroepen.

Resultaten

Eerlijke Bankwijzer

Bij de evaluatie van de eerste vijf jaar Eerlijke Bankwijzer kon worden vastgesteld dat er zichtbare en aansprekende resultaten zijn geboekt. In vijf jaar tijd voerden de bankgroepen tezamen in totaal 165 meetbare aanscherpingen van het maatschappelijk beleid door. Veel banken verbeterden hun beleid op meerdere thema's, maar vooral op het gebied van mensenrechten en arbeidsrechten.

Bij het in ontvangst nemen van de bundel *Vijf jaar Eerlijke Bankwijzer* stelde minister Ploumen dat ze binnen twee jaar een convenant over maatschappelijk verantwoord ondernemen in de bankensector wenst te zien, met afspraken op het gebied van transparantie en duurzame investeringen. Nog geen twee weken later stelde haar collega-minister van Financiën Dijsselbloem de bankensector alvast wettelijke maatregelen in het vooruitzicht, indien het convenant niets oplevert.

Het praktijkonderzoek *Dutch Banks and Tax Avoidance*, met daarin ook aanbevelingen aan de Nederlandse overheid, kreeg veel media-aandacht en werd onder grote publieke belangstelling aangeboden aan enkele bewindslieden en aan de Vaste Commissie Financiën van de Tweede Kamer.

Eerlijke Verzekeringswijzer

Tussen de lancering van de Eerlijke Verzekeringswijzer in september 2013 en eind 2014 hebben zes van de tien verzekeringsgroepen hun duurzaamheidsbeleid op tal van onderdelen verbeterd. Dit resulteerde in maar liefst 85 hogere scores (op tien thema's en tien sectoren), gemeten in twee actualiseringen van de beoordeling van het beleid.

Naar aanleiding van het praktijkonderzoek over de investeringen van de verzekeraars in internationale farmaceutische bedrijven werden Kamervragen gesteld. Hierop riep minister Ploumen het Verbond van Verzekeraars op om aan de Access to Medicine Index bredere bekendheid te geven en de Index vaker toe te passen.

Niet bereikt

De resultaten van vijf jaar Eerlijke Bankwijzer wezen uit dat op diverse thema's, waaronder klimaat, dierenwelzijn, belastingen en corruptie, het beleid van veel banken nog zwaar tekort schiet. De ambities van banken om te verduurzamen en het tempo van aanscherpingen door banken verschillen nog altijd enorm. Hetzelfde geldt voor de verzekeringsgroepen. Veel klanten van banken en verzekeraars hebben geen idee waarin hun (spaar)geld wordt geïnvesteerd, omdat de financiële instellingen daarover niet open zijn. Gebrek aan transparantie over de daadwerkelijke investeringen blijft een groot zorgpunt.

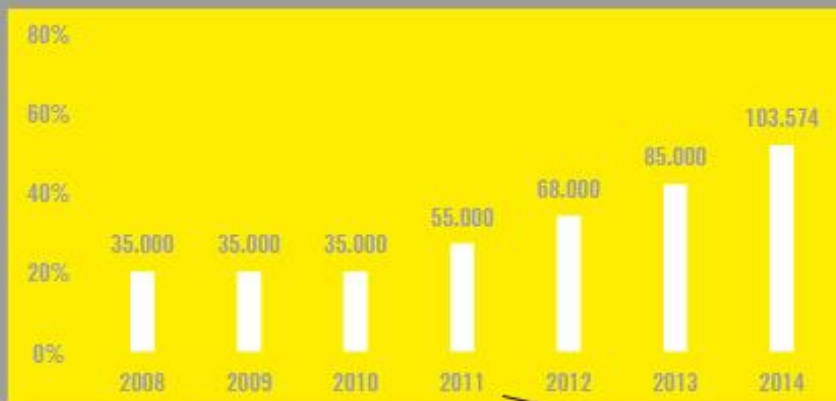
Evaluatie

De inzet vanuit de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer heeft bij de meeste banken en verzekeraars geleid tot concrete verbetering van het investeringsbeleid en de investeringspraktijk. Wellicht nog belangrijker is echter dat de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer de gebreken van deze financiële ondernemingen laten zien waar het de maatschappelijke verantwoordelijkheid betreft. De resultaten op korte termijn moeten dan ook worden gezien in het licht van een langdurige inspanning en monitoring die nodig zijn. In 2015 zullen we ons werk op de financiële sector verder uitbreiden.

4.4 Educatie

EDUCATIE

HET PERCENTAGE LEERLINGEN DAT GEDURENDE ZIJN SCHOOLLOOPBAAN LES KRIJGT OVER MENSENRECHTEN

Om te bereiken dat alle leerlingen in Nederland gedurende hun schoolloopbaan les krijgen over mensenrechten worden de volgende middelen ingezet:

Lobby om mensenrechteneducatie integraal op te nemen in het curriculum. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De mensen- en kinderrechteneducatie zou moeten bestaan uit onderwijs 'over' mensenrechten (kennis), onderwijs 'door' mensenrechten (vaardigheden) en onderwijs 'voor' de mensenrechten (houding).

(Gast)lessen. Zolang de verplichting om over kinder- en mensenrechten te doceren en te leren nog niet bestaat, zorgt

Amnesty met haar (gast)lessen ervoor dat zoveel mogelijk kinderen wel les krijgen over hun rechten en plichten. Afgelopen jaar werden ruim 100.000 leerlingen bereikt. Zij kregen les van door Amnesty getrainde gastdocenten (circa 70.000 leerlingen) en via docenten en leerkrachten (circa 30.000).

Les- en informatiemateriaal voor docenten en kinderen. Amnesty biedt docenten en leerlingen een uitgebreid pakket les- en informatiematerialen, zowel op papier als via de website amnestyopschool.nl. Daarnaast worden (gast) docenten getraind en worden gastlessen gegeven.

5 Internationale projecten

In onze internationale programma's ligt de nadruk op *capacity building* door samenwerking met mensenrechtenorganisaties in niet-westerse landen.

Amnesty International Centre for International Justice

De berechting van verantwoordelijken voor grootschalige schendingen van mensenrechten blijft in gebreke. Amnesty Nederland initieerde ten behoeve van de internationale Amnesty-beweging het Amnesty International Centre for International Justice, dat intensieve contacten onderhoudt met vooral het Internationaal Strafhof (ICC, eveneens in Den Haag gevestigd). Dat Strafhof zal op korte termijn moeten bewijzen dat het niet selectief is (dus niet alleen Afrikaanse landen onderzoekt) en in staat is tot veroordelingen te komen (na twaalf jaar zijn pas twee definitieve veroordelingen uitgesproken). Het Centre for International Justice vroeg om eerlijke, effectieve en onpartijdige berechting door het Internationaal Strafhof en riep alle staten op hun verantwoordelijkheid te nemen. Het centrum richtte zijn aandacht onder meer op Kenia, Libië, de Democratische Republiek Congo, Ivoorkust, Oekraïne, Irak en de Centraal Afrikaanse Republiek.

Regionale mensenrechten- en groeistrategie voor Afrika

Amnesty's regionale mensenrechten- en groei strategie voor Afrika is gericht op het verbeteren van de mensenrechtensituatie en het vergroten van de kennis en bewustwording over mensenrechten van *rights holders* (de mensen van wie rechten in het geding zijn), zodat zij effectiever voor hun eigen rechten kunnen opkomen. Ook heeft de strategie als doel om de capaciteit van nationale en lokale mensenrechtenorganisaties (inclusief Amnesty-afdelingen) te versterken en de achterban in Afrika te vergroten. Amnesty Nederland draagt € 4 miljoen bij aan de implementatie van deze strategie, dat betaald wordt in vier jaarlijkse termijnen, van 2013 tot 2016.

2014 was een overgangsjaar, waarin de regionale Amnesty-kantoren in Johannesburg, Nairobi en Dakar geopend werden. Vanuit deze kantoren vindt onderzoek, het voeren van campagnes en de samenwerking met lokale mensenrechtenorganisaties en Amnesty-afdelingen plaats. Eind vorig jaar waren bijna alle vacatures van de regionale kantoren in Nairobi, Johannesburg en Dakar ingevuld. De opening van het nationale Amnesty kantoor in Nigeria is voorzien voor 2015. In 2014 werden er 39 nieuwe onderzoeksrapporten gepubliceerd en 47 publieke verklaringen uitgebracht over mensenrechtenschendingen in Afrika en 50 spoedacties uitgezet in Afrika voor bedreigde individuen.

Mensenrechteneducatie in Afrika was in 2014 vooral gericht op jongeren en vrouwen. In 2014 waren er verschillende activiteiten met studenten, leraren en vrouwengroepen in 13 Afrikaanse landen, waaronder Burkina Faso, Benin, Ivoorkust, Mali, Nigeria, Senegal, Togo, Kenia, Zuid-Afrika en Zimbabwe. Hierdoor werden vooral moeilijk bespreekbare onderwerpen zoals seksuele en reproductieve rechten en geweld tegen vrouwen bespreekbaar gemaakt.

HURICAP, het capaciteitsversterkingsprogramma van Amnesty Nederland, organiseerde een training voor medewerkers van de regionale Amnesty-kantoor in Dakar en coördinatoren en campagnevoerders van Amnesty-secties in Franstalig West-Afrika. De capaciteitsversterking van de Amnesty-afdelingen in Senegal en Ghana vond o.a. plaats door ondersteuning vanuit de regionale hub in Dakar bij het opstellen van een fondsenwerving en activisme-strategie. Amnesty Senegal heeft mede hierdoor 50,700 handtekeningen kunnen ophalen bij de schrijfmarathon in december 2014.

Eind 2014 was het aantal internationale leden in Afrika 13,419, waarvan 2,848 leden geworven zijn in 2014 (ten opzichte van 1,901 in 2013), dit was een groei van 37% ten opzichte van 2013.

Ook wordt er steeds meer samengewerkt met NGOs, universiteiten, media en andere partners in Afrika. Er werden strategische partnerschappen gesloten met lokale organisaties, zoals ULPGL in de Democratische Republiek Congo en de universiteit van Makerere in Uganda.

Human Rights Capacity Building Programme (HURICAP)

Amnesty's mensenrechtenprogramma HURICAP (voorheen SPA, Special Programme on Africa) richt zich op capaciteitsversterking en educatieve mensenrechtenprojecten in diverse landen in Afrika. Het programma steunt lokale organisaties, gemeenschappen en mensenrechtenactivisten in Sierra Leone, Oeganda, Burundi, de Democratische Republiek Congo, Sudan, Zuid-Sudan, Somalië, Mali en Nigeria. Het gaat hierbij onder meer om trainingsprogramma's voor het monitoren, documenteren en rapporteren (MDR) van mensenrechtenschendingen. Activiteiten in 2014 waren onder meer het trainen van het Afrikaanse trainersnetwerk, een training voor medewerkers van de regionale Amnesty-hub in Dakar (Senegal), coördinatoren en campagnevoerders van Amnesty-secies in Franstalig West-Afrika, voortgangsbezoeken aan de partners en langlopende programma's in Burundi, Oeganda en Sierra Leone en vier MDR trainingen, twee in Zuid-Sudan en twee in Mogadishu (Somalië).

Politie en Mensenrechtenprogramma (PHRP)

Amnesty Nederland heeft sinds een aantal jaren een programma dat zich bezighoudt met politie en mensenrechten. Het programma heeft een belangrijke taak in het adviseren en geven van trainingen op het gebied van politie en mensenrechten en het ondersteunen van soortgelijke initiatieven bij andere nationale Amnesty-afdelingen. Medewerkers van het programma gaven een training in Dakar voor acht Amnesty-afdelingen, in Nairobi voor medewerkers van de regionale Amnesty-hub en in Turkije voor Amnesty-activisten. Het programma droeg bij aan een Amnesty-rapport over politiegeweld in Spanje en adviseerde Amnesty-specialisten werkzaam op onder meer Venezuela, Zuid-Afrika, de Filipijnen en de Verenigde Staten. In korte publicaties, de Short Paper Series, gaf het programma voorlichting over onder meer politiehandhaving van de openbare orde en de politiebewaking van bijeenkomsten. Een belangrijk aandachtspunt is geweld en wapengebruik door de politie.

Bureau Strategische Verkenningen

Het Bureau Strategische Verkenningen van Amnesty Nederland brengt bestaand onderzoek samen in seminars en publicaties die nationale en internationale scenario's bieden voor de toekomst van het mensenrechtenwerk. Er zijn verschillende seminars gehouden met internationale experts, onder meer in samenwerking met het *Hague Institute for International Law*. Het bureau publiceerde in 2014 over onder meer de verhouding tussen mensenrechten en sociale gerechtigheid, de rol van surveillance in de bescherming van mensenrechten en het mensenrechtenbeleid van Brazilië en India. De uitgebrachte adviezen en publicaties waren verder onder meer *Debating The Endtimes of Human Rights* en *The Future of Human Rights in an Urban World*. Naar aanleiding van de publicaties kwamen er uitnodigingen voor diverse externe bijeenkomsten over mensenrechtenbeleid. Het adviesstuk *Justice over Rights? Challenges and Opportunities for Integrating Social Justice into the Human Rights Agenda* beoogt Amnesty's internationale strategievorming te bevorderen rondom sociale rechtvaardigheid en economische en sociale rechten.

6 Onze keuzes

6.1 Werkterrein 2010-2016

Amnesty Nederland maakt deel uit van de wereldwijde Amnesty-beweging. Eensgezinde en gecoördineerde samenwerking tussen de verschillende nationale afdelingen is voor Amnesty International van essentieel belang. Daarom heeft Amnesty een internationaal beleidsplan: het Integrated Strategic Plan (ISP). Het huidige ISP beslaat de periode 2010-2016. In dit plan zijn de prioriteiten van Amnesty International geformuleerd op basis van een analyse van de belangrijkste tendensen in de wereldwijde mensenrechtensituatie. Op basis van het ISP is voor de jaren 2012-2013 het Global Priority Statement (GPS) vastgesteld. Hierin zijn de vier werkterreinen uit het ISP concreter uitgewerkt voor de kortere termijn.

Op basis van het ISP legde Amnesty Nederland haar strategische keuzes voor de komende jaren vast in de nota *Agenda '10-'16*. We hebben, in overeenstemming met het ISP, vier werkterreinen. Die worden hieronder toegelicht. Ons werk voor mensenrechtenverdedigers blijft in alle activiteiten een prioriteit.

Vier werkterreinen

1. De bescherming tegen politiek geweld en vervolging

Geweld door staten en niet-statelijke actoren – zoals gewapende groeperingen – heeft een vernietigende invloed op de mensenrechten. De wedloop om natuurlijke hulpbronnen, de proliferatie (verspreiding) van wapens en het verzwakken van staten intensiveren wereldwijde conflicten. Gewone burgers zijn opzettelijk doelwit in oorlogen. Geweld op basis van geslacht blijft een van de meest wijdverbreide schendingen van de mensenrechten: in veel oorlogen wordt verkrachting ingezet als oorlogswapen.

Amnesty Nederland blijft actief werken voor bescherming tegen willekeurige gevangenschap, oneerlijke processen, marteling, doodstraf, verdwijningen, buitengerechterlijke executies, politiegeweld, schendingen van de mensenrechten en geweld van gewapende groeperingen. In overeenstemming met internationale besluitvorming geven we de doodstraf bijzondere aandacht.

We zetten ons in voor berechting van degenen die verantwoordelijk zijn voor mensenrechtenschendingen. Daartoe zetten we in 2012 in Den Haag het Amnesty International Centre for International Justice op. Het centrum ondersteunt en versterkt de inspanningen van Amnesty International om een doeltreffend systeem van internationale gerechtigheid te bevorderen om straffeloosheid tegen te gaan.

2. De vrijheid van meningsuiting en non-discriminatie

Uit bezorgdheid om de economie, migratie, de culturele identiteit of de nationale veiligheid onderdrukken veel regeringen legitieme vormen van oppositie. Zij beperken het recht op informatie, vrije meningsuiting, vereniging en vergadering. Nieuwe informatietechnologieën bieden burgers meer mogelijkheden om van deze rechten gebruik te maken, maar tegelijkertijd gebruiken regeringen ze – soms met medewerking van bedrijven – om privacy te schenden, censuur toe te passen en toezicht te verscherpen. Xenofobie, racisme en andere vormen van discriminatie nemen onder deze omstandigheden toe. Mensenrechtenverdedigers die zich ertegen verzetten, worden aangevallen en zwartgemaakt.

Het politiek en maatschappelijk klimaat staat in Nederland en daarbuiten onder druk door kwesties van vrije meningsuiting, godsdienstvrijheid, discriminatie en privacy. Amnesty Nederland wil bijdragen aan duidelijkheid over wat de inhoud en beperkingen van die vrijheden en rechten zijn. Daarnaast nemen we deel aan acties voor de mensenrechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders in en buiten Europa, met (omdat onze toegevoegde waarde daar groter is) voorrang voor internationale activiteiten boven Nederlandse.

3. De mensenrechten van migranten en vluchtelingen

Een groeiende groep migranten en vluchtelingen wordt door geen enkel land erkend of beschermd, noch door het land waar ze vandaan komen, noch door het land waarin ze verblijven. Zij worden uitgebuit door werkgevers, behandeld als criminelen door staten en soms teruggestuurd naar landen waar ze het slachtoffer dreigen te worden van grove mensenrechtenschendingen. Omdat velen geen legale verblijfsstatus hebben, hebben ze vaak geen toegang tot het rechtssysteem. Met het toenemen van gewapende conflicten, armoede, onzekerheid en milieucrisis, neemt ook het aantal mensen dat binnen landen en over grenzen migreert toe. In reactie hierop gaan staten over tot steeds hardere restrictieve maatregelen, vaak met aanzienlijke publieke steun.

Amnesty Nederland zal binnen het werk voor mensenrechten van migranten en vluchtelingen speciale aandacht geven aan vreemdelingendetentie en mensenrechten van 'illegalen' in Nederland. Uitbuiting en onmenselijke (arbeids)omstandigheden van migranten waar ook ter wereld, krijgen aandacht in onder meer ons werk met bedrijven.

4. Werken voor economische, sociale en culturele rechten

Mensen die in armoede leven hebben te maken met gebrek aan primaire levensbehoeften, uitsluiting, onzekerheid en het feit dat er niet naar hen geluisterd wordt. Het gevolg is een vicieuze cirkel van machteloosheid en armoede die moet worden tegengegaan met behulp van de mensenrechten.

Amnesty International werkt hieraan op internationaal niveau en, vooral in arme landen, op lokaal en nationaal niveau. Amnesty Nederland zal laten zien dat waarborgen voor mensenrechten onmisbaar zijn in het werk tegen armoede en ontbering. We zetten ons in voor onder meer de Nederlandse ratificatie van het Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag voor Economische, Sociale en Culturele Rechten, het opnemen van mensenrechten in de Millenniumdoelen na 2015, het versterken van de aansprakelijkheid van bedrijven en de bescherming tegen willekeurige huisuitzetting in sloppenwijken.

Activiteiten

Amnesty International probeert door de inzet van verschillende werkwijzen en activiteiten de mensenrechten overal te bevorderen. Aan de basis van ons werk staat goede, betrouwbare informatie. Amnesty-onderzoekers verzamelen – aangestuurd vanuit ons Internationaal Secretariaat in Londen – over de hele wereld gegevens over mensenrechtenschendingen. Zij interviewen slachtoffers, wonen rechtszaken bij, praten met advocaten, artsen en mensenrechtenverdedigers en ontmoeten regeringsvertegenwoordigers. Hun onderzoeksgegevens vormen de basis voor Amnesty-rapporten en andere publicaties en voor acties.

Amnesty voert actie om mensenrechtenschendingen te voorkomen en te beëindigen. Wereldwijd mobiliseren we hiervoor zoveel mogelijk mensen. Massale actie werkt: autoriteiten en bedrijven die weten dat de wereld over hun schouder meekijkt, zijn eerder geneigd zich aan de regels te houden. We gebruiken acties ook om mensenrechtenverdedigers te ondersteunen.

Nationale Amnesty-afdelingen proberen via lobby bij hun regeringen de mensenrechten een prominente rol te geven in het binnen- en buitenlands beleid. Wij lobbyen ook bij bedrijven die verantwoordelijk zijn voor schendingen. Daarnaast vragen we andere regeringen en organisaties als de Europese Unie en de Verenigde Naties om druk uit te oefenen.

Over de hele wereld maakt Amnesty mensen bewust van de inhoud van de mensenrechten en van het belang ervan. In Nederland geven we voorlichting via grote publieksacties en verzorgen we lessen op scholen. Onrecht brengen we via de media en publieksacties onder de aandacht van het Nederlands publiek.

Amnesty Nederland werkt samen met andere nationale Amnesty-afdelingen en met andere organisaties die op ons werkterrein werken, als dat ons helpt bij het bereiken van onze doelstellingen. We streven naar een sterke wereldwijde mensenrechtenbeweging om de mensenrechtensituatie in de wereld te verbeteren.

6.2 Prioriteiten 2014

Uit *Agenda '10-'16* destilleerden we de hoofdpunten voor 2014. Daarbij hielden we ook rekening met onze eigen landenkeuze. Amnesty is het aan haar oorsprong en missie verplicht álle landen waar mensenrechten in het geding zijn te bestrijken. Dat gebeurt onder meer door uitgave van het Amnesty International Jaarboek, door onderzoek in en rapportage over een zeer groot aantal landen en door een stroom van rapporten, berichten, oproepen tot actie en dossiers vanuit vooral het Internationaal Secretariaat.

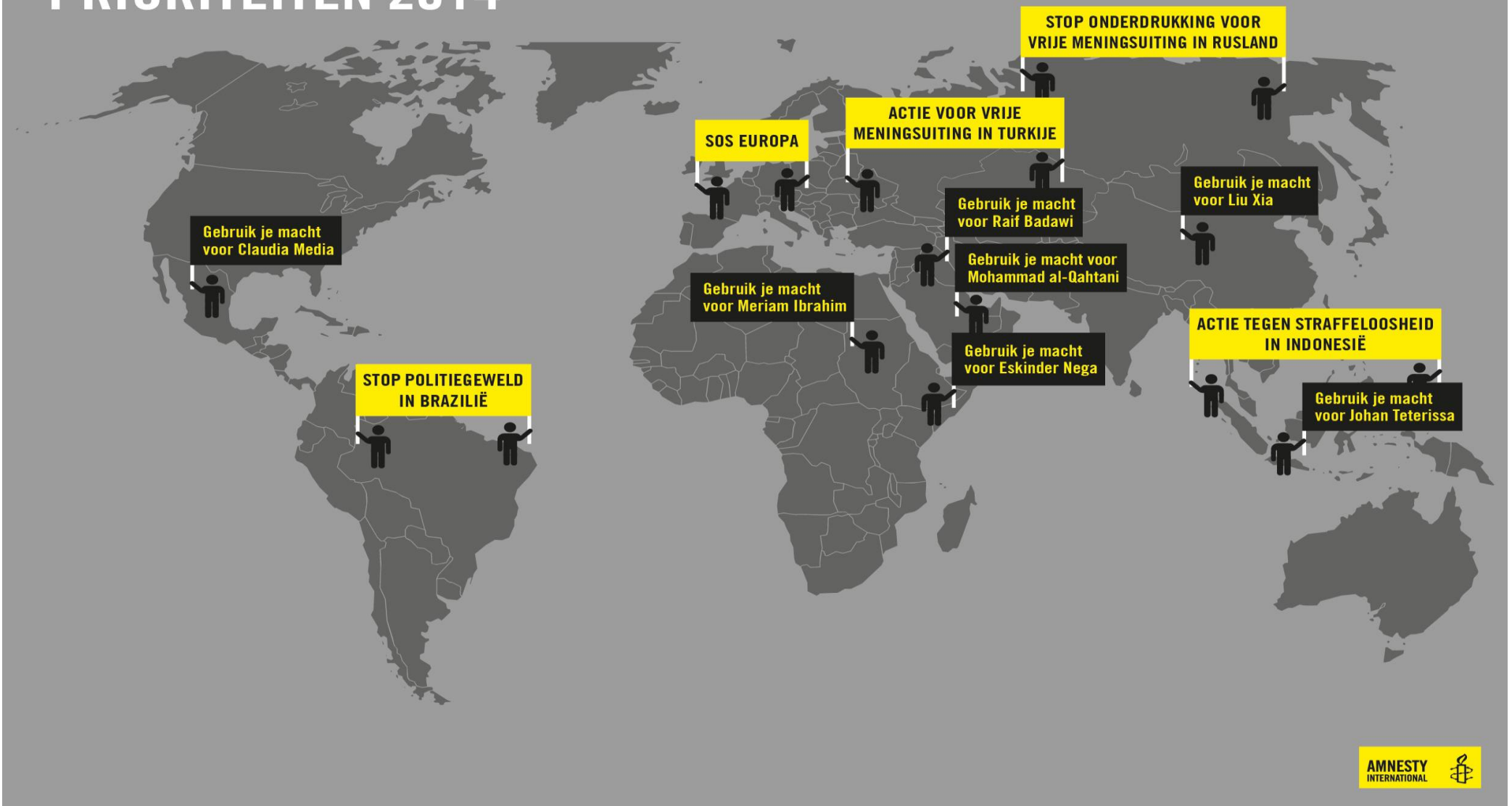
Voor nationale Amnesty-afdelingen, zoals Amnesty Nederland, is de wereld te groot om zich op alle landen te richten. In Nederland hebben we daarom ook in 2014 keuzes gemaakt. Dat deden we aan de hand van een lijst van ijkpunten waaronder de ernst van de schendingen, relevantie voor Nederland, regionale betekenis en beschikbare kennis en ervaring.

Dit waren de prioriteitslanden in 2014:

Afrika	Nigeria, Kenia, Democratische Republiek Congo, Zimbabwe, (Zuid-)Sudan, en Zuid-Afrika
Azië	China, Indonesië, India, Filipijnen en Myanmar (Birma)
Europa	Rusland, de Europese Unie (met name met betrekking tot Roma), Turkije, Wit-Rusland, Oekraïne
Midden-Oosten en Noord-Afrika	Syrië, Saudi-Arabië, Egypte, Israël/Palestina
Noord-, Midden- en Zuid-Amerika	Verenigde Staten, Colombia, Mexico, Brazilië en Guatemala

De prioriteiten van Amnesty Nederland in 2014 waren als volgt:

PRIORITEITEN 2014

6.3 Vooruitblik naar 2015

Amnesty heeft voor 2015 een aantal mensenrechtenprogramma's vastgesteld. We lieten ons daarbij leiden door factoren binnen en buiten Amnesty. Amnesty zal ook in 2015 aansluiten bij het internationale Amnesty-beleid.

Mensenrechtenprogramma's

Investeren in mensenrechten

We streven ernaar dat grote banken en verzekeraars hun investeringsbeleid verbeteren en beleggingen in bedrijven die bij mensenrechtenschendingen betrokken zijn, beëindigen. In 2015 zullen we diverse vervolgonderzoeken van de Eerlijke Bankwijzer en Eerlijke Verzekeringwijzer publiceren.

Banken en pensioenverzekeraars in Nederland behoren tot de grote investeerders en hebben daarmee invloed op de bedrijven waarin ze investeren. Met hulp van het Nederlands publiek proberen we om via de financiële instellingen de druk op bedrijven op te voeren met als doel een groter respect voor de mensenrechten af te dwingen.

De financiële sector wordt aangesproken op haar investeringen in bedrijven die actief zijn in natuurlijke hulpbronnen, fossiele brandstoffen en de landbouw- en voedselsector. De schendingen in deze sectoren zijn het meest grootschalig en ernstig. Het gaat onder meer om onrechtmatig gebruik van geweld, grootschalige milieuvuiling en gedwongen arbeid.

Mensenrechten dichtbij huis

Amnesty Nederland richt zich in 2015 op verbetering van de mensenrechtensituatie in eigen land. Het tegengaan van etnisch profileren door de politie is een van de actiepunten. We streven naar erkenning door politie en autoriteiten dat etnisch profileren een vorm van discriminatie is die in strijd is met de mensenrechten en die het vertrouwen en de effectiviteit van het politieoptreden schaadt. We publiceren onder meer een vervolgrapport over etnisch profileren bij de Nederlandse politie en vragen om meer aandacht voor etnisch profileren in de politieopleiding. En we streven naar aanscherping van bevoegdheden of instructies voor de toepassing van controlebevoegdheden, zodat het risico op etnisch profileren verkleind wordt.

Verder wil Amnesty dat minder uitgeprocedeerde asielzoekers in vreemdelingendetentie worden opgesloten. We dringen aan op het waarborgen van fundamentele mensenrechten ('bed, bad en brood') van mensen zonder verblijfstitel in Nederland. En we proberen een positieve invloed op de nieuwe wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring uit te oefenen. Amnesty wil ook de politiek en de media duidelijk maken dat het recht op opvang voor ongedocumenteerden een kwestie van mensenrechten is en wil het draagvlak voor deze groep onder het publiek vergroten.

Ook werken we mee aan de Europese migratiecampagne van Amnesty International.

Veiligheid en mensenrechten

Met het programma Veiligheid en mensenrechten wil Amnesty Nederland bijdragen aan de ontwikkeling van de internationale strategie die er op gericht is dat mensen niet langer het risico lopen 'slachtoffer' te worden van mensenrechtenschendingen – zoals de schending van het recht op privacy – door onrechtmatige ongerichte communicatie-surveillance. Amnesty Nederland vraagt van staten hun beleid en regelgeving met betrekking tot communicatie-surveillance openbaar te maken, in overeenstemming te brengen met internationale mensenrechtenstandaarden, en alleen uit te voeren als het noodzakelijk, proportioneel en legitiem is. Een specifiek aandachtspunt is het afleggen van rekenschap en het toelaten van toezicht (accountability) voor communicatie-surveillance en interceptie door inlichtingen- en veiligheidsdiensten wereldwijd.

Rusland

Door internationale solidariteit en het versterken van bestaande en opkomende Russische niet-gouvernementele organisaties, organisaties in het maatschappelijk middenveld en activisten, wil Amnesty bereiken dat zij ongestoord hun werk kunnen doen, zonder daarin door de autoriteiten belemmerd of lastiggevallen te worden.

Turkije

Amnesty's wil met haar werk op Turkije het recht op vrije meningsuiting en op vreedzame protesten bevorderen en beschermen, ook als het een afwijkende mening betreft. Dergelijke meningen, zoals blogs en tweets of vreedzame demonstraties, mogen niet strafbaar worden gesteld. En het recht op spontane, vreedzame protesten moet worden erkend. Bovendien mogen deelnemers aan demonstraties niet het slachtoffer worden van (buitensporig) geweld door de politie en andere wetshandhavers.

China

De activiteiten van Amnesty gericht op China hebben ten doel het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging te bevorderen. Daarnaast is de bescherming, promotie en ondersteuning van mensenrechtenverdedigers een actiepunt, evenals het tegengaan van de verharding in de vervolging van mensenrechtenverdedigers en leden van de burgerrechtenbeweging. Het tegengaan van illegale detentie en marteling vormt in 2015 eveneens een speerpunt.

Indonesië

Voor Indonesië staan in 2015 drie activiteiten centraal. Teneinde straffeloosheid tegen te gaan draagt Amnesty Nederland bij aan waarheidsvinding over de massamoorden en vervolgingen in 1965. De promotie en bescherming mensenrechtenverdedigers en het tegengaan van de inperking vrijheid van meningsuiting en vergadering vormen een tweede actiepunt. En ook zal het werk voor de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van gewetensgevangenen worden voortgezet.

Saudi-Arabië

Amnesty's lobbywerkzaamheden op Saudi-Arabië zullen in 2015 worden voortgezet. We zullen ons ervoor inzetten dat recente beleidsaanpassingen niet slechts een cosmetische ingreep zijn, maar dat deze tot een werkelijk positieve verandering leiden in de situatie van mensenrechtenverdedigers en op het gebied van de vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging. Ook zal gewerkt worden aan capaciteitsopbouw met als doel dat mensenrechtenverdedigers hun werk kunnen doen.

Campagnes

Sport en mensenrechten

Met lobby en publieksacties zetten we erop in dat mensenrechten een belangrijke rol spelen bij grote sportevenementen en in het beleid van internationale sportorganisaties. In 2015 zal de campagne gericht zijn op Azerbeidzjan waar de eerste Europese Spelen plaatsvinden. Daarnaast worden campagneactiviteiten voorbereid met het oog op de Olympische Spelen in Brazilië (2016) en het Wereldkampioenschap Voetbal in Qatar (2022).

We pleiten bij internationale organisaties om respect voor mensenrechten structureel in te bouwen in (toekenings)procedures voor grote sportevenementen. Daarnaast doen we onderzoek om misstanden in landen waar sportevenementen plaats (gaan) vinden aan de kaak te stellen en organiseren we publiekscampagnes om (internationaal) draagvlak voor 'schone' sportevenementen te realiseren.

Bedreigde individuen

In Nederland komen we met behulp van een groeiend spoedactienetwerk snel in actie voor individuen van wie de mensenrechten ernstig worden geschonden. Samen met de acties van de wereldwijde Amnesty-beweging hopen we zo in een aanzienlijk aantal van deze gevallen een verbetering te bewerkstelligen. Amnesty Nederland zal deelnemen aan de wereldwijde campagne tegen martelen en aan de hand van concrete gevallen van marteling van mensenrechtenverdedigers.

7 Onze Werkwijze

7.1 Activiteiten

Amnesty International probeert door de inzet van verschillende werkwijzen en activiteiten de mensenrechten overal te bevorderen.

Onderzoek

Aan de basis van ons werk staat goede, betrouwbare informatie. Amnesty-onderzoekers verzamelen – aangestuurd vanuit ons hoofdkantoor in Londen - over de hele wereld gegevens over mensenrechtenschendingen. Zij interviewen slachtoffers, wonen rechtszaken bij, praten met advocaten, artsen en mensenrechtenverdedigers en ontmoeten regeringsvertegenwoordigers. Hun onderzoeksgegevens vormen de basis voor Amnesty-rapporten en andere publicaties en voor acties.

Acties

Amnesty voert actie om mensenrechtenschendingen te voorkomen en beëindigen. Wereldwijd mobiliseren we hiervoor zoveel mogelijk mensen. Massale actie werkt: autoriteiten en bedrijven die weten dat de wereld over hun schouder meekijkt, zijn eerder geneigd zich aan de regels te houden. We gebruiken acties ook om mensenrechtenverdedigers te ondersteunen.

Lobby

Nationale Amnesty-afdelingen proberen via lobby bij hun regeringen de mensenrechten een prominente rol te geven in het binnen- en buitenlands beleid. Wij lobbyen ook bij bedrijven die verantwoordelijk zijn voor schendingen. Daarnaast vragen we andere regeringen en organisaties als de Europese Unie en de Verenigde Naties om druk uit te oefenen.

Bewustwording

Over de hele wereld maakt Amnesty mensen bewust van de inhoud van de mensenrechten en van hun belang. In Nederland geven we voorlichting via grote publieksacties en verzorgen we lessen op scholen. Onrecht brengen we via de media en publieksacties onder de aandacht van het Nederlands publiek.

Samenwerking

Amnesty Nederland werkt samen met het Internationale Secretariaat, andere nationale Amnesty-afdelingen en met andere organisaties die op ons werkterrein werken, als dat ons helpt bij het

bereiken van onze doelstellingen. We streven naar een sterke wereldwijde mensenrechtenbeweging om de mensenrechtensituatie in de wereld te verbeteren. Zie ook hoofdstuk 8.6 over onze samenwerkingspartners.

7.2 Inzicht in verandering

Amnesty International doet onderzoek en voert actie gericht op het voorkomen en beëindigen van mensenrechtenschendingen. Hierbij kiezen we gericht voor projecten waarmee we verwachten resultaten te kunnen boeken. Daarnaast voelen we de morele verplichting ook iets te doen aan situaties waarin resultaten mogelijk lang op zich laten wachten en wellicht onbereikbaar zijn.

Wat is de impact van ons werk? Amnesty definieert impact als significante veranderingen – positief of negatief, bedoeld of onbedoeld – als gevolg van onze directe interventies of bijdragen. Het is geen vaststaand te bereiken eindpunt, maar een dynamisch, niet-lineair proces. Er is overigens een verschil tussen 'impact' en 'resultaat'. Het is belangrijk dat we aandacht hebben voor de weg ernaartoe en de mijlpalen die we in dat proces plaatsen. Dat kunnen belangrijke resultaten zijn van ons werk, die nog niet per definitie 'impact' hebben.

Soorten verandering

Om te weten of we succesvol zijn, is het essentieel dat we ons werk monitoren en evalueren. Dat doen we aan de hand van een raamwerk van *Dimensies van Verandering*. Dit raamwerk drukt uit welke soorten veranderingen wij beogen.

De dimensies zijn:

- verandering in het leven van mensen;
- verandering in wet- en regelgeving;
- verandering in *accountability*;
- verandering in *civil society*, media en andere beïnvloedingskanalen.

Hieronder zijn de verschillende soorten veranderingen toegelicht aan de hand van succesindicatoren en voorbeelden. In de afzonderlijke verslagen over onze projecten is ingegaan op doelstellingen, activiteiten, resultaten en wat nog niet is bereikt.

Amnesty richt zich primair op het bereiken van **veranderingen in het leven van mensen** door de mensenrechtensituatie waarin ze zich bevinden te verbeteren. Zo zijn we nauw betrokken bij initiatieven in Sierra Leone voor een betere bescherming van de rechten van individuen en plaatselijke gemeenschappen. Met vijf organisaties werken we samen om seksueel en huiselijk geweld tegen te gaan. Ook werken we samen in projecten voor het veiligstellen van landrechten. We hebben geholpen bij het opzetten van trainingsteams en workshops, en ook van netwerken waarin verschillende groepen belanghebbenden bijeenkomen.

Amnesty's werkzaamheden zijn vaak gericht op het **veranderen van wet- en regelgeving**. Vele actoren hebben invloed op mensenrechtensituaties: regeringen, politici, wetgevers, beleidsmakers, ordehandhavers en bedrijven. In november deed het Europees Comité voor Sociale Rechten de uitspraak dat een overheid verplicht is voorzieningen te treffen voor iedereen, ongeacht verblijfsstatus. Op dat minimum van 'bed, bad en brood' had Amnesty lang aangedrongen. Na de uitspraak zette Amnesty zich ervoor in dat de landelijke overheid (die nog afwachtte) de voorzieningen zou treffen. Veel gemeentes deden dat al.

Veel van ons werk richt zich op het beïnvloeden van de mate waarin deze actoren verantwoordelijkheid nemen voor hun handelen en daarvoor aansprakelijk kunnen worden gehouden (**verandering in accountability**). Belangrijke indicatoren voor vooruitgang hierbij zijn de implementatie van wet- en regelgeving en het afleggen van verantwoordelijkheid daarvoor. De Nederlandse politie mag niet etnisch profileren. Amnesty constateerde dat het wél gebeurt. Dat is een risico voor mensenrechten in Nederland. Ons rapport ging vooral over situaties waar geselecteerde burgers worden gecontroleerd of staande gehouden zonder dat zij in strafrechtelijke zin ergens van worden verdacht. Een ander voorbeeld is ons rapport over transgenders: in veel Europese landen kunnen die alleen onder strikte voorwaarden hun nieuwe geslacht wettelijk erkend krijgen. Naar schatting leven er 1,5 miljoen transgenders in de Europese Unie. Ze krijgen vaak alleen erkenning als ze psychisch ziek worden verklaard, als ze hormonale behandelingen of een onvruchtbaarheidsbehandeling ondergaan en als ze alleenstaand zijn. Dat is ongelijkheid in rechten.

Verandering in civil society, media en andere beïnvloedingskanalen is een vierde type verandering. De mate waarin lokale organisaties betrokken zijn bij het willen verbeteren van de mensenrechtensituatie is hierbij een belangrijke voortgangsindicator, evenals een positieve(re), meer geïnformeerde houding van publiek en media. Amnesty Nederland geeft gedurende vier opeenvolgende jaren een financiële bijdrage aan het internationale Amnesty-programma voor versterking van de mensenrechtenbeweging in Afrika. Ons programma voor politie en mensenrechten werkt samen met andere Amnesty-afdelingen om de training van politie te verbeteren op terreinen als geweldgebruik en demonstratievrijheid. In Nederland hebben we in 2014, het jaar waarin het Kinderrechtenverdrag 25 jaar bestond, inmiddels zo'n honderdduizend jongeren bereikt met mensenrechteneducatie.

Deel II Over Amnesty

8 Amnesty Nederland

8.1 Landelijk Secretariaat

Vorbereidingen van de reorganisatie van het Landelijk Secretariaat van Amnesty Nederland begonnen medio 2013, toen duidelijk was geworden dat het ledental en de inkomsten een gestage daling vertoonden. De doelstelling van de reorganisatie is om per 2015 een balans te bereiken in de inkomsten en uitgaven van Amnesty Nederland. Die balans is noodzakelijk om de organisatie financieel gezond te houden, zodat wij ons mensenrechtenwerk op de langere termijn uit kunnen blijven voeren.

De reorganisatie behelsde een vermindering in het aantal betaalde formatieplaatsen, een bezuiniging op de uitgaven aan activiteiten en het doorvoeren van andere kostenbesparende maatregelen, waaronder de verhuur van een deel van het Amnesty-huis aan andere organisaties. In het mensenrechtenwerk zijn scherpere keuzes gemaakt, met de nadruk op een beperkter aantal prioriteiten.

In een reeks bijeenkomsten werden de medewerkers door directie en bestuur geïnformeerd en geraadpleegd over de reorganisatie. Werkgroepen bestaande uit medewerkers bereidden de uitwerking van onderdelen van de reorganisatie voor. Er was regulier overleg met de Ondernemingsraad, waaronder onderhandelingen over een Sociaal Plan en advisering over het Reorganisatieplan. De Ledenraad kreeg periodiek verslag over de reorganisatie en er waren speciale bijeenkomsten met een vertegenwoordiging uit de achterban van Amnesty. Ook was er aandacht voor de wijze waarop de ondersteuning door het Landelijk Secretariaat van leden en groepen gewaarborgd zou worden met minder betaalde krachten voor regionale begeleiding.

Op basis van het Sociaal Plan konden medewerkers onder meer kiezen voor een vrijwillige vertrekregeling. Er waren ook andere voorzieningen voor wie al dan niet uit eigen keuze bij Amnesty Nederland vertrok, zoals ondersteuning bij het zoeken naar werk, bijscholing en financiële overbrugging.

In de nieuwe organisatiestructuur verdween een laag van leidinggevenden en werden de afdelingen anders ingedeeld (zie organigram hieronder). Bijna vijfentwintig voltijds formatieplaatsen vervielen per eind 2014, zodat begin 2015 een personeelsbestand van 78 voltijds formatieplaatsen resteert, wat neerkomt op ongeveer honderd medewerkers. Er werd in het kader van de reorganisatie in 2014 afscheid genomen van 34 medewerkers. Voor de ondersteuning van groepen en actieve achterban is er op het Secretariaat een Mobilisatiecentrum gekomen.

Reorganisatie 2014: Aantal medewerkers boventallig en vrijwillig vertrek

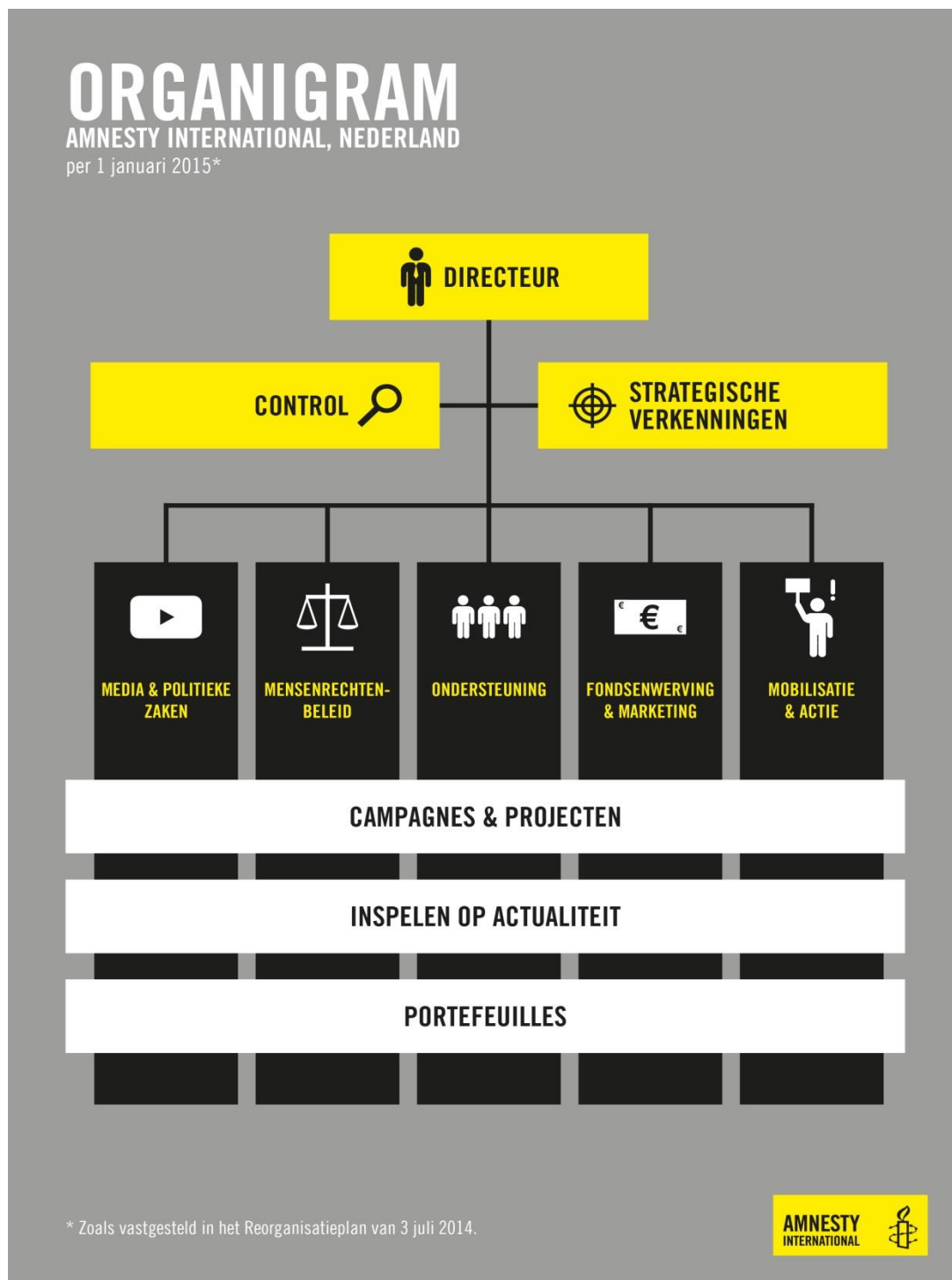
Aantal medewerkers boventallig verklaard	18
Aantal medewerkers die kozen voor vrijwillig vertrek	16
Totaal	34

Vanzelfsprekend had de reorganisatie voor vertrekkende medewerkers vaak een pijnlijk aspect. Gelukkig vond een aanzienlijk aantal van hen op korte termijn elders een baan, of ging aan de slag als zelfstandig ondernemer.

Het was aan blijvende medewerkers de opgave om zich aan te passen aan een ingrijpend veranderde organisatie. In het reorganisatieproces is ruimte gecreëerd voor interne en externe mobiliteit, door alle medewerkers de mogelijkheid te geven belangstelling te uiten

voor andere functies binnen de organisatie en de vrijwillig vertrekregeling. Een groot aantal medewerkers heeft deze kans gegrepen en werd geplaatst op een ander soort functie binnen de organisatie.

Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag is het nog te vroeg om een eindbalans op te maken van alle voor- en nadelen die de reorganisatie met zich mee heeft gebracht. Wel kan geconstateerd worden dat er weinig formele bezwaren zijn ingediend tegen het proces en de uitkomsten van de reorganisatie, en dat een groot deel van de medewerkers positief lijkt te staan tegenover de nieuw gecreëerde situatie.

8.2 Achterban

Aan het werk van Amnesty dragen veel mensen bij. Sommigen geven ons een deel van hun tijd, anderen steunen ons met een financiële bijdrage of doen beide. De Amnesty-acties worden gevoerd door onze actieve achterban. Zij zetten zich in hun vrije tijd in voor de mensenrechten. Sommigen in groepsverband, anderen op individuele basis. Onze actieve achterban is groot en groeit nog steeds. Wel is te zien dat steeds meer mensen zich op individuele basis willen inzetten.

Lokale groepen en individuele activisten

Van oudsher zijn er lokale groepen actief voor Amnesty: een vaste groep mensen die regelmatig samenkomt om brieven te schrijven, publieksacties te voeren, Amnesty-artikelen te verkopen in een stand et cetera. Sinds jaar en dag zorgen zij ervoor dat in het hele land mensen aan onze acties meedoen, dat jongeren les krijgen over mensenrechten en dat Amnesty zichtbaar is.

Lokale groepen

In 2014 zetten de lokale groepen zich ook weer in voor Amnesty's campagnes en andere acties. Ze verzamelden handtekeningen onder petitie's, organiseerden activiteiten en (grotere of kleinere) evenementen om mensen over Amnesty's acties te informeren, fondsen te werven voor Amnesty, berichten over acties in de lokale pers geplaatst te krijgen et cetera. Meer dan de helft van het aantal handtekeningen dat we onder petitie's verzamelen, komt van de lokale groepen die bijvoorbeeld op de Bevrijdingsfestivals, in stands en op talloze andere gelegenheden mensen vragen om in actie te komen. Tweehonderd groepen deden mee aan de Schrijfmarathon op 10 december door bv in bibliotheken of op andere locaties een mini-schrijfmarathon te organiseren. Daarnaast waren veel groepsleden ook dit jaar weer zeer actief als gastdocent en gingen in weer en de wind langs de deur tijdens de landelijke collecte.

Naast urgente acties, zijn we ook een organisatie van de lange adem. Veel lokale groepen zetten zich soms jarenlang in voor het lange termijn dossierwerk. Onder meer door brieven te schrijven naar autoriteiten vragen ze zo blijvend aandacht voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen die vaak al lang gevangen zitten. Ook sturen zij kaarten aan deze mensen zelf of hun familie om hen een hart onder de riem te steken en te laten weten dat zij niet vergeten zijn.

Lokale groepen worden geholpen door vijf regioteams, waarbij ze terecht kunnen voor informatie of andere vormen van ondersteuning zoals trainingen. In 2014 bestond elk regioteam uit één of twee betaalde krachten, een groep regionale vrijwilligers en projectvrijwilligers. De regioteams richten zich ook op het creëren van zichtbaarheid op strategische plekken door evenementen en actie te organiseren.

Individuele activisten

Amnesty biedt mensen die op individuele basis actief willen zijn verschillende actiemogelijkheden. Bijvoorbeeld brieven schrijven naar autoriteiten, deelnemen aan sms- of e-mailacties voor mensen in direct gevaar of via onze website een groetenkaart sturen. In 2014 kwam daar de Urgent Action App bij. Ook kunnen ze meedoen aan een actie in het kader van een campagne, bijvoorbeeld door een actiepakketje te bestellen of zelf een activiteit te organiseren. Zo bestelden in 2014 ruim 400 individuen materiaal waarmee ze een activiteit konden organiseren rondom de Schrijfmarathon. In 2014 steeg het aantal deelnemers aan de individuele netwerken, net als in voorgaande jaren. Dit was met name het gevolg van specifieke werving voor spoedacties binnen de campagne Gebruik je Macht inclusief meer en makkelijker toegankelijke informatie op de website.

Flexvrijwilligers

Mensen die Amnesty af en toe met activiteiten willen helpen, kunnen zich aanmelden als flexvrijwilliger. Meer dan tweeduizend mensen ontvingen in 2014 regelmatig een lijst met klussen waarvoor zij zich konden opgeven. Zij ondersteunden ons bij vele tientallen activiteiten variërend van administratieve klussen en inpakwerkzaamheden op het hoofdkantoor, tot ondersteuning bij evenementen en festivals. Ook de lokale groepen hebben veelal een lijst met flexvrijwilligers die meedoen aan specifieke activiteiten zonder deel uit te maken van de kerngroep

Deelname aan actienetwerken in cijfers

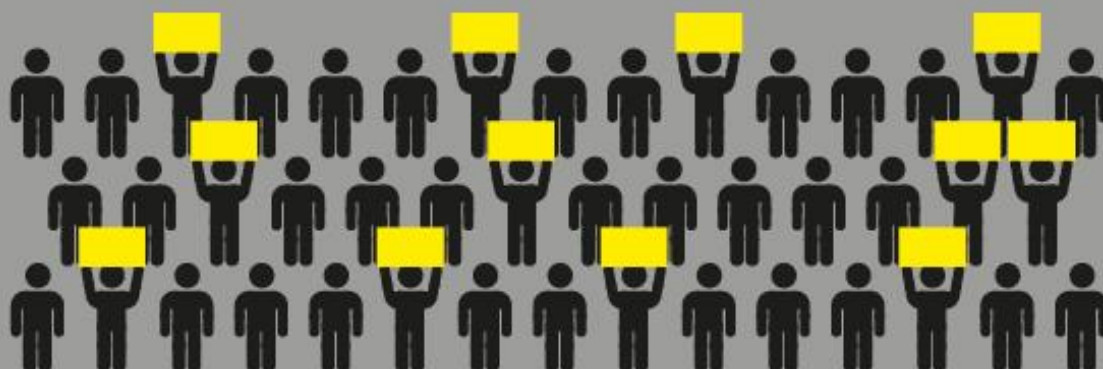
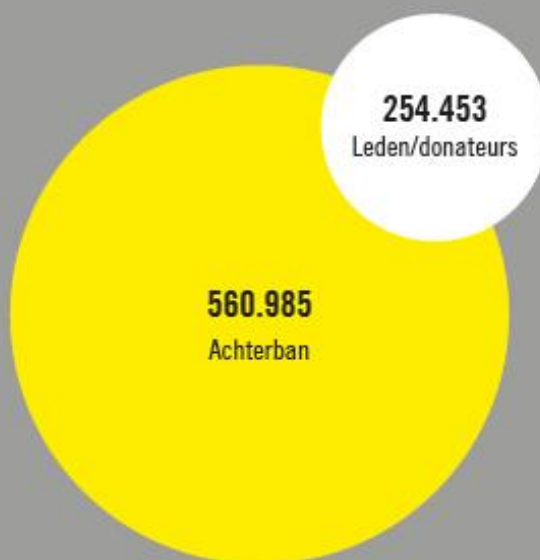
Aantal activisten	2013	2014
Urgent action APP	--	11.329
E-mailactie	90.072	130.127
SMS-actie	6.570	6.634
Write for Rights	7.280	7.312
Bliksemacties	5.060	5.143
Kom in actie mailing	192.854	306.134
Jongerenactienetwerk	2.460	2.736
Landelijke flexpoule	2.309	2.797
Groepsleden (in 257 groepen)	2.440	2.373
Collectanten	21.174	19.795
Scholenwerkers	492	515
Regiovrijwilligers & landenmedewerkers	206	168
<i>Volgers via Facebook</i>	<i>37.886</i>	<i>69.981</i>
<i>Volgers via Twitter</i>	<i>11.243</i>	<i>14.000</i>

DE ACHTERBAN

2013

2014

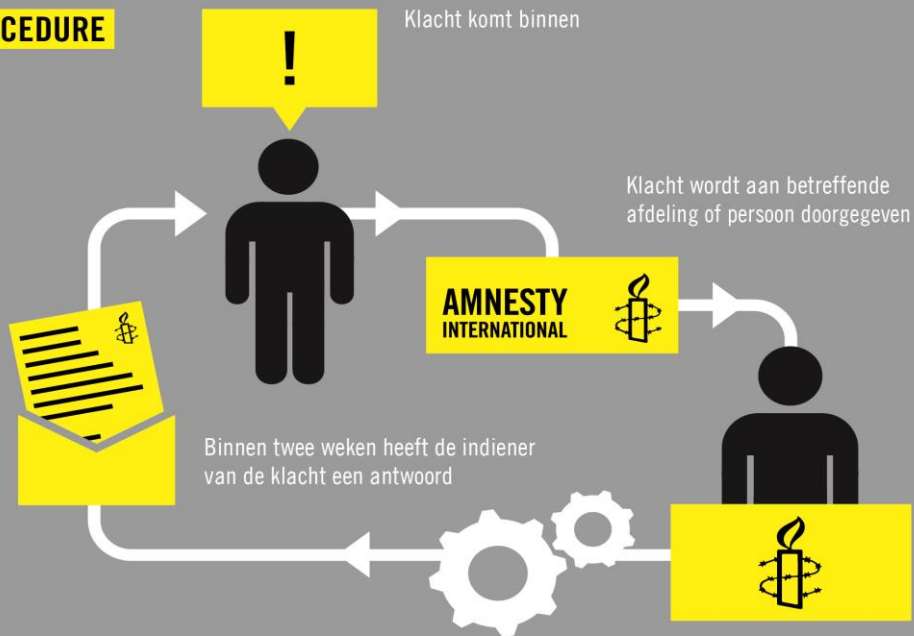
In 2014 groeide Amnesty's achterban flink: 140.000 mensen traden toe. De grote groei van deze activisten is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de verontwaardiging rond twee mensen voor wie Amnesty intensief actievoerde. De oproep aan de Sudanese autoriteiten om het doodvonnis van Meriam Ibrahim in te trekken werd door meer dan 130.000 mensen ondertekend, van wie 77.187 mensen voor het eerst

een Amnesty actie ondersteunden. Ook de actie voor Raif Badawi uit Saudi-Arabië, die tot duizend stokslagen en tien jaar gevangenisstraf is veroordeeld, werd breed gesteund. In 2014 ondertekenden circa 41.000 mensen de petitie die oproep voor zijn vrijlating en stuurden 65.000 mensen een protest-e-mail naar de Sudanese ambassade. Hiervan waren 28.403 mensen nieuwe activisten.

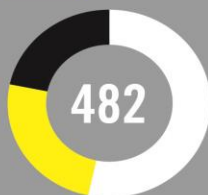
8.3 Klachten

KLACHTEN

PROCEDURE

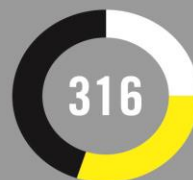

2013

Interne organisatie:	257
Klachten over werving:	120
Beleidsklachten:	105

2014

Interne organisatie:	79
Klachten over werving:	95
Beleidsklachten:	142

Het aantal klachten over de interne organisatie liep in 2014 sterk terug. Dit is vooral te danken aan verbeteringen die zijn doorgevoerd in de webshop, zodat deze klantvriendelijker is en de verzending van webshopartikelen soepel verloopt.

De klachten over werving van nieuwe leden betrof de werving aan de deur, op straat en de telefonische verzoeken de lidmaatschapsbijdrage te verhogen. Deze klachten worden doorgegeven aan en besproken met de bureaus die de werving voor Amnesty verzorgen.

Beleidsklachten hangen samen met de standpunten van Amnesty en de campagnes die worden gevoerd. In 2014 waren het vooral klachten naar aanleiding van het Amnesty-rapport over Israël (*Families under the Rubble: Israeli attacks on inhabited homes*), de petitie 'Amerika: Stop wapenleveranties aan Israël' in verband met het conflict in Gaza en de Rusland-campagne 'Poetin, stop de onderdrukking. Kies voor vrijheid'. Een heldere uitleg over onze standpunten en campagnes, soms met verwijzingen naar rapporten, neemt het merendeel van de klachten weg.

8.4 Onze medewerkers

Ontwikkelingen

Het jaar 2014 stond voor de medewerkers van Amnesty Nederland in het teken van een reorganisatie. De formatie van Amnesty werd met ongeveer een kwart in omvang teruggebracht. Tijdens de reorganisatie moesten er keuzes worden gemaakt die enerzijds gericht waren op het zo zorgvuldig mogelijk uitvoeren van het reorganisatieproces en anderzijds op het behouden van een kleinere organisatie met een zo groot mogelijke impact. Amnesty moest in 2014 afscheid nemen van 34 medewerkers in het kader van de reorganisatie. Het aantal formatieplaatsen ging terug van 103 fte in 2013, naar 96,7 fte in 2014 en 78 fte begin 2015. Zie hoofdstuk 8.1 voor meer informatie over de reorganisatie.

Ziekteverzuim

Een integrale verzuimbegeleiding waarbij de leidinggevende, Human Resources (HR) en de bedrijfsarts samenwerken, heeft in 2014 tot goede resultaten geleid. Het gemiddelde verzuim daalde naar 2,76 procent (2013: 4,4%). Daarbij is extra aandacht besteed aan mogelijke uitval en verzuim van medewerkers door de reorganisatie. Waar nodig is in overleg met medewerkers en leidinggevendenden maatschappelijke hulp ingezet.

Vrijwilligers

De inzet van vrijwilligers is en blijft een belangrijke bijdrage aan het functioneren van Amnesty. In de nieuwe organisatie worden zowel betaalde als vrijwillige medewerkers aangestuurd door de afdelingsmanagers. Om dit verder te faciliteren is besloten om in 2015 naast een vrijwilligerscoördinator, ook tijdelijk extra HR-capaciteit in te zetten om te onderzoeken hoe het werken met vrijwilligers verder kan worden geoptimaliseerd. Het versterken van de inzetbaarheid van medewerkers met aandacht voor nieuwe rollen, mobiliteit, opleidingen en een continue ontwikkeling binnen de afdeling, zijn onderwerpen die hierbij voor zowel betaalde als vrijwillige medewerkers aan de orde zijn.

Opbouw van de nieuwe organisatie

Door de reorganisatie zijn managementlagen verdwenen, nieuwe afdelingen ontstaan en andere manieren van samenwerken gecreëerd. Om de nieuwe organisatie tot een goed werkend geheel te maken, is eind 2014 gestart met de begeleiding van verdere organisatieontwikkeling en de afdelings- en teamvorming.

Daarnaast wordt een aantal onderwerpen opnieuw onder de loep genomen om te zorgen dat deze nog beter aansluiten bij de vernieuwde organisatie. Onder meer de aanpak van werving en selectie, het diversiteitsbeleid, stages en traineeships worden in afstemming met de managers van de afdelingen opnieuw vormgegeven.

Ondernemingsraad

Begin 2014 werd een nieuwe ondernemingsraad (OR) geïnstalleerd. Dit gebeurde zonder verkiezingen, omdat er evenveel kandidaten als plaatsen waren. In 2014 boog de OR zich vooral over de reorganisatie, waarbij de arbeidsformatie van de organisatie werd verkleind en een plattere organisatiestructuur werd ingevoerd. De OR nam een vakbond in de arm om de onderhandelingen te voeren met de bestuurder over het Sociaal Plan. Daarnaast bracht de OR, met de hulp van een externe adviseur, advies uit over het Reorganisatieplan. Ook droeg de OR bij aan de totstandkoming van beleid inzake (on)gewenst gedrag, werd het ziekteverzuimpreventiewerk onder de loep genomen en werd een begin gemaakt met gesprekken tussen de bestuurder en de OR over versoering van de arbeidsvoorwaarden.

8.5 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Amnesty Nederland wil duurzaam en maatschappelijk verantwoord opereren, met respect voor mens, milieu en maatschappij. We willen ervoor waken dat de organisatie op welke wijze dan ook betrokken zou zijn bij schendingen van mensenrechten. Daarnaast beseffen we dat we een bredere verantwoordelijkheid hebben dan het eigen werkterrein. Ook op sociaal, ecologisch en economisch gebied willen we erop toezien dat het handelen van de organisatie en haar medewerkers geen negatieve gevolgen heeft.

Amnesty International is een van de grondleggers van de *International Non-Governmental Organizations' Accountability Charter*. Dit handvest is bindend voor alle nationale Amnesty-afdelingen en het Internationale Secretariaat. Het beoogt *best practice*-standaarden voor publieke verantwoording en transparantie te bereiken voor alle ondertekenaars. Amnesty is ook gehouden aan andere interne en externe standaards, zoals het keurmerk van het Nederlands Centraal Bureau Fondsenwering.

In 2014 is het MVO-beleid ge-update en het zal in 2015 verder worden geïmplementeerd.

8.6 Samenwerkingspartners

Amnesty werkt samen met een breed scala aan organisaties en instellingen. Samenwerking is cruciaal om de doelstelling van groter respect voor mensenrechten te bereiken. De organisaties vullen elkaars expertise aan, hebben elk een achterban die ze kunnen betrekken en vormen samen een groot maatschappelijk draagvlak. Amnesty heeft in ruim vijftig jaar een zeer solide positie verworven in het internationale werk voor mensenrechten, maar is al lang niet meer de enige grote organisatie op dat terrein. Vandaar dat afstand is genomen van het Amnesty-beleid van eerdere jaren, waarin vaak het isolement van onafhankelijkheid werd verkozen boven het aangaan van partnerschappen.

Voor de samenwerking kiest Amnesty organisaties die op z'n minst een deel van hun werk wijden aan de mensenrechten. Voor versterking van de mensenrechtenbeweging in landen van het Zuiden is gelijkwaardige samenwerking met lokale mensenrechtenorganisaties onontbeerlijk. Vooral in Afrika is een groot aantal organisaties ontstaan dat overheden maar ook bedrijven in hun land aanspreekt op verantwoordelijkheden. Educatie is vaak het sleutelwoord: niet alleen verbreiding van kennis onder de bevolking als geheel, maar ook de specifieke deskundigheid die gevergd wordt van bijvoorbeeld politie, artsen en gezondheidswerkers, onderwijsgeevenden, vakbondsleden en ontwikkelingswerkers. De samenwerking kan ook betrekking hebben op een bepaald land, op een terugkerend evenement (zoals Lowlands en Zwarte Cross) of op een bepaald werkterrein (zoals VluchtelingenWerk voor asielzoekers en Peace Brigades International voor de bescherming van mensenrechtenverdedigers). Ook geeft Amnesty Nederland steun aan een aantal nationale Amnesty-afdelingen die vooralsnog niet voldoende in eigen middelen kunnen voorzien.

Gezien de resultaten die op veel terreinen zijn geboekt, zal Amnesty de komende jaren wereldwijd meer samenwerkingsverbanden aangaan. Zorgvuldigheid is daarbij geboden. We wegen per geval de voordelen van samenwerking af tegen de risico's. Met bijvoorbeeld een partner die vooral een politieke agenda zou willen doorvoeren of zich zou laten steunen door bepaalde belanghebbenden, loopt Amnesty risico's met betrekking tot haar onafhankelijkheid en onpartijdigheid. In 2010 stelden we hiervoor duidelijke richtlijnen op.

Overzicht externe samenwerking in 2014

Dit overzicht beperkt zich tot de belangrijkste samenwerkingsverbanden, waarbij meerdere afdelingen betrokken zijn en/of met een financiële omvang van meer dan € 10.000 per jaar. Van drie samenwerkingen is er een reflectie op de samenwerking opgenomen.

Samenwerking gericht op financiering Amnesty Nederland krijgt financiële steun van:

– Adessium Foundation	– Nationale Postcode Loterij
– ASN Bank	– Open Society Foundations
– Flexi-Plan	– Stichting Retourschip
– Ministerie van Buitenlandse Zaken inzake	– Triodos Bank
– mensenrechteneducatie in Afrika (MSF-II)	– Stichting Democratie en Media
– Hartstra Stichting	

Amnesty accepteert geen overheidsgeld voor onderzoek, lobby en actievoeren, maar in bepaalde gevallen wel voor mensenrechteneducatie. Op een internationale Amnesty

vergadering in 2005 is afgesproken hoe wij mensenrechteneducatie definiëren en welke spelregels er zijn. De MFS-subsidie is aangevraagd na toetsing van ons project door het Internationaal Bestuur.

Samenwerking van Amnesty Nederland en Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij is de grootste goededoelenloterij van Nederland. De reguliere bijdrage van de Postcode Loterij vormde voor Amnesty ook in 2014 weer een belangrijke bron van inkomsten: € 3,6 miljoen. De Postcode Loterij verzekert Amnesty al jarenlang van een solide bijdrage aan ons reguliere werk voor de mensenrechten.

Daarnaast wordt ook op het gebied van zichtbaarheid samengewerkt met de Postcode Loterij. Zo lanceerden we o.a. in 2014 gezamenlijk succesvol de nieuwe Urgent Action App tijdens een uitzending van Koffietijd en het programma 1 tegen 100. De krachtenbundeling leidde tot een snelle aanwas van maar liefst 10.000 nieuwe activisten in een paar weken tijd.

Samenwerking van Amnesty Nederland en Open Society Foundations

In haar streven een einde te maken aan etnisch profileren, een vorm van discriminatie die voorkomt bij de Nederlandse politie, werkt Amnesty Nederland al een aantal jaar samen met Open Society Foundations (OSF). OSF heeft voor de periode 2014-2015 aan Amnesty Nederland geld toegekend voor een project tegen etnisch profileren. De financiële bijdrage van OSF is substantieel, maar vormt slechts een zeer gering percentage van Amnesty's totale inkomsten. De onafhankelijke positie van Amnesty Nederland blijft hierdoor gewaarborgd.

OSF biedt Amnesty Nederland juridische en wetenschappelijke expertise over de politie met betrekking tot etnisch profileren. OSF deelt jurisprudentie, beproefde beïnvloedingstrategieën en academische inzichten uit verschillende landen. Die kennis benut Amnesty Nederland bij onderzoek, beleidsbeïnvloeding en voorlichting over etnisch profileren.

In de samenwerking is sprake van tweerichtingsverkeer. Amnesty Nederland deelt haar ervaringen en successen bij het agenderen van etnisch profileren met OSF, die deze vervolgens internationaal verspreidt. Verder brengt Amnesty Nederland OSF in contact met ngo's, politiefunctionarissen en beleidsmakers. Eind 2013 hebben Amnesty Nederland en OSF het publieksrapport *Gelijkheid onder druk: de impact van etnisch profileren in Nederland* uitgebracht.

De inhoudelijke samenwerking in 2014 was vooral gericht op het samenbrengen en versterken van de inzet van Nederlandse ngo's. Daarin is voortgang geboekt. Het onderwerp staat na ruim een jaar publiekelijke agendering op de radar van de politie, het ministerie van Veiligheid en Justitie en relevante ngo's. In 2015 zal verder worden gewerkt aan de uitbreiding van het ngo-netwerk met organisatie-initiatieven van migranten, en aan het faciliteren van kennisoverdracht tussen Nederlandse en buitenlandse politiefunctionarissen.

Samenwerking met zuidelijke partners Amnesty Nederland werkt samen met:

- KontraS (Indonesië)
- Northern Uganda Human Rights Partnership, onder ACORD-Uganda
- Protection International (DRC/Brussels)
- Réseau Haki na Amani (DRC)
- Sierra Leonean Human Rights Coalition 'Accessing Justice in Rural Sierra Leone'
- South Kordofan and Blue Nile Monitoring Network (Sudan)
- Twungurane Coalition (Burundi), onder ACORD-Burundi
- International Youth Human Rights Movement (Rusland)
- Kuron Peace Village, South Sudan

Samenwerking met nationale Amnesty-afdelingen Amnesty Nederland werkt vooral samen met:

- Amnesty International EU Office
- Amnesty International Turkije
- Amnesty International Moskou/Rusland
- Amnesty Israël
- Amnesty International Dakar Hub
- Amnesty International Nairobi Hub
- Amnesty International Kenia
- Amnesty International Marokko
- Amnesty International Mali
- Amnesty International Senegal
- Amnesty International Asia Pacific Regional Office Hong Kong
- Amnesty International Hong Kong
- Amnesty Filippijnen

Samenwerking van Amnesty Nederland met Amnesty Rusland

Sinds de Rusland-campagne 2012-2013 is de samenwerking met het Amnesty-kantoor in Moskou geïntensifieerd. Het doel is Amnesty daar te ondersteunen bij campagnes voor het recht op vrije meningsuiting.

In april 2014 vond een gezamenlijke needs assessment-missie plaats. Dat leidde tot een groot aantal contacten met Russische ngo's en activisten, en tot een duidelijker beeld van hun behoeften. De weerslag daarvan staat in het initiatief Support to Russian NGOs Pilot Project - 2015: Framework for a discussion van Amnesty's European Institutions Office.

De steun aan Amnesty Rusland kreeg mede vorm in een financiële bijdrage die Amnesty Nederland ter beschikking stelde voor een training in campagnevaardigheden voor onder meer zes vrijwillige Amnesty-activisten in Rusland. Er is in Rusland slechts een geringe aanwas aan nieuwe activisten. Het trainingstraject heeft echter geleid tot een nieuwe groep activisten met de kennis en vaardigheden om in Rusland strategische campagnes te organiseren. Amnesty Rusland staat in eigen land onder grote druk, heeft weinig capaciteit en weinig ruimte voor profilering. Het risico van repercussies van de Russische autoriteiten belemmert de zichtbare samenwerking met het kantoor in Moskou.

Coalities Amnesty Nederland doet mee aan:

- Geen kind in de cel
- Control Arms Campaign

Platforms Amnesty Nederland maakt deel uit van:

- Breed Mensenrechten Overleg
- Breed Mensenrechten Overleg Nederland
- Breed NGO-overleg Indonesië
- Colombia platform
- DRC Congo Platform
- MVO Platform
- Platform Mensenrechteneducatie
- Zimbabwe Watch

Institutionele samenwerkingsverbanden Amnesty Nederland werkt samen met:

- De Balie inzake de Vrijheidslezingen
- COC inzake het Pride Fonds
- FNV Mondiaal, PAX, Milieudefensie, Oxfam Novib en de Dierenbescherming inzake de Eerlijke Bankwijzer en de Eerlijke Verzekeringwijzer
- FNV, NIMD, Free Press Unlimited, Hivos, ActionAid, ICCO en Oxfam Novib inzake Zimbabwe Watch
- GPPAC, PAX en Free Press Unlimited inzake Freedom from Fear
- Stichting LOS inzake het Meldpunt Vreemdelingendetentie
- Stichting Movies that Matter
- Stichting Vredeswetenschappen en de Rotterdam School of Management inzake de instelling van de Leerstoel International Business and Human Rights aan de Rotterdam School of Management
- VluchtelingenWerk, Pharos, SMAK, Stichting Arq, ASKV en Johannes Wier Stichting inzake het instituut voor

(samenwerken aan vrede, mensenrechten en conflictpreventie)	Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO)
– Lawyers 4 Lawyers	– Verzetsmuseum
– Nationaal Comité 4 en 5 mei	– VNG, College voor de Rechten van de Mens, University College Roosevelt (Universiteit Utrecht), en Gemeente Utrecht in het Netwerk Mensenrechten Lokaal
– De Nieuwe Liefde inzake het Rosa Parks Café	
– Open Society Justice Initiative inzake Etnisch profileren	
– Peace Brigades International	
– Rechters voor Rechters	

Samenwerking van Amnesty Nederland en iMMO

Met bijna vijftig vrijwillig werkende artsen en psychologen verricht het instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO) forensisch medisch onderzoek bij asielzoekers. Daarbij wordt het causaal verband tussen de medische klachten en het asielrelaas onderzocht. Van ondergane martelingen en seksueel geweld tijdens de vervolging, bestaat in de regel geen enkel schriftelijk bewijs. Bij de beoordeling van de asielaanvraag door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is geen plaats ingeruimd voor medisch onderzoek, terwijl medische bevindingen belangrijk aanvullend bewijs kunnen leveren ter onderbouwing van een asielrelaas.

Amnesty Nederland was in 2011 medeoprichter van het iMMO. In het iMMO is de voormalige Medische Onderzoeksgroep van Amnesty ondergebracht. Amnesty heeft het iMMO bij de oprichting financieel ondersteund en zowel organisatorische als inhoudelijke expertise geleverd aan het bestuur en de adviesraad. Het iMMO maakt deel uit van een internationale gemeenschap van instituten die gespecialiseerd zijn in onderzoek en behandeling van slachtoffers van marteling en inhumane behandeling.

Per jaar worden nu door het iMMO bijna tweehonderd aanvragen beoordeeld en honderd onderzoeken uitgevoerd. In 2014 heeft het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) na onderzoek gesteld dat het iMMO goede rapportages aflevert.

Vanaf juli 2015 verplicht de nieuwe Europese Procedurerichtlijn de IND om medisch onderzoek naar mogelijke marteling of andere vormen van geweld in te stellen als dit relevant kan zijn voor de beoordeling van het asielverzoek. Daarnaast wordt de IND verplicht om medisch onderzoek dat door de asielzoeker wordt ingebracht, mee te wegen in haar oordeel. De Adviescommissie Vreemdelingenzaken deed in dit verband de aanbeveling dat de IND het iMMO zou moeten betrekken.

De toekomst van het iMMO geeft nog enige zorg. Het instituut wordt gefinancierd door meerdere partijen die deels kampen met terugvallende inkomsten. Ook moeten telkens voldoende deskundige, vrijwillige artsen en psychologen worden gevonden.

Samenwerking gericht op dienstverlening Amnesty Nederland werkt samen met:

– Dutch Dialogue Marketing Association (DDMA)	– Lowlands
– Nederlandse Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI)	– Pinkpop
	– Zwarte Cross (de Feestfabriek)

Deel III Financieel verslag

9 Toelichting op de jaarrekening

9.1 Inleiding

In de jaarrekening legt de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland verantwoording af over inkomsten, bestedingen, resultaat en financiële positie in 2014. De jaarrekening vormt een integraal onderdeel van het jaarverslag 2014 en omvat de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland inclusief de regionale en plaatselijke geledingen.

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn 650 voor Fondsenwervende Instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De Richtlijn 650 beoogt inzicht te verschaffen in de verwerving van fondsen en de daadwerkelijke besteding aan het doel waarvoor de fondsen zijn geworven. Daarnaast past Amnesty de regelingen 'Beloning directeuren' en 'Financieel beheer goede doelen' van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI) toe.

Door het toepassen van afrondingen van de cijfers in dit hoofdstuk kunnen kleine verschillen ontstaan in de optelling van cijfers.

9.2 Resultaat 2014

In 2014 is € 3,16 miljoen meer aan inkomsten gegenereerd en € 177 duizend meer besteed dan begroot. Dit resulteert in een positief resultaat van € 607 duizend. Dit is € 2,98 miljoen meer dan begroot en het positief resultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserves en -fondsen.

RESULTAAT 2014

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2014	Begroting 2014	Vershil realisatie en begroting	Realisatie 2013
Totaal inkomsten	24.809	21.649	3.160	24.197
Totaal bestedingen	24.203	24.025	-177	26.335
Resultaat	606	-2.376	2.983	-2.138

9.3 Inkomsten

Er is voor € 24,81 miljoen aan inkomsten gerealiseerd. In onderstaande tabel worden per inkomstensoort de realisatie 2014, de begroting 2014, het verschil tussen realisatie en begroting 2014 en de realisatie 2013 vermeld. Vervolgens is per inkomstensoort een nadere toelichting opgenomen.

INKOMSTEN 2014

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2014	Begroting 2014	Vershil realisatie en begroting	Realisatie 2013
Bijdragen van leden	13.843	13.186	657	14.097
Incidentele giften en schenkingen	1.200	833	367	1.164
Landelijke collecte	1625	1.710	-86	1.715
Nalatenschappen	3.313	1.247	2.066	2.366
Merchandising	186	161	25	133
Nationale Postcode Loterij	3.600	3.600	0	3.600
Subsidies van overheden	797	733	64	852
Interest en overige baten	244	179	65	270
Totaal	24.809	21.649	3.160	24.197

Bijdragen van leden

De inkomsten uit bijdragen van leden betreffen contributies, donaties, extra giften van leden en periodieke (notariële en onderhandse) schenkingen. De hogere realisatie van € 13,8 miljoen (€ 657 duizend hoger dan begroot) op deze structurele inkomsten wordt als volgt verklaard:

- Inkomsten uit incasso van bestaande leden (dus exclusief nieuwe leden) zijn ruim € 245 duizend hoger uitgekomen omdat (onder andere) de misgelopen inkomsten wegens opzegging of *downgrading* minder hoog zijn dan verwacht en door succesvolle upgrading-activiteiten.
- Inkomsten uit contributieverzoeken zijn ruim € 36 duizend boven plan uitgekomen.
- Inkomsten uit verzoeken voor een extra bijdrage zijn bijna € 210 duizend boven plan uitgekomen. Redenen hiervoor zijn: een groot deel van de inkomsten van de mailing in december 2013 zijn in 2014 ontvangen, hogere oplages van de mailings in maart en december 2014, meer inkomsten door de introductie van *dual pledge* en diverse online giftverzoeken die niet in de begroting waren voorzien.
- De inkomsten uit nieuwe leden zijn ruim € 88 duizend hoger dan begroot. Dit komt door de succesvolle werving van flex-leden.
- Inkomsten uit periodiek schenken zijn ruim € 75 duizend hoger uitgekomen dan begroot.

Op 1 januari 2014 hadden we een ledenstand van 265.151 en op 31 december 2014 254.453. Dat betekent dat we netto in totaal 10.698 leden zijn kwijtgeraakt. We zijn erin geslaagd 9.748 nieuwe leden te werven in 2014, waarvan 4.508 flex-leden en 1.073 gereactiveerde wanbetalers. In 2014 hebben in totaal 14.662 leden opgezegd en hebben we 5.968 leden uit het bestand gehaald vanwege wanbetaling. De totale uitstroom in 2014 bedraagt daarmee 20.630 leden, dat wil zeggen 7,8 procent. Dit is iets lager dan de verwachting van 8 procent.

Incidentele giften en schenkingen

De werving van incidentele giften en schenkingen heeft in 2014 € 1,2 miljoen opgeleverd. Aan giften van particulieren hebben we € 485 duizend verworven die niet te koppelen zijn

aan een verzoek. Dit betreffen dus spontane giften. Dit is ruim boven de begroting van € 328 duizend.

Daarnaast zijn we er in geslaagd € 552 duizend aan inkomsten te verwerven bij bedrijven, vermogensfondsen en instellingen (begroot voor € 275 duizend). Mooie voorbeelden hiervan zijn € 188 duizend van ASN-Bank voor het HURICAP-programma, € 69 duizend van Open Society Foundation voor het project 'Etnisch profileren'.

Van het totaalbedrag van de incidentele giften en schenkingen heeft € 363 duizend een bestemming, zoals gastlessen in Nederland en proceswaarneming in Turkije, die door de gever in overleg met Amnesty is bepaald.

Landelijke collecte

De collecte heeft tijdens de *reguliere collecteweek* de doelstelling niet gehaald, er is € 85 duizend minder opgehaald dan begroot. De belangrijkste redenen voor het niet realiseren van de doelstellingen zijn personele problemen onder de collectepromotoren en de algehele daling die in de collectemarkt zichtbaar is (ongeveer 5 procent daling).

Nalatenschappen

Er komen dit jaar in geld meer nalatenschappen binnen dan begroot (€ 3,3 miljoen versus € 1,2 miljoen). Dit is enerzijds het gevolg van een andere (behoudende) begrotingsaanpak en anderzijds is de stijging conform de groei die we ook bij andere goede doelen zien. Het blijft echter een moeilijk te voorspellen inkomstenpost. Met het doel om potentiële erfstaters in de toekomst op een prudente maar wat actievere manier te benaderen hebben we in september een eerste informatiebijeenkomst over nalaten en schenken georganiseerd in samenwerking met Artsen zonder Grenzen. De reacties op de bijeenkomst waren over het algemeen positief.

Bij wijze van pilot hebben vijf hardlopers namens Amnesty deelgenomen aan de New York Marathon. Ze hadden een fondsenwervende doelstelling van € 2.500 per persoon. Dit was ambitieus gezien de beperkte voorbereidingstijd van zes weken die ze tot hun beschikking hadden. In totaal is door de lopers € 11 duizend opgehaald. Iets minder dan verwacht, maar voldoende positief om deelname aan de New York Marathon voor 2015 groter op te zetten.

Merchandising

De reguliere inkomsten uit merchandising zijn iets hoger dan begroot. Dit komt omdat de omzet meeviel en er sterk gestuurd is op beheersing van de kosten. Er is voor gekozen het productaanbod in de webshop niet of nauwelijks te vernieuwen en verder te beperken. Meer dan 90 procent van de verkoop in de webshop komt voor rekening van de productcategorieën kaarsen, (kerst)kaarten en de agenda en de kalender.

De inkomsten uit de verkoop van petjes tijdens Pinkpop waren maximaal doordat dit jaar alle petjes waren verkocht. Dit is te danken aan het feit dat er veel bezoekers waren (het festival was uitverkocht) en er ook veel aandacht voor werd gegenereerd (de tentoonstelling 15 jaar Pinkpop-petje, de jubileumeditie van Pinkpop, en een colbert gemaakt van oude petjes dat werd gedragen door organisator Jan Smeets).

Nationale Postcode Loterij

In 2014 is de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij van € 3,6 miljoen weer ontvangen. Voor 2015 heeft de Nationale Postcode Loterij deze bijdrage opnieuw toegezegd.

Subsidies van overheden

Amnesty vormt samen met PAX, Free Press Unlimited en het Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict de alliantie 'Freedom from Fear'. Deze alliantie beoogt samenwerking op het gebied van vrede, mensenrechten en conflictpreventie te realiseren in diverse fragiele en repressieve staten. Vanuit het Medefinancieringsstelsel II (MFS-II) ontvangt Amnesty hiervoor subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit betreft geormerkte inkomsten die vanuit het HURICAP-programma (voorheen Speciaal Programma voor Afrika, SPA) worden besteed aan mensenrechteneducatie.

In 2014 zijn meer inkomsten uit subsidie verantwoord dan begroot (€ 797 duizend versus € 733 duizend) omdat de inkomsten worden genomen op het moment dat de bestedingen worden gerealiseerd.

Interest en overige inkomsten

De hogere inkomsten leverden hogere saldi op onze bankrekeningen op. Ondanks de erg lage rentestand is er daardoor € 16 duizend meer aan interest ontvangen dan begroot. Tevens zijn er meer advertentie-inkomsten (+ € 41 duizend) ontvangen voor het magazine *Wordt Vervolgd* dan begroot.

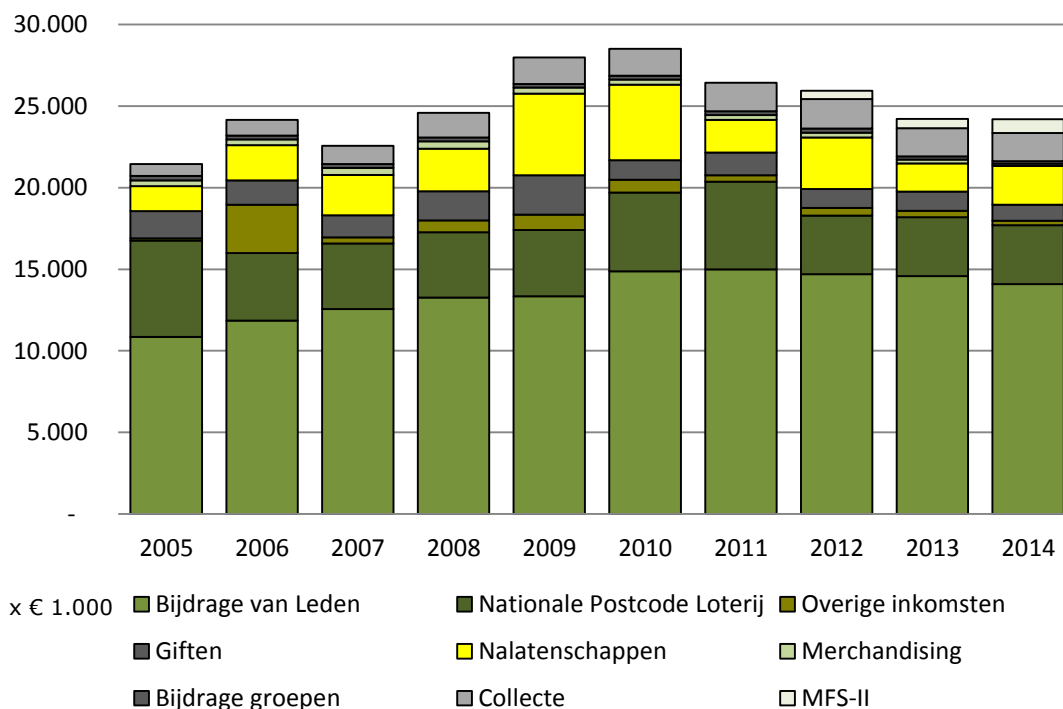
Structurele versus incidentele inkomsten

De totale inkomsten in 2014 bedroegen € 24,81 miljoen. Tot de incidentele inkomsten worden gerekend de incidentele giften en schenkingen (€ 1,2 miljoen), MFS-II-subsidie (€ 0,8 miljoen en het incidentele deel van nalatenschappen (alle inkomsten boven de voor 2014 begrote € 1,2 miljoen, in casu € 2,1 miljoen). Aan incidentele inkomsten in 2014 komt dat neer op een totaalbedrag van € 4,1 miljoen. De overige inkomsten worden gezien als structureel. Dit betekent dat er in 2014 € 20,7 miljoen aan structurele inkomsten is vergaard tegenover een begroting van € 20,0 miljoen.

Inkomsten door de jaren heen

De inkomsten ontwikkelden zich de afgelopen 10 jaar als volgt:

Ontwikkeling van de inkomsten van 2005 tot 2014

9.4 Bestedingen

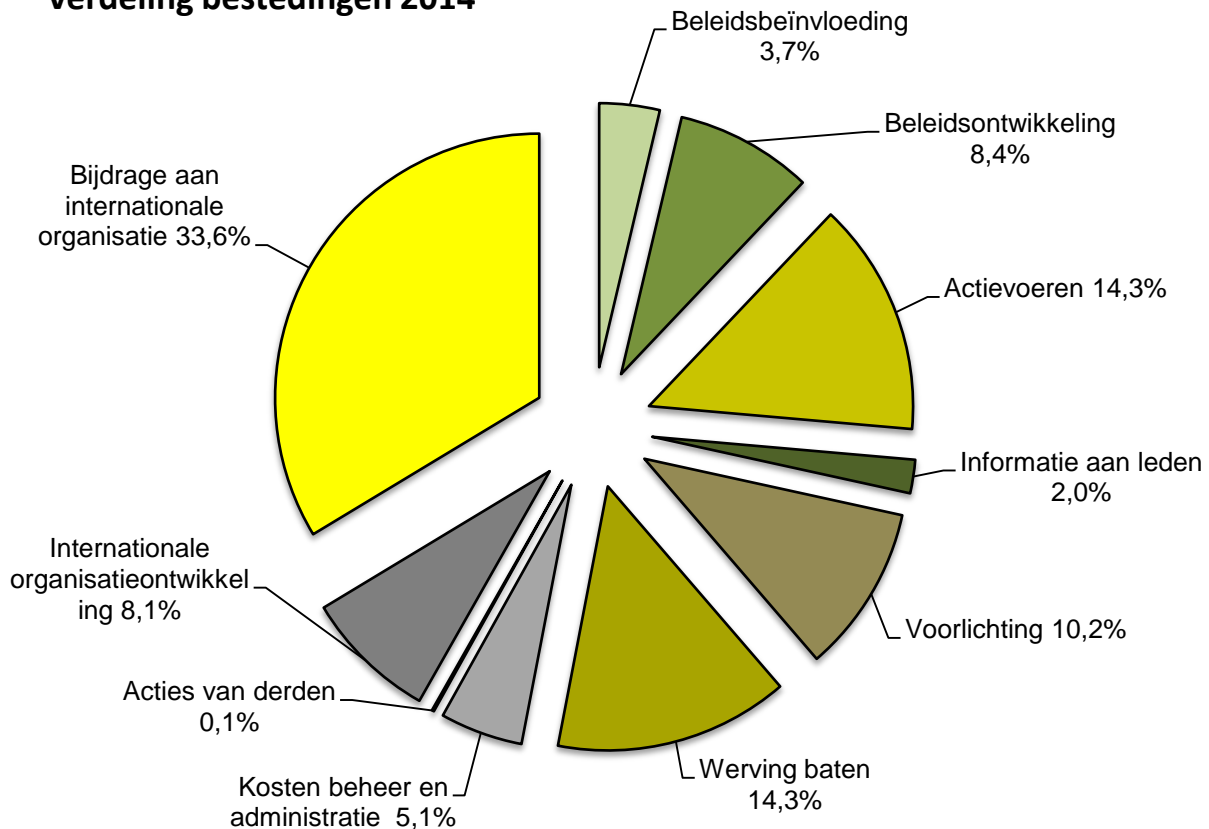
Amnesty heeft in 2014 € 24,2 miljoen besteed. Hiervan is € 19,47 miljoen besteed aan de doelstelling en de overige bestedingen betreffen kosten voor de 'werving van baten' en kosten 'beheer en administratie'. In onderstaande tabel wordt per hoofdactiviteit de realisatie 2014, de begroting 2014, het verschil tussen realisatie en begroting 2014 en de realisatie 2013 vermeld.

BESTEDINGEN 2014

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2014	Begroting 2014	Vershil realisatie en begroting	Realisatie 2013
Bijdrage internationale organisatie	8.143	8.143	0	9.800
Internationale organisatieontwikkeling	1.969	1.732	-237	2.180
Beleidsontwikkeling	2.030	1.674	-355	1.869
Beleidsbeïnvloeding	894	1.049	155	967
Actievoeren	3.463	3.331	-132	3.429
Voorlichting	2.480	2.455	-25	2.515
Informatie aan leden	497	545	49	636
Totaal aan doelstelling	19.474	18.928	-545	21.396
Werving baten	3.472	3.699	227	3.513
Acties van derden	32	25	-7	25
Beheer & Administratie	1.225	1.372	147	1.401
Totaal bestedingen	24.203	24.025	-178	26.335

Het percentage van de bestedingen aan werving baten is in de grafiek hieronder uitgedrukt als percentage ten opzichte van de totale bestedingen. Dit leidt tot een andere uitkomst dan de berekening die het CBF hanteert. In de CBF-berekening worden de kosten voor eigen fondsenwerving afgezet tegen de baten eigen fondsenwerving, zie ook 9.5 over kengetallen.

Verdeling bestedingen 2014

Bijdrage internationale organisatie

Het Internationaal Secretariaat van Amnesty International, gevestigd in Londen met regiokantoren in Beiroet, Dakar, Genève, Hongkong, Johannesburg, Kampala, Kiev, Moskou, Nairobi, New York en Parijs, onderzoekt mensenrechtenschendingen, publiceert daarover onafhankelijke rapporten en ontwikkelt internationale campagnes. Daarnaast ondersteunt en stimuleert het IS de internationale groei en ontwikkeling van Amnesty-activiteiten in landen waar Amnesty weinig of geen bekendheid, leden en inkomsten heeft.

Het werk van het Internationaal Secretariaat wordt gefinancierd door de nationale Amnesty-afdelingen. Ter verantwoording van de bijdrage (€ 8,14 miljoen) van Amnesty Nederland aan de internationale organisatie volgt hieronder informatie over de inkomsten en bestedingen van het International Secretariaat in 2014.

In 2014 ontving het hoofdkantoor ruim € 79 miljoen aan inkomsten. Daarvan bestond 89 procent uit de bijdragen van de nationale Amnesty-afdelingen (€ 70,5 miljoen) en 11 procent uit gerealiseerde fondsenwerving (€ 8,7 miljoen). Het Internationaal Secretariaat werft vooral middelen van internationale fondsen. De nationale Amnesty-afdelingen spelen hierbij vaak een bemiddelende rol.

Alle nationale Amnesty-secties dragen volgens een internationaal vastgestelde systematiek een deel van hun inkomsten af. In 2014 droeg Amnesty Nederland € 8,14 miljoen bij aan de internationale organisatie. Amnesty Nederland conformeert zich al sinds 2011 aan de bijdragesystematiek die vanaf 2021 zal gelden. Dit leidt tot hogere bijdragen dan die volgens de huidige systematiek zouden gelden. Vanwege de reorganisatie en de daarmee

gepaard gaande kosten in 2014, is in overeenstemming met het Internationaal Secretariaat eind 2013 besloten om daar eenmalig vanaf te zien.

Van de totale bestedingen van het Internationaal Secretariaat in 2014 is 68 procent (€ 48,3 miljoen) besteed aan onderzoek naar mensenrechtenschendingen, het ontwikkelen van campagnes en acties, lobby en beleidsbeïnvloeding. Aan de reorganisatie van de internationale organisatie (Global Transition Programme) werd in 2014 bijna € 3,6 miljoen besteed (5 procent van de bestedingen). Dit betrof voornamelijk de oprichting van regiokantoren en het aansturen hiervan vanuit het Internationaal Secretariaat in Londen.

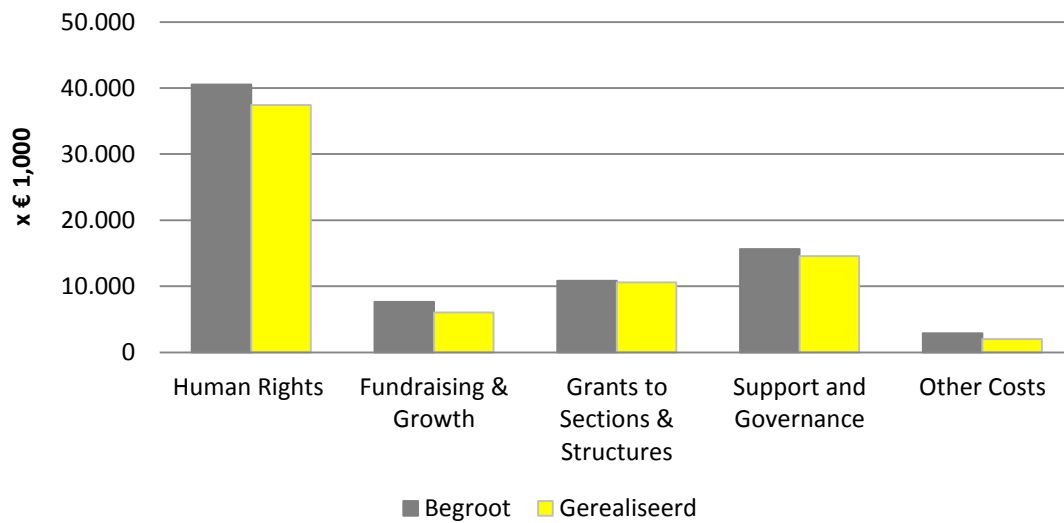
Inkomsten en bestedingen – Internationaal Secretariaat¹

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2014	
Inkomsten		
Bijdragen van nationale Amnesty-afdelingen	70.553	89%
Fondsenwerving en andere inkomsten IS	8.656	11%
	79.209	
Bestedingen		
Mensenrechtenonderzoek	35.109	50%
Mensenrechtencampagnes	12.918	18%
Fondsenwerving internationaal	2.479	4%
Support & governance	14.544	21%
Global Transition Plan	3.572	5%
Overige kosten	2.038	3%
	70.660	
Resultaat 2014	8.549	

Hieronder worden de bestedingen 2014 gepresenteerd per kostencategorie. De bestedingen aan *Human Rights* betreffen de internationale mensenrechtenprogramma's, campagnes en communicatie, research en beleidsbeïnvloeding. *Fundraising & Growth* betreft uitgaven voor opbouw en groei van de Amnesty-beweging en internationale fondsenwerving. *Grants to Sections & Structures* zijn de bijdragen van de internationale organisatie aan Amnesty-afdelingen en andere Amnesty-entiteiten die nog niet financieel onafhankelijk zijn. *Support and Governance* betreft strategie & evaluatie, organisatieontwikkeling & personeelszaken, internationaal bestuur en governance. Daarnaast is er een categorie *Other Costs* andere kosten, waarin afschrijvingskosten, valuta resultaat en bankkosten zijn opgenomen. In 2014 is er 9% onderbestede op de begroting, voornamelijk door het niet tijdig kunnen invullen van diverse vacatures op de nieuwe regiokantoren.

¹ Dit betreft de voorlopige, nog niet gecontroleerde cijfers van het Internationaal Secretariaat van Amnesty International. De omrekening van Britse ponden naar euro is gebaseerd op de valutakoers van 31-12-2014.

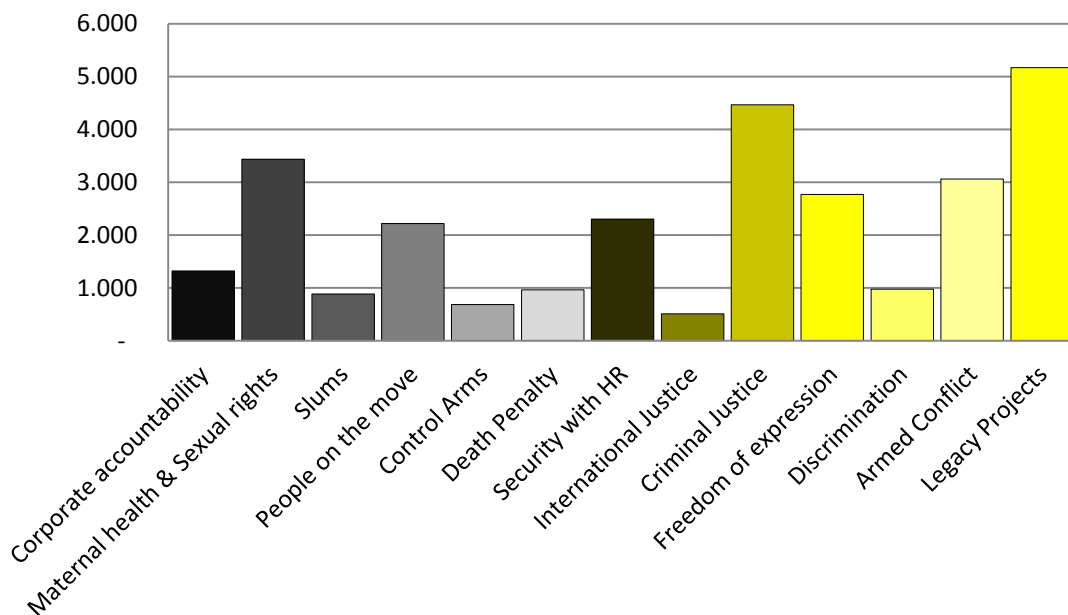
Bestedingen 2014 per kostencategorie - Internationaal Secretariaat

Bestedingen 2014 per programma - Internationaal Secretariaat

De internationale mensenrechtenprogramma's zijn gebaseerd op het internationale strategisch plan van Amnesty International (ISP 2010-2016): bedrijven & mensenrechten, gezondheid van moeders & seksueel reproductieve rechten, sloppenwijken, migratie, wapenhandel, doodstraf, mensenrechten & veiligheid, *international justice*, *criminal justice*, vrijheid van meningsuiting, discriminatie, gewapend conflict. In de volgende grafiek wordt weergegeven welk deel van de bestedingen aan de internationale mensenrechtenprogramma's naar ieder programma is gegaan in 2014.

Bestedingen 2014 per programma - Internationaal Secretariaat

Projectgebonden donaties 2014 - Internationaal Secretariaat

De internationale organisatie kreeg in 2014 ruim € 6,5 miljoen aan projectgebonden donaties van verschillende fondsen en bedrijven. Hieronder een overzicht van de grootste donoren.

Van	Bedragen x € 1.000	Donatie bestemd voor
Telethon Noorwegen	5.259	Vrijheid van meningsuiting Midden-Oosten en Noord-Afrika
Zweedse Postcode Loterij	465	Mensenrechtenwerk in Zuid-Afrika, Nepal en Burkina Faso
Comic Relief	170	Sloppenwijken & mensenrechten in Kenia
Open Society Initiative	153	Global Transition Programme
Google Impact	115	Digital Human Rights Work
Ford Foundation	107	Technologie & mensenrechten Global Transition Programme

Naast de bijdrage aan de internationale organisatie droeg Amnesty Nederland in 2014 € 1,0 miljoen bij als geormerkte financiering van mensenrechtenwerk in Afrika. Dit is onderdeel van een toezegging om gedurende vier jaar in totaal € 4,0 miljoen bij te dragen voor dit doel. Hierover zijn in 2010 afspraken gemaakt tussen Amnesty Nederland en het Internationaal Secretariaat en op basis van jaarlijkse voortgangsrapportages vindt overmaking plaats van een deel van de toegezegde gelden. De totale bijdrage van € 4,0 miljoen is in 2010 als last (onomkeerbare toezegging) in de jaarrekening van Amnesty Nederland verwerkt. Zie ook hoofdstuk 5 over internationale projecten.

Internationale organisatie-ontwikkeling Amnesty Nederland

De bestedingen aan de internationale organisatie-ontwikkeling betreffen onder andere het Human Rights Capacity Building Programme dat tot doel heeft om de nationale en lokale mensenrechtenorganisaties in Afrika te versterken en het mensenrechtenactivisme in lokale gemeenschappen te bevorderen. In 2014 zijn onder andere voortgangsbezoeken gebracht aan Sierra Leone, Burundi en Uganda en zijn nieuwe en bestaande trainers getraind op het gebied van monitoren, documenteren en rapporteren

Vanuit het programma Growth & Mobilisation is geld besteed aan vier Amnesty-afdelingen waarmee Amnesty Nederland een partnerschap heeft, te weten Amnesty Marokko, Amnesty Turkije, Amnesty Israël en Amnesty Filipijnen. Als gevolg van de reorganisatie van Amnesty International worden deze partnerschappen afgebouwd. In hoofdstuk 8.6 over samenwerkingspartners staat een volledig overzicht.

Beleidsontwikkeling

De programma's mensenrechtenbeleid betreffen Mensenrechten in Nederland (zoals vreemdelingendetentie en strafbaarstelling, irreguliere migranten en asiel), Mensenrechten en bedrijven (Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer), LHBT (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders) en het programma Voorlichting en educatie.

In 2014 is een start gemaakt met de bijzondere leerstoel 'International business and human rights' aan de Rotterdam School of Management.

Landenwerk betrof het aanleveren van landen- en mensenrechteninformatie voor acties en campagnes, coördinatie van het doodstrafwerk; relief; ondersteuning van mensenrechtenverdedigers en individuen die gevaar lopen. Ook de ontwikkeling en

uitwerking van de programma's voor 2015-2016 vormt een onderdeel van het werk, te weten Strategische landen en Mensenrechten en Sport, het ontwikkelen en onderhouden van mensenrechtenexpertise op prioriteitslanden en de afstemming daarover met het IS en relevante organisaties in Nederland en in doellanden.

Het bureau Strategische Verkenningen heeft onder andere diverse publicaties opgeleverd en seminars georganiseerd op het gebied van Changing Perspectives on Human Rights.

Beleidsbeïnvloeding

Amnesty heeft in 2014 resultaten geboekt op het vlak van politieke lobby en de media. Deze zijn voor een groot deel gebaseerd op rapporten van Amnesty, maar ook op de politieke actualiteit en interne verzoeken zoals van *intergovernmental organizations* (IGO's).

Amnesty heeft ook op basis van diverse rapporten van het Internationaal Secretariaat en door het voeren van acties veel (sociale) media-aandacht genereerd. Onze kracht blijft het anticiperen en reageren op lopende en actuele mensenrechtenkwesties op basis van ons onderzoek variërend van crisissituaties zoals in relatie tot de Palestijnse gebieden, de Islamitische Staat of Oost-Oekraïne en langlopende lobbydossiers zoals mensenrechten op Nederlandse handelsmissies of de EU buitengrenzen.

Actievoeren

Zeer aansprekend resultaat was in 2014 de Schrijfmarathon op 10 december, waaraan op circa 400 plaatsen door geheel Nederland meegedaan kon worden. Hiermee verdrievoudigde het aantal geschreven brieven vergeleken met de Schrijfmarathon van vorig jaar en was er veel aandacht voor deze activiteit in krant, radio en televisie. Daarnaast zijn we aanwezig geweest op de diverse festivals en is er actiegevoerd bij gelegenheden zoals de Olympische Spelen in het Russische Sotsji en het Wereldkampioenschap Voetbal in Brazilië, het uitbrengen van het doodstrafrapport, de gebeurtenissen bij Lampedusa en het bezoek van de Chinese president Li Zhiping en zijn Amerikaanse evenknie Obama aan Den Haag en Amsterdam.

Voorlichting

Via educatie hebben ten minste 103.574 leerlingen door (gast)lessen en lesprojecten kinder- en mensenrechteneducatie genoten. Grosso modo zat tweederde hiervan in het basisonderwijs en eenderde in het voortgezet onderwijs. Een klein deel ervan volgt onderwijs op het middelbaar of hoger onderwijs. Ten minste 44.387 leerlingen zijn in actie gekomen. Met AmnesTeaTime, waarvan het doel was om ten minste 10.000 leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs te bereiken, zijn 13.611 leerlingen bereikt via 509 verstuurd bewustwordings- en actiepakketten. Tevens zijn er 2.560 leerlingen op 43 scholen in het voortgezet onderwijs geweest (het doel was twintig scholen) die aan de Schrijfmarathon hebben meegedaan.

Informatie aan leden

Begin 2014 is besloten het maken en distribueren van het ledenblad *AmnestyNU* te stoppen waardoor het begrote bedrag niet is uitgegeven. In plaats hiervan zijn om onze leden te voorzien van informatie, de edities van mei en december van *Wordt Vervolgd* aan alle leden toegestuurd.

Werving baten

De bestedingen aan werving van baten (eigen fondsenwerving) betreffen met name de werving van leden, het upgraden van leden (vragen om hogere bijdrage) en ledenbehoud, alsmede de kosten voor relatiemanagement van niet-particulieren. Onder de bestedingen voor ledenwerving vallen ook de kosten voor de werving van flex-leden.

Ondanks de (beperkte) onderbesteding is de ledenreductie lager uitgevallen dan begroot. Tegenover de stijging van de kosten van werving van niet-particulieren staan hogere (projectgebonden) inkomsten van bedrijven, organisaties en instellingen.

Beheer en administratie

Amnesty Nederland volgt de aanbeveling van het VFI over de kosten die vallen onder Beheer en Administratie: kosten Bestuur, Ledenraad, een deel van het management en de financiële en personeelsadministratie.

De daling van de kosten is bereikt door sturing op de kosten en door de personele reductie (het niet compenseren van natuurlijk verloop).

Kosten reorganisatie

Bij het opstellen van de begroting 2014 werd uitgegaan van de planning om de reorganisatie per eind 2014 volledig te hebben afgerond. Hierin is echter vertraging ontstaan (zorgvuldigheid boven snelheid). Hierdoor stromen medewerkers die gebruikmaken van de outplacementregeling in de loop van 2015 uit. De salariskosten van deze boventallige medewerkers, alsmede die van vrijwillig vertrokken medewerkers waarvan het dienstverband eindigt in 2015, moeten conform de geldende verslagleggingsregels in 2014 worden genomen.

In de personeelskosten 2014 zijn de reorganisatiekosten van in totaal € 1.812.000 opgenomen. Deze kosten bestaan voor € 995.000 uit kosten voor regelingen op basis van het sociaal plan, waarvan 34 medewerkers (18 boventallige en 16 vrijwillig vertrekkende medewerkers) gebruik hebben gemaakt. Tevens is hierin begrepen een bedrag van € 72.000 aan juridische en overige advieskosten. Daarnaast is een bedrag van € 745.000 opgenomen voor personeelskosten van de medewerkers die zijn vrijgesteld van werk en in 2015 uit dienst gaan en gebruik maken van het outplacement traject. Dit betekent dat alle kosten van de reorganisatie, inclusief de maximale inschatting van de afgesproken regelingen ten laste van het resultaat 2014 zijn gebracht.

Voor de kosten van de regelingen uit het sociaal plan en de juridische en overige advieskosten was in 2014 een bedrag begroot van € 930.000. Hiervoor is ultimo 2013 een bestemmingsreserve gevormd, welke in 2014 is aangewend ter dekking van de werkelijk gemaakte kosten (€ 995.000 en € 72.000).

Voor de uitgaven in 2015 en later met betrekking tot de kosten van de reorganisatie in 2014 is een voorziening gevormd. Het valt te verwachten dat de werkelijke kosten lager blijken te zijn dan de maximale kosten. Dit is het geval indien de aanspraak van een medewerker op een regeling wijzigt (bijvoorbeeld door het aanvaarden van een betaalde functie, mits dit moment ligt voor de per individuele persoon vastgestelde einddatum van de regelingen uit het sociaal plan). Hiermee valt in dat geval een deel van de voorziening in de komende jaren vrij.

Organisatiebrede prioriteiten: de hoofdpunten van Amnesty Nederland

In 2014 is gewerkt aan zes organisatiebrede prioriteiten, hoofdpunten genoemd.

Aan deze hoofdpunten werd organisatiebreed gewerkt door medewerkers van verschillende afdelingen. De bestedingen per hoofdpunt worden niet gepresenteerd in de jaarrekening, aangezien de kosten onderdeel zijn van de hierboven genoemde activiteiten/producten. Om toch inzicht te geven in deze hoofdpuntenbestedingen, volgt hieronder een overzicht.

Aanvankelijk was bijna € 850 duizend begroot voor hoofdpuntenbestedingen Uiteindelijk is in totaal € 673 duizend besteed aan de hoofdpunten in 2014.

Bestedingen en personeelsinzet hoofdpunten 2014

Bedragen x € 1.000	Bestedingen (directe kosten, excl. personeel)
Individuen	460
Brazilië	3
Rusland	124
Turkije	49
Indonesië	6
Inspelen op actualiteit	31
Totaal	673

9.5 Kengetallen

Conform de Richtlijn 650 geven we in dit verslag kengetallen weer van de bestedingen aan de doelstelling, kosten van onze fondsenwerving en kosten Beheer en Administratie. Amnesty voegt hier nog een kengetal aan toe, namelijk het percentage bestedingen aan de doelstellingen ten opzichte van de totale bestedingen. De reden voor dit extra kengetal ligt in het feit dat inkomsten (zeker in geval van incidentele meevallers) en bestedingen niet altijd in hetzelfde boekjaar vallen.

Voor het kengetal eigen fondsenwerving geldt een door het CBF vastgestelde norm van maximaal 25 procent (gemiddeld over drie jaar). Het wordt berekend door de kosten van eigen fondsenwerving te delen door de baten uit eigen fondsenwerving. Voor de kosten Beheer en Administratie is door het Bestuur een interne norm van maximaal 6 procent vastgesteld. De berekening vindt plaats door de kosten Beheer en Administratie te delen door de totale lasten.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde normen vermeld, alsmede de uitkomsten van de afgelopen jaren.

KENGETALLEN VAN DE BESTEDINGEN

Omschrijving	Maximum	2014	2013	2012	2011	2010
Besteed aan doelstelling tov totale baten		78,5%	88.4%	90.4%	87.1%	92.9%
Besteed aan doelstelling tov totale bestedingen		80.5%	81.2%	81.1%	83.5%	77.8%
Eigen fondsenwerving	25%	17,2%	18.0%	18.9%	18.2%	17.4%
Beheer & Administratie	6%	5,1%	5.3%	5.1%	4.4%	4.5%

Het percentage 'besteed aan doelstelling ten opzichte van baten' is laag ten opzichte van de eerdere jaren. Dit wordt veroorzaakt door de fors hogere inkomsten dan begroot (+ € 3,16 miljoen) die niet geheel in 2014 konden worden uitgegeven. Het percentage 'besteed aan doelstelling ten opzichte totale bestedingen' is in lijn met de voorgaande jaren. De kosten Beheer en Administratie dalen enigszins doordat bespaard is op diverse zaken en de in 2014 opgetreden personele reductie.

9.6 Financieel beheer

Uitgangspunt bij het financieel beheer door Amnesty is dat de inkomsten op een verantwoorde manier worden besteed en beheerd. Hiertoe legt de Directie binnen de vereniging rekenschap af aan het Bestuur en wordt het jaarverslag, inclusief de jaarrekening, door de Ledenraad vastgesteld. De controlerend accountant stelt vanuit zijn externe positie vast of Amnesty haar financieel beheer goed op orde heeft. Daarnaast vindt toetsing plaats door het CBF om vast te stellen of de toekenning van het CBF-keurmerk kan worden voortgezet.

Het beleid inzake financieel beheer (zoals door het Bestuur vastgesteld en goedgekeurd door de Ledenraad in 2012) heeft het zorgvuldig beheren van reserves en liquide middelen als doelstelling. Daartoe worden de reserves en liquide middelen risicomijdend beheerd. Risicomijdend betekent in deze dat liquide middelen worden aangehouden op spaar- en betaalrekeningen, deposito's en risico-arme obligaties bij meerdere financiële instellingen. Per ultimo 2014 worden rekeningen aangehouden bij ASN Bank, ING, Rabobank en Triodos Bank. Er worden geen risico-arme obligaties aangehouden.

In het kader van de toepassing van de uitkomsten van de Eerlijke Bankwijzer en risicospreiding worden de reserves aangehouden bij de Rabobank, ASN Bank en Triodos Bank. Ten behoeve van de afwikkeling van het betalingsverkeer worden rekeningen gebruikt bij de Rabobank (onder andere de incasso van de ledenbijdrage), ING en Triodos Bank (rekeningen van alle groepen). Per ultimo december 2014 is de primaire giftenrekening een rekening van Triodos Bank geworden en zijn onze uitingen (website, colofon en donatiepagina's) hierop aangepast. De ING-rekeningen bestaan nog wel. In 2015 zullen leden en achterban die geld overmaken op een van onze ING-rekeningen verzocht worden dit in het vervolg op de Triodosrekening te doen.

De aangehouden continuïteitsreserve is gevormd ter dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat Amnesty op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De continuïteitsreserve wordt als volgt berekend en is gebaseerd op een *worstcase-scenario* waarin de inkomsten geheel wegvallen:

- 50 procent van de salaris- en gerelateerde kosten van het vaste personeel op jaarbasis;
- 50 procent van de overige kosten werkorganisatie op jaarbasis;
- 50 procent van de verplichte bijdrage aan de internationale organisatie op jaarbasis;
- 100 procent van het verschil tussen de boekwaarde en de executiewaarde van het kantoorpand.

De bestemmingsreserve Internationale Organisatie en Projecten (per ultimo 2014, na resultaatverdeling € 1,10 miljoen) is gevormd voor in de toekomst te betalen bedragen aan de Internationale Organisatie Projecten. Binnen deze reserve is nog € 126 duizend geormerkt voor het Amnesty International Center of International Justice. Daarnaast zijn bestemmingsreserves aangelegd voor Fondsenwerving, Zichtbaarheid en Chicoco.

De bestemmingsreserve Fondsenwerving (€ 1,0 miljoen) is gevormd met het doel in 2015 extra te kunnen investeren in fondsenwerving om zo het structurele inkomen van Amnesty de komende jaren te verhogen.

Met de gelden uit deze bestemmingsreserve Zichtbaarheid (€ 250 duizend) zal in 2015 een project worden gestart met als doel de effectiviteit en herkenbaarheid van onbetaalde publiciteit te versterken ter verbetering van de zichtbaarheid van Amnesty International in de media.

Met de gelden uit de bestemmingsreserve Chicoco (€ 60 duizend) kan de benodigde apparatuur en zendvergunning worden aangeschaft die nodig zijn om de uitzendingen van Chicoco Community Radio te kunnen starten.

De reserve Samenwerkingsverbanden bevat per eind 2014 nog € 97,5 duizend, die zijn geormerkt voor aanvragen van Movies that Matter.

Bestemmingsfondsen hebben een geormerkt bestedingsdoel dat door de schenkers is aangegeven op basis van de door Amnesty geboden mogelijkheden. Ook deze gelden kunnen niet altijd in het jaar van ontvangst worden besteed. De termijn van bestemming is bepaald door de looptijd van het betreffende project, dat met deze middelen wordt gefinancierd. De bestemmingsfondsen bevatten in zijn totaliteit per ultimo december 2014 een bedrag van € 274 duizend.

9.7 Analyse van de financiële situatie

Voor 2014 was een behoudende inkomstenbegroting opgesteld om het risico en de gevolgen van tegenvallende inkomsten zo veel mogelijk te beperken. Aan bestedingen was meer begroot dan aan inkomsten. Het negatieve resultaat zou onttrokken worden aan de bestemmings- en continuïteitsreserve. In 2014 zijn echter ruim meer inkomsten gegenereerd en het meest verheugende daarin is dat met name de structurele bijdragen van leden minder hard daalden dan verwacht. Tevens zijn de bestedingen nagenoeg gelijk aan de begroting waardoor er middelen aan de bestemmingsreserve Internationale Organisatie en Projecten kunnen worden toegevoegd. Deze zullen conform het beleid ten aanzien van reserves in de komende jaren moeten worden besteed aan de doestelling, waarbij er rekening mee moet worden gehouden dat dit incidenteel geld betreft en hier geen structurele lasten tegenover mogen komen te staan.

Mede door de implementatie van de reorganisatie in 2014 en daarmee verbonden personele consequenties is de basis gelegd om structureel op een break-even resultaat uit te komen. De vernieuwde organisatiestructuur biedt de potentie om directer en strakker op inkomsten en bestedingen te sturen.

In de bestemmingsreserves zit totaal € 2,90 miljoen: € 392 duizend voor/van lokale Amnesty-groepen, € 1,10 miljoen voor Internationale Organisatie en Projecten, € 1,0 miljoen voor extra fondsenwerving, € 250 duizend voor zichtbaarheid, € 60 duizend voor Chicoco en € 97,5 duizend voor samenwerkingsverbanden.

9.8 Financiële vooruitblik

Ook in 2015 is de inkomstenzijde behoudend begroot om geen onverantwoorde financiële risico's te lopen. Voor de structurele inkomsten vanuit bijdragen van leden is rekening gehouden met een terugloop, ter grootte van € 700 duizend, omdat er nog geen zekerheid bestaat over de resultaten die de implementatie van de marketingstrategie en bijbehorende middelen gaat opleveren. Ten aanzien van de nalatenschappen is hetzelfde bedrag als in 2014 aan structurele inkomsten opgenomen (€ 1,25 miljoen) om het risico van non-realiseren, door het onvoorspelbare en niet beïnvloedbare karakter van deze inkomstencategorie, te beperken.

Voor de begroting 2015 is aan de bestedingenzijde scherp gekeken naar mogelijkheden om te bezuinigen en zijn er geen kosten van projecten opgenomen waarvoor nog geormerkte financiering moet worden gevonden.

Het begrote resultaat bedraagt voor 2015 € -289 duizend, dat volledig gedekt wordt uit de vrijval uit bestemmingsreserve en bestemmingsfondsen.

BEGROTING 2015

Bedragen x € 1.000	2015
Inkomsten	
Bijdragen van leden	13.100
Incidentele giften & schenkingen	703
Collecte	1.500
Nalatenschappen	1.247
Inkomsten uit evenementen	100
Projectgebonden werving	229
Inkomsten uit verkoop artikelen	161
Nationale Postcodeloterij	3.600
Subsidie van overheden (MFS-II)	794
Interest en overige baten	176
Totaal inkomsten	21.609
Bestedingen	
Bijdrage internationale organisatie	9.408
Mensenrechtenbeleid	2.358
Mobilisatie & actie	2.140
Media & politieke zaken	2.009
Fondsenwerving & marketing	3.126
Ondersteuning	2.304
Directie & staf	553
Totaal bestedingen	21.898
Resultaat	-289
Dekking uit bestemmingsfondsen en -reserves	289

Voortdurend begrotingsevenwicht na 2015

Ook voor 2015 is er nog een teruggang in de structurele bijdragen van leden voorzien van € 700 duizend. Voor de overige inkomsten wordt verwacht dat deze zich handhaven op het huidige niveau. Aan structurele inkomsten voor 2016 wordt een bedrag van circa € 20,1 miljoen voorzien, waarbij in 2015 vanzelfsprekend maximaal wordt ingezet op stabilisatie van de structurele inkomsten op een zo hoog mogelijk niveau. Als gevolg van de implementatie van de reorganisatie zal het kostenniveau ook op dit niveau uitkomen. Voor 2016 geldt ook dat € 20,1 miljoen aan structurele inkomsten en bestedingen wordt voorzien.

De liquiditeitsplanning voor de jaren 2015 tot en met 2017 laat op ieder moment in de tijd een overschot in liquiditeiten zien. De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij wordt in het eerste kwartaal van het jaar ontvangen, evenals de collecte-opbrengst en het grootste gedeelte van de inkomsten uit het incasseren van de ledenbijdragen. Dit zorgt voor een voldoende liquiditeitsbuffer door het jaar heen. Bovendien worden de grootste uitgaven (bijdrage aan internationale organisatie en salarissen) per maand betaald waardoor er een gelijkmatige spreiding in de tijd plaats vindt.

9.9 Update 2015

Hoewel het geen onderdeel van de jaarrekening 2014 vormt, zien we in de eerste drie maanden van 2015 geen grote afwijkingen van de begroting. In 2015 loopt de financiering met MFS-II-subsidie af. In januari 2015 hebben we vernomen dat onze aanvraag voor een strategisch partnerschap met de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking wordt gehonoreerd. Nadere details over omvang in geld over dit partnerschap ontbreken nog.

10 Verkorte jaarrekening

De financiële gegevens zijn ontleend aan de door het Bestuur op 24 april 2015 vastgestelde volledige jaarrekening van de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland. Bij deze jaarrekening is door KPMG Accountants NV op 24 april 2015 een goedkeurende controleverklaring afgegeven. De volledige jaarrekening is beschikbaar op onze website, jaarverslag.amnesty.nl.

BALANS PER 31 DECEMBER 2014

(na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2014	31-12-2013
	€	€
Materiële vaste activa	6.514.557	6.903.938
Financiële vaste activa	1.000.000	2.000.000
Voorraden	46.883	124.246
Vorderingen en overlopende activa	3.009.916	3.597.369
Effecten	277	259
Liquide middelen	9.489.245	6.145.437
	20.060.878	18.771.249
PASSIVA	31-12-2014	31-12-2013
	€	€
Reserves en fondsen		
Reserves		
- Continuïteitsreserve	10.980.000	10.980.000
- Bestemmingsreserves	2.904.063	2.357.753
	13.884.063	13.337.753
Fondsen		
- Bestemmingsfondsen	273.573	213.625
	273.573	213.625
	14.157.636	13.551.378
Reorganisatievoorziening	1.167.925	-
Langlopende schulden	1.000.000	2.000.000
Kortlopende schulden	3.735.317	3.219.871
	20.060.878	18.771.249

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2014

BATEN:	2014 €	Begroting 2014	2013 €
Baten uit eigen fondsenwerving			
Bijdrage van leden	13.842.878	13.186.000	14.096.666
Incidentele giften en schenkingen	1.199.840	833.000	1.163.874
Landelijke collecte	1.624.873	1.710.000	1.715.213
Nalatenschappen	3.313.471	1.247.000	2.365.967
Merchandising	186.224	161.000	133.402
	20.167.286	17.137.000	19.475.122
Baten uit acties van derden			
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	3.600.000	3.600.000	3.600.000
Subsidies van overheden	797.387	733.000	852.460
Rentebaten	116.801	100.000	127.173
Overige baten	127.440	79.000	142.718
Som der baten	24.808.914	21.649.000	24.197.473
LASTEN:	2014 €	Begroting 2014	2013 €
Besteed aan de doelstelling			
Bijdrage internationale organisatie	8.142.873	8.142.873	9.800.000
Internat. organisatieontwikkeling	1.968.730	1.731.862	2.179.890
Beleidsontwikkeling	2.029.590	1.674.135	1.869.438
Beleidsbeïnvloeding	894.012	1.048.735	967.272
Actievoeren	3.462.973	3.330.590	3.429.374
Voorlichting	2.479.829	2.455.169	2.515.040
Informatie aan leden	495.622	544.853	635.900
	19.473.629	18.928.217	21.396.914
Werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	3.471.612	3.698.848	3.512.809
Kosten acties van derden	32.021	25.433	24.882
	3.503.633	3.724.281	3.537.691
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	1.225.394	1.372.471	1.400.842
	1.225.394	1.372.471	1.400.842
Som der lasten	24.202.656	24.024.969	26.335.447
SALDO VAN BATEN EN LASTEN:	606.258	2.375.969-	2.137.974-

Bijlage Verantwoordingsverklaring

Verantwoordingsverklaring

In de verantwoordingsverklaring legt het Bestuur verantwoording af over de principes van goed bestuur:

1. Onderscheid in de functies toezichhouden, besturen en uitvoeren.
2. Zo effectief en efficiënt mogelijk besteden van de beschikbare middelen.
3. Optimaal rekening houden met de verschillende groepen belanghebbenden.

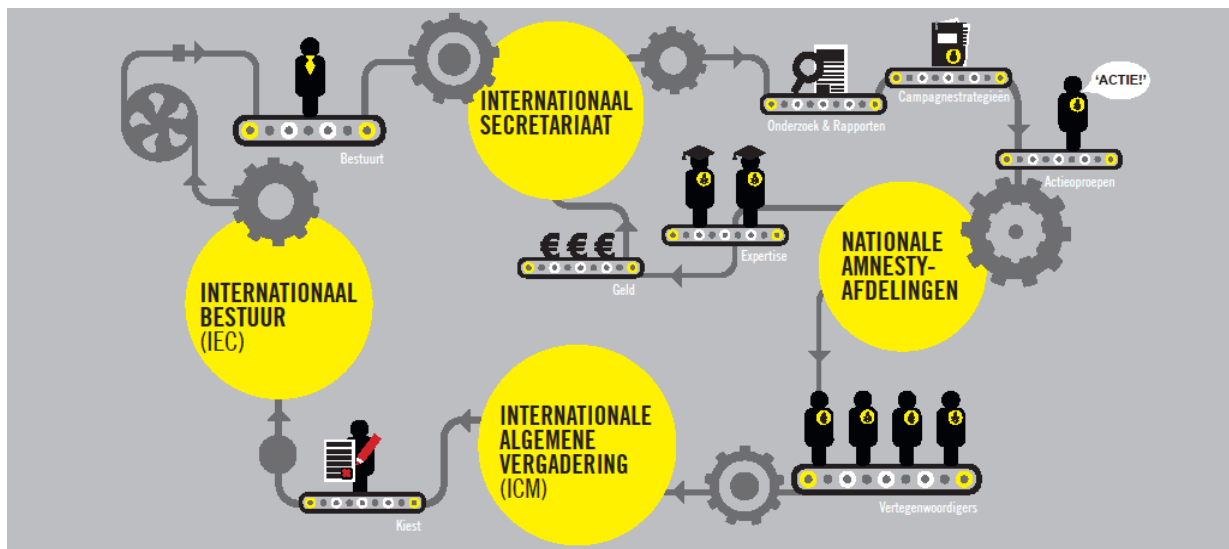
Amnesty Nederland houdt zich aan de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen die in 2005 is uitgebracht door de Commissie Wijffels. De code bevat normen voor de inrichting en het functioneren van goed bestuur. Daarnaast behelst het richtlijnen voor de relatie tussen Bestuur en toezicht, en richtlijnen voor de verantwoording van beleid. Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) beoordeelt jaarlijks het Bestuur, beleid en de verantwoording van fondsenwervende instellingen. Hoe geld wordt geworven, hoe het wordt besteed en hoe daarover verslag wordt uitgebracht. Om in aanmerking te komen voor het CBF-keurmerk moet aan bepaalde regels zijn voldaan. Zo is de Code Goed Bestuur opgenomen in het CBF-keurmerk. Amnesty Nederland is begin 2015 opnieuw erkend als keurmerkhoudster na de gebruikelijke, periodieke hertoetsing door het CBF. Dit keurmerk geldt voor de jaren 2015, 2016 en 2017.

De bestaande verdeling van rollen en taken is vastgelegd in de statuten van de internationale Amnesty-beweging, de statuten en het algemeen reglement van de Vereniging Amnesty International, afdeling Nederland en het directiestatuut van Amnesty Nederland. Het bestuursmodel van Amnesty Nederland is gebaseerd op de verenigingsstructuur. In overeenstemming met de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen zijn de functies *toezichhouden*, *besturen* en *uitvoeren* gescheiden.

De internationale organisatie

Amnesty International is een wereldwijde beweging van meer dan 7 miljoen mensen die actie voeren voor een wereld waarin de mensenrechten van iedereen worden gerespecteerd. Amnesty heeft meer dan 2 miljoen leden en donateurs en meer dan 5 miljoen activisten die onze oproep voor gerechtigheid kracht bijzetten. Het hoofdkantoor bevindt zich in Londen en wordt het Internationaal Secretariaat genoemd. Alle nationale afdelingen dragen bij aan de financiering van de beweging.

De beweging bestaat uit nationale Amnesty-afdelingen, landelijke verenigingen met een eigen Bestuur. De strategie van de beweging wordt uitgezet door de internationale algemene ledenvergadering (International Council Meeting, ICM) waar vertegenwoordigers in zitten van alle Amnesty-afdelingen. De ICM komt iedere twee jaar bij elkaar, zo ook in 2015. Het negenkoppige Internationaal Bestuur wordt gekozen door deze internationale ledenvergadering en bestuurt de Amnesty International-beweging. Het Internationaal Bestuur rapporteert aan de internationale algemene ledenvergadering over het gevoerde beleid. De beweging en haar governance-structuur zijn zodoende georganiseerd als een vereniging, waarbij de leden (in dit geval de nationale Amnesty-afdelingen en andere Amnesty-entiteiten verenigd in de ICM) vooraf de strategie op hoofdlijnen bepalen en toezichhouden, het Internationaal Bestuur het Internationaal Secretariaat bestuurt, en de door het Internationaal Bestuur benoemde secretaris-generaal het werk uitvoert door het Internationaal Secretariaat aan te sturen. Het Internationaal Bestuur legt verantwoording af over het werk van het Internationaal Secretariaat aan de internationale algemene ledenvergadering.

De belangrijkste taken van het Internationaal Secretariaat zijn:

- verzamelen, analyseren en publiceren van informatie over mensenrechtenschendingen;
- coördineren van internationale acties en campagnes, en uitbrengen van actiemateriaal;
- bevorderen van aandacht voor mensenrechten in intergouvernementele organisaties zoals de VN;
- benaderen van internationale media;
- stimuleren van het werk van nationale Amnesty-afdelingen en van leden en groepen in landen waar nog geen afdelingen bestaan;
- fondsenwerving bij internationale organisaties.

De nationale Amnesty-afdelingen brengen mensenrechtenschendingen die plaatsvinden over de hele wereld en in eigen land onder de aandacht van het publiek, beleidsmakers en politici, en roepen op tot actie om mensenrechtenschendingen te voorkomen en te beëindigen. Dat wordt gedaan op basis van het mensenrechtenonderzoek verricht door de onderzoekers van het Internationaal Secretariaat, aangevuld met onderzoek van de nationale Amnesty-afdelingen in eigen land. De kwaliteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek is essentieel voor het werk en de geloofwaardigheid van Amnesty. De beweging hanteert er hoge kwaliteitseisen voor. Het Internationaal Secretariaat ontwikkelt ook internationale mensenrechtencampagnes, die door de nationale Amnesty-afdelingen wereldwijd worden gevoerd. Zo beoogt de beweging wereldwijd maximale impact te behalen. Hoe meer druk er wereldwijd wordt uitgevoerd, hoe groter de kans dat politici een einde zullen maken aan mensenrechtenschendingen in het eigen land.

Op het Internationaal Secretariaat werken zo'n 400 betaalde en 100 vrijwillige medewerkers uit meer dan vijftig landen. In 2014 vonden 236 onderzoeksmissies plaats in 92 landen en territoriale gebieden. Het Internationaal Secretariaat bracht 338 rapporten uit over mensenrechtenschendingen; en 618 spoedacties, waarvan er 350 nieuwe acties betroffen en 268 vervolgacties.

Amnesty Nederland speelt een actieve rol in het internationaal overleg van voorzitters en directeuren van de wereldwijde organisatie. Dat kwam naar voren in onze inzet in de besprekingen over het Global Transition Programme, waarbij onder meer de inrichting van regionale kantoren (zogenoemde hubs) wordt geregeld als decentralisatiemaatregel. Waar Amnesty voorheen altijd een organisatie is geweest met één internationaal centrum voor onderzoek in Londen, doen Amnesty-medewerkers nu onderzoek en voorbereiding van campagnes in diverse delen van de wereld. Hubs waren er eind 2014 in Dakar, Nairobi,

Johannesburg, Hongkong en Mexico-Stad. Er zijn ook hubs in ontwikkeling in Brazilië, India en Nigeria.

De Ledenraad van Amnesty Nederland

De Ledenraad bestaat uit maximaal veertig leden die worden gekozen door de leden van de vereniging. In mei 2013 vonden de laatste driejaarlijkse verkiezingen plaats. Per 31 december 2014 bestaat de raad uit 37 leden. Twintig leden zitten in hun tweede termijn. In 2016 kunnen leden die dan hun tweede termijn volmaken, nog eenmaal voor een periode van drie jaar worden gekozen.

De Ledenraad heeft een toezichthoudende rol als vertegenwoordiging van de leden van Amnesty. Toezicht vooraf is gewaarborgd doordat de Ledenraad het (meerjaren)beleidsplan, de meerjarenbegroting en de jaarbegroting moet goedkeuren. Door het goedkeuren van het jaarverslag en de jaarrekening is toezicht achteraf gegarandeerd. Twee keer per jaar wordt de Ledenraad geïnformeerd over de stand van zaken van de uitvoering van Amnesty's beleidsplan *Agenda '10-'16*.

De Ledenraad is bevoegd te besluiten tot het benoemen, schorsen en ontslaan van Bestuursleden en het benoemen en ontslaan van de accountant van de vereniging. Ook is de Ledenraad bevoegd om de statuten te wijzigen en de vereniging te ontbinden. Daarnaast is het de taak van de Ledenraadsleden om voeling te houden met de (actieve) leden van de vereniging in hun regio.

Ledenraadsvergaderingen in 2014

In 2014 kwam de Ledenraad driemaal bijeen, op 8 februari, 28 juni en op 29 november.

Tijdens de buitengewone ledenraadvergadering van 8 februari werd de voorgenomen inhoudelijke koers voor Amnesty Nederland vanaf 2015 besproken en goedgekeurd met inachtneming van een aantal afgesproken vervolgstappen. Deze inhoudelijke koers werd ingegeven door tegenvallende financiële resultaten en de daaruit voortvloeiende noodzaak tot reorganiseren. Voor meer informatie over de reorganisatie zie hoofdstuk 8.

Op 28 juni keurde de Ledenraad het jaarverslag en de jaarrekening over 2013 goed. Het jaar 2013 werd afgesloten met een tekort van € 2,1 miljoen wat € 0,5 miljoen minder was dan begroot. De daling van de inkomsten uit ledenbijdragen zette zich voort.

Ook werd tijdens deze vergadering van gedachten gewisseld over de uitwerking van de koers van Amnesty Nederland vanaf 2015. Verder werd de Ledenraad bijgepraat over ontwikkelingen in de internationale beweging, bijvoorbeeld op het gebied van het Global Transition Programme en de plannen ter verbetering van het internationale besturingsmodel.

Op de vergadering van 29 november keurde de Ledenraad het jaarplan en de begroting voor 2015 goed en werd gediscussieerd over het belang van en de kansen voor de inzet van vrijwilligers en actieve leden voor Amnesty Nederland.

Commissies

De Financiële Commissie bestaat uit leden van de Ledenraad en adviseert de Ledenraad over financiële zaken, in ieder geval over de jaarrekening en de begroting. In 2014 kwam de Financiële Commissie van de Ledenraad vier maal bijeen. Op 31 december 2014 bestond de commissie uit de volgende leden: Henk Boer, Jos Rijntjes, Isa Schipper, Corné Stroop en Henk Voets.

Functioneren Ledenraad

In november 2014 heeft de Ledenraad het eigen functioneren in de nieuwe samenstelling

sinds juni 2013 geëvalueerd. Daarbij werden de volgende conclusies getrokken. De vergaderingen van de Ledenraad verlopen goed. De toezichhoudende rol op het Bestuur wordt door de Ledenraad – volgens zowel Bestuur als de Ledenraad zelf – beter uitgevoerd dan in het verleden door de Algemene Ledenvergadering. Toch blijft het zaak op gezette tijden de rolverdeling tussen Ledenraad en Bestuur opnieuw te bespreken om de onderscheiden rollen scherp te houden. Het accent van de Ledenraad moet liggen op toezien op beleid en strategie. Om de adviesfunctie van de Ledenraad beter invulling te kunnen geven, zal het Bestuur adviesaanvragen tijdig en voorzien van relevante informatie aan de Ledenraad voorleggen. Ook zal in het nieuwe jaar de achterban (inclusief de Ledenraad) weer worden betrokken bij beleidsavonden. De Ledenraad zal na iedere bijeenkomst een verslag van haar werkzaamheden opstellen ter informatie van de achterban.

Onkostenvergoeding

De leden van de Ledenraad kunnen door hen gemaakte reiskosten in het kader van het lidmaatschap van de Ledenraad declareren. De vergaderingen van de Ledenraad vinden plaats op het Amnesty-kantoor in Amsterdam. De vergaderkosten van de Ledenraad bedroegen in 2014 € 7.427.

Samenstelling Ledenraad

Regio Brabant/Limburg

Cisca Beudeker, Mohammed Bouyaouzan (2e termijn), Tom Godefrooij (2e termijn), Dimitri de Pont, Corné Stroop (2e termijn), Hans Zwarts (2e termijn)

Regio Drenthe/Friesland/Groningen

Sjaak Kloppenburg, Migiel de Lange (2e termijn), Bennie Werink (2e termijn), Deborah Wolting-Tolk (2e termijn) en Tanja van der Woude (2e termijn)

Regio Zuid-Holland/Zeeland

Eva van Aalst, Anne van Dijk, Liesbeth Mulder (2e termijn), Jeannette Ridder-Numan, Jos Rijntjes, Paul Schenderling (2e termijn), Esther Sprangers (2e termijn), Henk Voets (2e termijn)

Regio

Noordoostpolder/Overijssel/Gelderland

Cees van Bockel (2e termijn), Agnes Goldenbeld, Gerard van de Hek (2e termijn), Hélène van der Sijp (2e termijn), Rinus van de Warreburg, Peter Wester (2e termijn)

Regio Flevoland/Noord-Holland/Utrecht

Aad Alkemade (2e termijn), Henk Boer, Gert-Jan van Dommelen (2e termijn), Hans van der Kooi, Ton Moolenaar, Camilia Roemer, Isa Schipper, Carolien Schönfeld, Adam Sibarani, Ellie Teunissen (2e termijn), Ilan de Vré, Meike Zwaan

Het Bestuur van Amnesty Nederland

Het Bestuur is belast met het besturen van de vereniging en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de leiding en het uitvoeren van de programma's en activiteiten van de vereniging. Zoals in het directiestatuut is vastgelegd, delegeert het Bestuur de dagelijkse leiding aan de Directie van Amnesty.

Het Bestuur stelt vooraf het (meerjaren)beleidsplan en -begroting van Amnesty Nederland vast, net als de jaarlijkse begroting. Het Bestuur stelt het jaarplan voor het volgende jaar vast.

Gedurende het jaar rapporteert de directeur over de actuele inhoudelijke, financiële en personele zaken tijdens de bestuursvergaderingen. Iedere vier maanden rapporteert de directeur aan het Bestuur over de voortgang op de mensenrechtenprogramma's alsook over de inkomsten en bestedingen. De directeur legt het Bestuur jaarlijks een

voortgangsrapportage van het beleidsplan voor. Op basis hiervan kan het Bestuur eventueel bijsturen.

Het Bestuur stelt achteraf het jaarverslag en de jaarrekening vast. Voorafgaand aan het vaststellen van de jaarrekening informeert de externe accountant het Bestuur over zijn bevindingen.

Bestuursvergaderingen in 2014

Het Bestuur kwam in 2014 acht keer bijeen. Tijdens de vergaderingen werden onder meer de uitvoering van het beleid en de financiële stand van zaken besproken. Ook werden actuele zaken aan de orde gesteld, zoals bijvoorbeeld de terugkoppeling op activiteiten die ondernomen waren binnen campagnes en de voortgang van de ontwikkeling van de mensenrechtenprogramma's van Amnesty Nederland. In de vergadering van april stelde het Bestuur het jaarverslag en de jaarrekening van 2013 vast. In de vergadering van november stelde het Bestuur het jaarplan en de begroting voor 2015 vast. Tijdens de bestuursvergaderingen zijn ook de vergaderingen van de Ledenraad voorbereid. Een terugkerend onderwerp op de bestuursvergaderingen was de uitvoering van de reorganisatie in 2014. Ook de gevolgen van de reorganisatie voor de ondersteuning van het activisme in het land kwamen aan de orde. Het Bestuur besloot tot verhuur van de derde etage van het Amnesty-huis aan gelijkgezinde organisaties. Eind 2014 werden daartoe huurcontracten gesloten met Dance4Life, Choice, Respect Education en Granate. De campagne Sport en mensenrechten werd door het Bestuur goedgekeurd. De campagne streeft er naar om voorwaarden te scheppen om mensenrechtenschendingen in het kader van grote sportevenementen te voorkomen. Het Bestuur stelde de inbreng vast van Amnesty Nederland voor het internationale consultatieproces betreffende de *strategic goals* van de internationale beweging voor de periode 2016-2019. De voortgang van de uitvoering van het internationale Africa Human Rights & Growth-programma kwam aan de orde. Het bestuur stelde eind 2014 een remuneratiecommissie in die belast is met advisering van het bestuur over de honorering van de directie.

Onkostenvergoeding

Bestuursleden verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd en kunnen een vergoeding krijgen voor reiskosten, telefoonkosten en dergelijke, op basis van werkelijk gemaakte kosten. De bestuurskosten bedroegen € 3.050 in 2014.

Samenstelling Bestuur

Ila Kasem, voorzitter

Gekozen als voorzitter op 14 mei 2011, in functie getreden op 9 juni 2011
Directievoorzitter Van de Bunt Adviseurs

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Wereld Natuur Fonds, Lid Raad van Toezicht Nederlands Fonds voor de Podiumkunsten, Lid Raad van Toezicht Mondriaan Onderwijs Groep, Bestuurslid Nederlandse Vereniging voor Psychotechniek, Voorzitter Bestuur Stichting Marokko Fonds, Bestuurslid Handels- en Investeringscentrum voor Noord-Marokko, Bestuurslid Raad van Organisatieadviesbureaus (ROA), Bestuurslid Stichting Giving Back, Extern Voorzitter Adviescommissie Mondriaan Stichting, Lid Klankbordgroep College voor de Rechten van de Mens i.o.

René Peters, lid

Gekozen als lid in 2009, herkozen op 9 juni 2012
Directeur-groootaandeelhouder Peters Management Services B.V.

Nevenfuncties:

Voorzitter Bestuur instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO)

Marieke Schoenmakers, lid

Gekozen als lid in 2011
Directeur VPRO tot mei 2013. Per 1 januari 2014 Directeur Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te Den Haag en vice-voorzitter College van Bestuur van de Hogeschool der Kunsten te Den Haag

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Muziekgebouw aan het IJ, Bestuurslid Academische Jaarprijs tot mei 2013, Bestuurslid FunX tot mei 2013, Bestuurslid De Ateliers tot november 2013

Jeanine Wubbels, lid

Gekozen op 9 juni 2012
Student aan de Rijksuniversiteit Groningen

Richard Goldstein, penningmeester

Gekozen in de functie van penningmeester in 2010, herkozen op 15 juni 2013
Partner bij PwC Accountants N.V.

Martijn Franssen, lid

Gekozen als lid in 2010, herkozen op 15 juni 2013, afgetreden in december 2014
Financieel directeur van de Verzekeringssite

Nevenfuncties:

Voorzitter Haags Dierencentrum te Den Haag,
Lid programmaraad Omroep West

Heleen de Jonge van Ellemeet, lid/secretaris

Gekozen als lid in 2011; op 9 juni 2012 gekozen in de functie van secretaris
Wetenschappelijk medewerker Strafrecht bij de Hoge Raad der Nederlanden

Nevenfuncties:

Rechter-plaatsvervanger Rechtbank Noord-Holland
Lid Commissie van Toezicht Van der Hoevenkliniek (TBS-kliniek),
Vertrouwenspersoon bij de Hoge Raad der Nederlanden, Redacteur *De Helling*, blad van het wetenschappelijk bureau van GroenLinks

Egbert Myjer, lid

Gekozen als lid op 17 november 2012.
Gepensioneerd, Emeritus hoogleraar
Mensenrechten aan de VU in Amsterdam

Nevenfuncties:

Commissioner International Commission of Jurists (ICJ), Bestuurslid UAF (sinds november 2012), Lid redactie *Netherlands Human Rights Quarterly*, Lid Board International Service for Human Rights (ISHR), Plaatsvervangend rechter rechtbank Noord-Holland, Plaatsvervangend voorzitter Raad voor de Journalistiek per 1 november 2013

De Directie van Amnesty Nederland

De werkzaamheden van Amnesty Nederland worden gecoördineerd door het Landelijk Secretariaat (hoofdkantoor) onder verantwoordelijkheid van één directeur. De Directie heeft de dagelijkse leiding over de organisatie en vertegenwoordigt de vereniging extern, zoals is vastgelegd in het directiestatuut. De directeur wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het Bestuur. De directeur bereidt alle voorstellen voor het Bestuur voor, voert besluiten uit en legt verantwoording af aan het Bestuur over de bereikte resultaten en de daarvoor gebruikte middelen.

Samenstelling directie

Eduard Nazarski, directeur

Nevenfuncties:

Bestuurslid Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI) en Bestuurslid Goede Doelen Platform.

In deze nevenfuncties staat de voor Amnesty relevante relatie tussen mensenrechten en *civil society* centraal.

Beloning directeur

Het bruto jaarinkomen (voltijdsaanstelling, 12 maanden) van directeur Eduard Nazarski bedroeg in 2014 € 105.517. Deze beloning bleef daarmee ruim onder het door de VFI geadviseerd maximum jaarinkomen.

Het Bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Amnesty Nederland de adviesregeling 'Beloning Directeuren van Goede Doelen' van VFI en de Code Wijffels. De Adviesregeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen (brutoloon en vakantiegeld). De weging van de situatie bij Amnesty Nederland vond plaats door het Bestuur. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 470-500 punten met een maximaal bruto jaarinkomen van € 124.233 (bij 470 punten) of € 140.046 (bij 500 punten), bij een 40-urige werkweek en voor een periode van 12 maanden.

De bezoldiging van de directeur inclusief pensioen- en sociale verzekeringslasten kwam in 2014 neer op € 135.261. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden behandeld in de jaarrekening in de toelichting op de staat van baten en lasten.

Functioneren directeur

Eens per jaar heeft de directeur een functioneringsgesprek met de voorzitter en secretaris van het Bestuur. In de gesprekken kijkt men of de beleidsdoelstellingen zijn gerealiseerd en hoe de verhouding tussen de directeur en het Bestuur is. Dit gesprek is ook in 2014 gevoerd en vastgelegd.

Samenstelling managementteam in 2014

Brigit Schumacher, clustermanager Interne Bedrijfsvoering

Nevenfuncties:

Bestuurslid Artiance, Centrum voor de Kunsten in Alkmaar

Bart van Kuijk, clustermanager Communicatie en Campagnes

Wilco de Jonge, clustermanager Mensenrechtenbeleid

Nevenfuncties:

Penningmeester van de Stichting Vredeswetenschappen, Jurylid van de Max van der Stoel-award

Het managementteam bestaat zal vanaf januari 2015 uit de directeur en vijf afdelingsmanagers. De functies van clustermanager en afdelingshoofd zijn in de reorganisatie van 2014 komen te vervallen. De directeur voert tweewekelijks overleg met het managementteam.

Leer- en verbeterpunten van het bestuursmodel

Het bestuursmodel van Amnesty Nederland is gebaseerd op de verenigingsstructuur. Met het instellen van de Ledenraad in 2010 (ter vervanging van de Algemene Ledenvergadering) is het bestuursmodel van Amnesty verder ontwikkeld. Inzet is te komen tot een bestuurs- en toezichthoudende structuur die een scherper onderscheid maakt tussen de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende organen, waarbij de verenigingscultuur van Amnesty gerespecteerd wordt. Met de instelling van de Ledenraad is het toezicht op het Bestuur versterkt; het Bestuur legt meer dan in het verleden verantwoording af aan een gekozen vertegenwoordiging van de leden.

Effectieve en doelmatige besteding van beschikbare middelen

Amnesty heeft een gedegen planningsstructuur met als doel haar doelstellingen op de meest effectieve en doelmatige wijze te realiseren. We werken met een internationale meerjarenstrategie die een periode van zes jaar beslaat. Binnen dat kader worden het beleid en de doelstellingen van Amnesty vastgesteld. Voor elke doelstelling zijn strategieën bepaald met daaraan gekoppeld concrete maatstaven waaraan we de voortgang kunnen meten.

Iedere twee maanden worden de kerncijfers over inkomsten, uitgaven en andere bedrijfsmatige gegevens geleverd aan het managementteam en iedere vier maanden aan het Bestuur. Deze gegevens maken tijdige bijsturing mogelijk. Vanaf maart 2014 zijn deze kerncijfers maandelijks opgeleverd in de vorm van een 'management informatie dashboard'.

Een van de maatstaven voor de doelmatigheid van onze bestedingen is de omvang van de kosten van beheer en administratie. Binnen de branche (Vereniging van Fondsenwervende Instellingen, VFI) zijn afspraken gemaakt om kosten op eenduidige wijze toe te rekenen om zo vergelijking tussen organisaties mogelijk te maken. Het Bestuur van Amnesty heeft het percentage van de kosten voor beheer en administratie bepaald op 4 tot 6 procent. In 2014 besteedde Amnesty 5,1 procent van de totale bestedingen aan beheer en administratie.

De monitoring van de effectiviteit en doelmatigheid van de bestedingen aan de beleidsprioriteiten, de organisatiebrede hoofdpunten, is een voortdurend aandachtspunt. Daarbij staan de gewenste mensenrechtenverbeteringen centraal. Lees in hoofdstuk 7.2 hoe Amnesty haar inzicht in verandering verbetert.

Amnesty Nederland heeft te maken met verschillende risico's in haar werk. De belangrijkste risico's liggen op het gebied van inkomsten, imago en bedrijfsvoering. Met risicomanagement zet de organisatie zich er voor in die risico's te beperken. De belangrijkste risico's zijn in kaart gebracht voor het werk van Amnesty Nederland en ook voor de internationale Amnesty-beweging. Door het jaar heen wordt de risicoanalyse geactualiseerd als vast onderdeel van de planning & control-cyclus. Dit stelt ons in staat om belangrijke risico's tijdig te onderkennen en beheersmaatregelen in te stellen zodat schade in het bereiken van onze doelstellingen voorkomen of beperkt kan worden. Op basis van deze risicoanalyses houden management en Bestuur zicht op de belangrijkste risico's voor de organisatie.

Op basis van risicoanalyses betreffende de terugloop van structurele inkomsten (voornamelijk bijdragen van leden) heeft in 2014 een reorganisatie plaatsgevonden. Om de inkomsten en uitgaven in balans te houden, is er bezuinigd. Het resultaat is dat Amnesty Nederland vanaf begin 2015 krachtig kan opereren vanuit een kleinere en flexibele organisatie. Een ander voorbeeld is dat er in 2014 een anti-corruptiebeleid voor de organisatie is vastgesteld en ingevoerd, met als doel om het risico van fraude te beperken.

Onze relatie met belanghebbenden

Amnesty Nederland heeft met verschillende groepen belanghebbenden te maken.

Belanghebbenden voor wie, en vaak ook met wie, wij ons werk doen zijn:

- *Slachtoffers van mensenrechtenschendingen*. Wij betrachten de grootst mogelijke zorgvuldigheid aangaande hun veiligheid en privacy.
- *Mensenrechtenorganisaties en mensenrechtenverdedigers* die door ons worden ondersteund. Meer en meer leggen wij deze samenwerking contractueel vast.
- *Amnesty-afdelingen buiten Nederland* met wie wij bilateraal samenwerken. De aard van deze samenwerking leggen wij in onderling overleg vast.

Belanghebbenden met wie wij ons werk doen zijn:

- *Leden en donateurs*. Wij informeren hen over campagnes, acties, plannen en resultaten. Leden ontvangen naar behoefte onze bladen. Leden kunnen invloed uitoefenen door hun stem uit te brengen bij verkiezingen en zich verkiesbaar te stellen voor de Ledenraad. Aan donoren die aan een specifiek project steun geven wordt periodiek gerapporteerd over de voortgang.
- *Actieve leden, vrijwilligers en activisten*. deelnemers aan Amnesty's schrijfacties en de Amnesty-groepen ontvingen in 2014 het blad *Amnesty in Actie*. Jaarlijks kunnen Amnesty-groepen en andere activisten zich inschrijven voor acties waarvoor zij eventueel actiepakketten ontvangen om activiteiten te kunnen organiseren.
- *Samenwerkingspartners*. Inhoudelijke en financiële samenwerkingen worden in een contract of anderszins schriftelijk vastgelegd en regelmatig gezamenlijk geëvalueerd. In het jaarverslag wordt per type samenwerking een overzicht gegeven van de organisaties waarmee wij samenwerken. Lees meer over onze samenwerkingspartners in hoofdstuk 8.6.
- *Publiek*. Via onze website kan het publiek informatie vinden over ons werk. Vragen, klachten of suggesties kunnen via de website, schriftelijk of telefonisch worden gesteld of ingediend. Met klachten wordt omgegaan volgens een klachtenprotocol. Wij brengen regelmatig persberichten uit over ons werk. Eenmaal per twee jaar doen wij een breed imago-onderzoek over kennis over en waardering van ons werk door het Nederlandse publiek en door onze leden. Tussentijds wordt verdiepend onderzoek gedaan.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Amnesty International T (020) 626 44 36
afdeling Nederland F (020) 624 08 89
Postbus 1968 E amnesty@amnesty.nl
1000 BZ Amsterdam I www.amnesty.nl
Bankrekening: NL45 TRIO 0198100000